

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

LAPSEN OSALLISUUS IISALMEN SEURAKUNNAN LAPSI- JA PERHETYÖSSÄ

Päiväkerhojen suunnittelu, toteutus ja arviointi

YK:n lapsen oikeuksien viikolla

TEKIJÄT: Krista Korhonen
Emilia Soininen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn tekijät Emilia Soininen ja Krista Korhonen		
Työn nimi Lapsen osallisuus Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyössä -Päiväkerhojen suunnittelu, toteutus ja arviointi YK:n lapsen oikeuksien viikolla		
Päiväys	Sivumäärä/Liitteet	102/2
Ohjaajat Tuija Pakarinen		
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppanit Iisalmen seurakunta, lapsi- ja perhetyön esimies Anu Naakka		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä opinnäytetyö oli toiminnallinen kehittämistyö. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyö. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia pedagogisia suunnitelmia, jotka tukevat lapsen osallisuutta seurakunnan lapsi- ja perhekerhoissa.</p> <p>Opinnäytetyöhön toteutettiin päivä- ja perhekerhoja kehitettyjen pedagogisten suunnitelmien mukaisesti YK:n lapsen oikeuksien viikolla. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että seurakunnan lapsi- ja perhetyön tiimi perehtyy uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan tämän opinnäytetyön avulla. Tavoitteena oli myös, että lastenohjaajat hyödyntävät kehitettyjä pedagogisia suunnitelmia, jotka tukevat lapsen osallisuutta, päivä- ja perhekerhoja ohjatesaan. Tulevaisuudessa lastenohjaajat voivat hyödyntää lapsilähtöisiä työmenetelmiä, jotka pitkällä tähtäimellä voivat lisätä lapsen osallisuutta päiväkerhoissa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön aikana kehitettiin 14 pedagogista suunnitelmaa seurakunnan päiväkerhoihin ja yksi perhekerhoon. Pedagogisten suunnitelmien kehittämistä varten vierailtiin jokaisessa päiväkerhossa ja lapsilta kysyttiin ideoita ja toiveita kerhojen teemoiksi. Jokaisen kerhon teema oli suunniteltu lasten omien toiveiden mukaan. Valittuja teemoja olivat esimerkiksi Frozen ja Ryhmä hau. Päiväkerhojen sisältö, kuten leikit ja askartelut suunniteltiin lasten toiveiden ja teeman mukaisesti. Lasten oikeudet olivat kaikkien kerhojen hartauksien teemana. Opinnäytetyöhön liittyen 14 päiväkerhoa ja yksi perhekerho toteutettiin opiskelijoiden toimesta ja lastenohjaajat toteuttivat viisi päiväkerhoa kehitettyjen pedagogisten suunnitelmien mukaan.</p> <p>Päiväkerhojen ja perhekerhon pedagogiset suunnitelmat on koottu vihkoksi, joka on opinnäytetyön liitteenä. Kehitetyt pedagogiset suunnitelmat on tarkoitettu ensisijaisesti lastenohjaajille päiväkerhoihin käytettäväksi. Lapsi- ja perhetyön tiimin jäsenet voivat hyödyntää pedagogisia suunnitelmia myös muissa erilaisissa lapsille ja perheille suunnitelluissa ja toteutettavissa toiminnoissa.</p>		
Avainsanat osallisuus, varhaiskasvatus, lapsi- ja perhetyö, seurakunta, YK:n lapsen oikeudet		

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Emilia Soininen ja Krista Korhonen			
Title of Thesis CHILD PARTICIPATION IN CHILD- AND FAMILY WORK OF IISALMI ´S PARISH. -Planning, implementation and evaluation during the UN childrens ´ rights week			
Date		Pages/Appendices	102/2
Supervisor(s) Tuija Pakarinen			
Client Organisation /Partners			
<p>Abstract</p> <p>This thesis was a functional developmental work. The thesis was commissioned by child- and family work of Iisalmi ´s parish. Purpose of the thesis was to develop pedagogical plans according to the new early childhood education plan. These new pedagogical plans are supporting child´s participation in parish ´s day and family clubs.</p> <p>In addition, purpose was to implement day and family clubs according to the developed pedagogical plans during the UN childrens ´ right week. The aim of this thesis was, that parish ´s child and family team will orientate to the new early childhood education plan through our thesis. Aim was also that child instructors will utilize developed pedagogical plans that support child participation, when they instruct day and family clubs. In the future, child instructors can utilize child-oriented working methods, that in the long run could increase child´s participation in the day clubs.</p> <p>14 pedagogical plans for parish ´s day clubs and one plan for family club were conducted. For developing pedagogical plans, every day club was visited, and children were interviewed about the ideas and wishes for club themes. The theme for every day club was planned according to childrens ´ own wishes. Selected themes were for example Frozen and Paw patrol. Content of the day club was planned according to childrens ´ wishes. Plays and hobbies of the day club were planned according to the theme of the club.</p> <p>These new Day clubs and family club were implemented during the UN childrens ´ rights week. Childrens ´ rights were the theme of prayers in each club. 14 Day clubs and one family club were carried out by students and child instructors carried out five Day clubs according to developed pedagogical plans.</p> <p>Pedagogical plans of day clubs and family club are compiled in a notebook which is attached to the thesis. The pedagogical plans are developed primarily for child instructors to utilize in the day and family clubs. The members of the child and family team can also utilize the pedagogical plans when planning activities for children and families.</p>			
<p>Keywords participation, early childhood education, children ´s rights, parish</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	IISALMEN SEURAKUNTA	8
3	LAPSEN OSALLISUUDEN TUKEMINEN SEURAKUNNAN VARHAISKASVATUKSESSA	9
3.1	Varhaiskasvatus	9
3.2	Seurakunnan varhaiskasvatus	10
3.2.1	Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyö	10
3.2.2	Seurakunnan päiväkerhotyö	11
3.2.3	Seurakunnan perhekerhotyö	12
3.3	Pedagoginen suunnittelu osana päivä- ja perhekerhotyötä	13
3.4	Lapsen osallisuuden tukeminen päivä- ja perhekerhotyössä	14
3.5	YK:n lapsen oikeuksien päivä ja lapsen oikeudet	17
4	PÄIVÄKERHOJEN PEDAGOGISTEN SUUNNITELMIEN KEHITTÄMISPROSESSI	20
4.1	Pedagogisten suunnitelmien tuotteistamisprosessi	20
4.2	Ongelman ja kehittämistarpeen tunnistaminen	21
4.3	Ideavaihe	22
4.4	Luonnosteluvaihe	23
4.5	Tuotteen kehittäminen	25
4.6	Tuotteen viimeistely	26
5	PEDAGOGISTEN SUUNNITELMIEN MUKAISTEN KERHOKERTOJEN TOTEUTUS	28
5.2	Lippuniemen päiväkerho	29
5.3	Seurakuntatalon päiväkerho	30
5.4	Rantalan päiväkerho	31
5.5	Hernejärven päiväkerho	32
5.6	Lippuniemen päiväkerho	32
5.7	Metsäpirtin päiväkerho	33
5.8	Makkarahden päiväkerho	34
5.9	Lippuniemen perhekerho	35
5.10	Peltosalmen päiväkerho	36
6	OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	
6.1	Opinnäytetyön prosessin kulku ja yhteistyö	37

6.2	Pedagogisten suunnitelmien suunnittelu ja toteutus	37
6.3	Lapsen osallisuuden tukeminen.....	38
6.4	Opinnäytetyön hyödyllisyys.....	39
6.5	Mahdolliset kehittämisideat.....	39
6.6	Vapaamuotoista palautetta opinnäytetyön kulusta tai muita huomioita	40
7	OPINNÄYTETYÖN EETTISYYDEN JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU.....	41
8	OPINNÄYTETYÖN POHDINTA	43
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	45
	LIITE 1 PEDAGOGISET SUUNNITELMAT	48
	LIITE 2 PALAUTELOMAKE.....	101

1 JOHDANTO

Suomen varhaiskasvatustalaki (36/1973) oikeuttaa kaikille lapsille mahdollisuuden varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus tarkoittaa lasten suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta erilaisin pedagogisin keinoin, joissa yhdistyy niin kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatus pitää sisällään kaikki alle oppivelvollisuuden alaiset lapset, jolloin se kattaa kaikki alle seitsemän vuotiaat lapset koko Suomessa. Varhaiskasvatusta voidaan pitää tärkeänä osana lapsen kehitystä, perheiden hyvinvointia ja yhteiskunnallista toimivuutta. Varhaiskasvatusta tapahtuu kaikissa paikoissa, joissa järjestetään toimintaa pienille lapsille, kuten päiväkodeissa tai seurakunnan päiväkerhoissa (OPH s.a.b).

Varhaiskasvatus tukee perheiden ja lasten hyvinvointia tarjoamalla lapsille turvallisen paikan oppia uutta, sosialisoitua ja leikkiä. Varhaiskasvatuksella pyritään luomaan tasavertainen mahdollisuus kaikille lapsille oppia, kasvaa ja kehittyä. Vanhemmat myös saavat jättää lapsensa luotettavaan paikkaan töiden ajaksi, tai saadaksesen itselleen aikaa arjen keskellä. Päivähoito tekee tiivistä yhteistyötä perheiden kanssa, jolloin perhe saa jatkuvaa tukea ja kasvatuskumppanuutta (OPH 2016, 8).

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa kuntien tekemää varhaiskasvatusta päivähoitossa alle esikouluikäisille lapsille. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman taustalla ovat muuttuneet kasvuympäristöt ja muuttunut varhaiskasvatus. Syy suunnitelman muutokselle on 1.8.2015 voimaan astunut varhaiskasvatustalaki, jonka takia opetushallitus määräsi uudet perusteet varhaiskasvatukselle. Ennen varhaiskasvatussuunnitelma oli vain suositus, mutta nykyään se on velvoittava. Uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tärkeitä osa-alueita ovat lapsen osallisuuden lisääminen, varhaiskasvatuksen tärkeys lapsen oppimispolussa, sekä painotus pedagogiikkaan ja vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Varhaiskasvatussuunnitelma on kolmitasoinen kokonaisuus joka pitää sisällään varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikalliset suunnitelmat ja lasten yksilölliset suunnitelmat. (OPH s.a.a.)

Varhaiskasvatussuunnitelmalla halutaan tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Kun jokaisessa kunnassa on käytössä yksi yhteinen ohjaava suunnitelma, voidaan toteuttaa yhdenvertaista ja laadukasta varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelma määrää sisällöt ja tavoitteet, varhaiskasvatustoiminnan järjestäjien, huoltajien ja monialaisten tahojen yhteistyöstä ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. (OPH 2016, 8-9.) Myös seurakunta tarjoaa varhaiskasvatusta. Se tapahtuu päiväkerhojen, perhekerhojen, pyhäkoulujen ja muun perheiden kanssa tehtävän yhteistyön muodossa (Iisalmen seurakunta s.a.c).

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää Iisalmen seurakunnan lastenohjaajille uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lapsen osallisuutta tukevat pedagogiset suunnitelmat päiväkerhoihin YK:n lapsenoikeuksien teeman ympärille. Opinnäytetyömme tuloksena syntyvien pedagogisten suunnitelmien tavoitteena on edistää uuden kansallisen varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönottoa ja lasten osallisuuden toteutumista seurakunnan lapsi- ja perhetyön päiväkerhoissa. Toteutimme opinnäytetyömme Jämsä Mannisen tuotteistamis prosessin mukaisesti (Jämsä ja Manninen 2000). Huomioimme varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet, YK:n lastenoikeuksien päivän tavoitteet sekä seura-

kunnan toiminnan arvot ja tavoitteet. Tähän opinnäytetyöhön osallistuivat seurakunnan lapsi- ja perhetyöntekijät, päiväkerhojen lapset ja heidän perheensä. Opinnäytetyöhömmme kuului myös toiminnallinen osuus. Toteutimme itse yhdeksän suunnittelemistamme kerhoista, joissa työntekijät olivat seuraamassa toimintaamme. Työntekijät toteuttivat viisi kerhoa kehittämiemme suunnitelmien mukaisesti. Toteuttamisen aikana arvioimme suunnitelmien toimivuutta ja pyysimme arviointia myös työntekijöiltä.

2 IISALMEN SEURAKUNTA

Iisalmen seurakunta on osa Ylä-Savon seurakuntayhtymää, joka on perustettu vuonna 2011. Saimme opinnäytetyötämme varten vuoden 2017 lopussa tehdyt tilastotiedot Iisalmen seurakunnan kirkkoherralta Janne Bovellanilta (2018-02-06). Kirkkoherran mukaan Iisalmen Seurakunnassa työskentelee 27,5 työntekijää, joista kahdeksan lapsi- ja perhetyön työtiimissä. Vuoden 2017 lopussa Iisalmen seurakunnan jäseniä on ollut 17 102, joka tarkoittaa sitä että, Koko Iisalmen asukkaista seurakuntaan kuului 79 prosenttia. Vuoden 2017 aikana seurakuntaan kastettiin 154 lasta.

Iisalmen seurakunta on mukana kaikissa ihmisen elämänvaiheissa, tarjoten laajasti palveluita kaikentyyppisille ihmisille. Seurakunta kohtaa ihmisiä niin yksilö kuin yhteiskuntatasolla. Tämän vuoksi seurakunta onkin merkittävä osa suomalaista sosiaalipalvelujärjestelmää. (Villa 2015, 4–5.)

Koululaisille seurakunta tarjoaa toimintaa esimerkiksi iltapäiväkerhon muodossa. Iltapäiväkerhotoimintaa on tarjolla Iisalmen kolmosluokkalaisille lapsille kaksi kertaa viikossa. Kouluikäisille Iisalmen seurakunnassa toimintaa järjestetään myös erilaisten kerhojen, leirien, tapahtumien ja retkien muodossa. Seurakunta vieraillee myös koululaisten luona kouluissa, oppitunneilla ja aamunavauksissa. (Iisalmen seurakunta s.a.b.)

Iisalmen seurakunta tarjoaa laajalti toimintaa myös nuorille. Nuorisotyötä Iisalmen seurakunnassa toteuttavat nuorisotyöntekijät. Nuorisotyö tarjoaa esimerkiksi nuorelle mahdollisuuden suorittaa rippikoulu ja sen jälkeen kouluttautua osaksi isos- toimintaa. Iisalmen seurakunta ylläpitää myös viikoittain nuorisotaloa Iisalmen keskustassa. Nuorisotyö ylläpitää nuorille myös erilaisia kerhoja ja järjestää aika ajoin monipuolisia retkiä ja leirejä nuorille. (Iisalmen seurakunta s.a.d.)

Seurakunnan toiminta ei rajoitu vain lapsiin ja nuoriin, vaan se on mukana ihmisen elämänvaiheissa vielä aikuisuudessakin. Seurakuntatyön oleellisena osana on jumalanpalvelustyö, sekä häät ja hautajaiset. Seurakunnalta voi saada apua elämän eri tilanteissa myös diakoniatyöltä. Diakonia työ tarjoaa esimerkiksi keskusteluapua parisuhde- tai muiden elämänkriisien aikaan, sekä taloudellisten vaikeuksien koittaessa. (Iisalmen seurakunta s.a.a.)

3 LAPSEN OSALLISUUDEN TUKEMINEN SEURAKUNNAN VARHAISKASVATUKSESSA

Valtakunnallisesti varhaiskasvatusta ohjaa Suomen varhaiskasvatustalaki (36/1973), minkä mukaan on laadittu myös uusi varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa päiväkoteja, perhepäivähoitoa ja muita varhaiskasvatuksen toimintoja. Se veloittaa kunnat laatimaan omat varhaiskasvatussuunnitelmansa paikallisesti ja laatimaan lapsen henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat (vasut) itse toimintaympäristöissä. Varhaiskasvatussuunnitelma pitää sisällään laaja-alaisen osaamisen osa-alueita viisi, joita ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Erityisesti osallistuminen ja vaikuttaminen pitää sisällään lapsen osallisuuden. Lapsia halutaan ohjata ilmaisemaan itseään ja vaikuttamaan itseään koskeissa asioissa (Opetushallitus 2016, 22, 24).

Seurakunnassa varhaiskasvatustoiminta rakentuu Kirkkolain (1054/1993), kirkkovuoden ja kristillisten lähtökohtien ympärille. Myös seurakunnan tarkoitus on tuottaa varhaiskasvatusta, jossa tärkeitä pääpisteitä ovat vuorovaikutus, lapsilähtöisyys ja pitkäaikainen yhteistyö (Kirkkolaki 26.11.1993/1054; Kirkkohallitus 2018). Seurakunnassa vietetään myös lapsen oikeuksien päivää, jolloin päiväkerhojen ja muiden varhaiskasvatustoimintojen teemana on lapsen oikeudet. YK:n Lapsen oikeudet pitävät sisällään niin seurakunnan, kuin muidenkin tahojen toteuttaman varhaiskasvatuksen. Lapsen oikeuksissa, kuten varhaiskasvatuksessa, on yhtenä osa-alueena lapsen osallisuus. YK:n lapsen oikeuksissa lapsen osallisuus näkyy artikla kahdessatoista, lapsen näkemysten kunnioittamisessa (Suomen UNICEF s.a.b).

3.1 Varhaiskasvatus

“Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia”. (OPH s.a.b.) Varhaiskasvatusta tapahtuu niin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa tai jossain muussa varhaiskasvatuksen toimintapaikassa, kuten kerho tai leikkitoiminnassa. Myös jokainen lapsi on oikeutettu varhaiskasvatukseen, mutta siihen osallistumisesta päättävät vanhemmat. Varhaiskasvatusta on jokaisella lapsella oikeus saada 20 tuntia viikossa, mutta esimerkiksi jos vanhemmat tai muu huoltaja ovat töissä tai perheellä on tuen tarvetta, voi lapsi olla kokopäiväisesti hoidossa. Esiopetus kuitenkin on lainmukaisesti pakollista. Lapsen mahdollisuuksia osallistua varhaiskasvatukseen pyritään tukemaan mahdollisimman hyvin, juurikin esimerkiksi tarjoamalla jokaiselle lapselle mahdollisuuden olla hoidossa 20 tuntia viikossa. (OKM s.a.)

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kehitystä. Heti aikaisessa lapsuudessa lapsen asenteet ja arvot kehittyvät ja ne pysyvät hyvin samanlaisina pitkään. Nuo arvot ja asenteet määräävät ihmisen eettisen

ja moraalisen käyttäytymisen elämän aikana, sekä ohjaavat toimimaan erilaisissa tilanteissa. Varhaiskasvatuksella on siten merkittävä rooli ihmisen kehityksessä. Siksi varhaiskasvatusta pidetään tärkeänä toteuttaa ja tarjota kaikille lapsille (Unesco 2008, 24).

3.2 Seurakunnan varhaiskasvatus

Kirkko on osa kasvatustoimintaa, joka on muotoutunut vuosien varrella isommaksi kokonaisuudeksi. Kirkon kasvatustoiminnan painopisteet ovat muuttuneet uusien kasvatustieteiden ja oppimiskäsitysten myötä. Nykyään kirkossa ei niinkään puhuta enää itsessään kasvatuksesta, vaan käytetään nykyaikaisemmin termejä, kuten kasvun tukeminen ja yksilön kasvun mahdollistaminen. (Saarinen 2013, 17–18.) Kirkon varhaiskasvatus käsittää kasvatuksen isona kokonaisuutena joka pitää sisällään hoidon, kasvatuksen ja opetuksen. Kirkon varhaiskasvatuksen tavoitteena on ensisijaisesti lapsen hyvinvoinnin edistäminen ja hengellisyyden ja uskonnollisuuden esille tuominen lapsen elämässä, turvallisin, lapselle iloa tuovien keinoin. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 25.) Kirkon toteuttama kasvun tukeminen ja mahdollistaminen ei rajaudu ainoastaan varhaiskasvatusikäisiin vaan kaikenikäisten ihmisten kasvun tukemiseen (Saarinen 2013, 17–18).

Kasvatuksella tarkoitetaan kaikkea sitä mikä tukee ja mahdollistaa ihmisen kasvun. Kirkon kasvatuksen tarkoituksena ei ole määritellä tarkasti ihmisen kasvun suuntaa tai sen päämäärää ja tavoitteita. Kirkko näkee jokaisen ihmisen omana itsenään ja ainutlaatuisena yksilönä. Kirkon kasvatusta korostaa myös jokaisen ihmisen omaa kasvurauhaa, joka tarkoittaa siis sitä, että jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus kasvaa rauhassa, omaan tahtiinsa. Tämä koskee kaikkia kasvun muotoja, niin henkistä, fyysistä kuin hengellistä kasvua. Ihmisen kasvua ei tule kiirehtiä tai hoputtaa vaan sille tulee antaa aikaa ja tilaa. Kirkko painottaa myös sitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus kasvaa omaa tahtiaan ja omalla persoonallisuudellaan hengellisyyteen ja uskoon. (Saarinen 2013, 17–18.)

Kirkko tarkastelee kasvua myös paitsi yksilö, myös yhteisötasolla. Samalla kun kasvatusta tukee yksilön kasvua, kirkko tukee ihmisen kasvua osana yhteisöä ja lähimmäisiään. Yhdessä tekeminen, oleminen ja ihmetteleminen ovat tapoja joiden kautta pyritään löytämään keinoja toteuttaa ja elää kristillisyyttä noudattaen arjen keskellä. Yhdessä tekeminen, oleminen ja kasvaminen ovat myös varhaiskasvatusta tukevia keinoja, jotka auttavat esimerkiksi lasta löytämään oman paikkansa päiväkerhoryhmässä. (Saarinen 2013, 17–18.)

3.2.1 Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyö

Iisalmen seurakunta tarjoaa tukea ja apua lapsen hoidossa ja kasvatuksessa, sekä toimii vanhempien kanssa kasvatuskumppanuudessa. Lapsi- ja perhetyön tiimi aloittaa työskentelynsä jo ennen lapsen syntymää, aina koulutaipaleen alkuun saakka. (Iisalmen seurakunta s.a.c.) Lapsi- ja perhetyöntiimissä Iisalmessa työskentelee viisi koulutautunutta lastenohjaajaa, lapsityönohjaaja ja johtava lapsityönohjaaja, sekä oma lapsityön pappi (Naakka 2018-02-06).

Lastenohjaajat työskentelevät kokopäiväisesti ja heillä on kaikilla takanaan eripituiset urat seurakunnalla. Kaikki lastenohjaajat ovat käyneet kolmivuotisen Lapsi- ja perhetyön perustutkinnon, joka antaa valmiudet toimia seurakunnan varhaiskasvatustyössä. Lastenohjaajien koulutuksessa painotetaan lapsen kasvun ohjauksen ja huolenpidon merkitystä, sekä perhelähtöistä työtettä ja kasvatuskumppanuutta. Lastenohjaajien tulee koulutuksen aikana oppia laatimaan myös pedagogisia suunnitelmia toteutettavan toiminnan tueksi. (Opetushallitus 2014, 8.)

Varhaiskasvatus alkaa jo ennen lapsen syntymää, kun odottavat vanhemmat kutsutaan vuosittain yhteisille vauvakutsuille, muiden perheiden kanssa. Vauvakutsuilla perheillä on mahdollisuus tutustua muihin lasta odottaviin perheisiin, sekä saada tietoa tulevasta kasteesta ja seurakunnan tarjoamasta lapsi- ja perhetyöstä. (Iisalmen seurakunta s.a.c.)

Iisalmen seurakunnan lastenohjaajat tarjoavat perheelle myös mahdollisuuden tervehdyskäynnille perheen kotona, kun lapsen kasteesta on kulunut puoli vuotta. Kotikäynneistä lähetetään perheelle viestiä etukäteen ja perheet saavat ilmoittaa tahtovatko lastenohjaajan vierailevan kotonaan. Vierailukäynnit ovat hyvä esimerkki seurakunnan tarjoamasta ennakoivasta perhetyöstä. Vierailukäynnit tukevat vanhempien jaksamista arjessa ja tällöin lastenohjaajat pääsevät tutustumaan perheeseen ja voivat tarvittaessa ohjata perheitä heidän palveluihinsa tai muihin parhaaksi näkemikseen palveluihin. Iisalmen seurakunta muistaa myös lapsia joka vuosi syntymäpäiväkorttien muodossa siihen asti, kun lapsi täyttää viisi vuotta. Tämän jälkeen lapsi siunataan koulutielle kouluun lähtevien jumalanpalveluksessa. Seurakunta järjestää myös muita jumalanpalveluksia varhaiskasvatuksikäisille lapsille, kuten vauvakirkko ja taaperokirkko. (Iisalmen seurakunta s.a.c.)

Isoin osa Iisalmen seurakunnan toteuttamaa lapsi- ja perhetyötä ovat kuitenkin päivä- ja perhekerho toiminta, joka on viikoittaista lapsille ja perheille järjestettävää kerhotoimintaa. Johtava lapsityönohjaaja Anu Naakka kertoi (2018-02-06), että vuonna 2017 päiväkerhotoiminta tavoitti Iisalmen seurakunnassa 126 2-6 vuotiasta lasta viikoittain ja perhekerhoissa aktiivisesti vieraili 127 henkilöä, joista 49 aikuista ja 78 lasta. Päivä- ja perhekerhojen sisällöstä on kerrottu tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

3.2.2 Seurakunnan päiväkerhotyö

Seurakunnassa tehtävä päiväkerhotyö on suunnattu 3-6 vuotiaalle varhaiskasvatuksikäisille lapsille. Päiväkerhot tarjoavat laadukkaan vaihtoehdon päiväkodille, jos lapselle riittää osa-aikainen varhaiskasvatuspaikka. Päiväkerhojen toiminta pohjautuu varhaiskasvatukseen ja sen tavoitteena on tukea lapsen yksilöllistä ja kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hengellisyyttä yhdessä vanhempien kanssa. Päiväkerhotoiminta pohjautuu kasteeseen. Kasteessa seurakunta sitoutuu yhdessä vanhempien kanssa, kasvatuskumppanuudessa huolehtimaan lapsen kristillisestä ja hengellisestä kasvatuksesta. (Iisalmen seurakunta s.a.f)

Päiväkerhot ovat kestoltaan noin kaksi tuntia pitkiä kerhoja, jotka kokoontuvat seurakunnasta riippuen 1-2 kertaa viikossa. Päiväkerho toiminta on suunniteltu siten, että se on mahdollisimman monipuolista

ja siten tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja toimijuutta. Päiväkerho tukee lasta leikkiin, ulkoiluun, liikuntaan, taiteeseen ja musiikkiin, sekä hengellisyyden kasvattamiseen. Kun on kyse alle kouluikäisten lasten kanssa toteutettavasta uskontokasvatuksesta, tulee erityisesti kiinnittää huomiota siihen, miten uskontokasvatusta toteutetaan. Pienten lasten kanssa olisi hyvä keskittyä elämysten ja kokemusten luomiseen, koska lapsi ei luo suhdettaan Jumalaan omien ajatusten ja mietteittensä kautta, vaan kokemiensa kokemusten perusteella. (Komulainen, Peltola, Perälä. 2005, 25.)

Seurakunnan lapsi ja perhetyötä toteuttavat yhdessä lapsi- ja perhetyön työtiimi, johon kuuluvat lastenohjaajat, lapsityönohjaajat ja perhetyön papit. Näiden ammattilaisten osaamisaluetta on erityisesti varhaiskasvatuksen toteuttaminen kristillisestä näkökulmasta. Nämä samat ammattilaiset toteuttavat myös seurakunnassa tehtävää varhaiskasvatukseen kuuluvaa perhetyötä. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 11.)

3.2.3 Seurakunnan perhekerhotyö

Seurakunnan varhaiskasvatustyön yksi tärkeä osa on myös seurakunnan tarjoama perhetyö. Perhetyöllä tarkoitetaan, joko perheiden kotona tai sen ulkopuolella tehtävää perheiden kanssa työskentelyä, joka edistää perheen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti ja tarjoaa perheille ennaltaehkäiseviä palveluita. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2007, 10.) Kirkon varhaiskasvatus korostaa lapsen ja hänen perheensä ja muiden läheisten välistä suhdetta ja sen merkitystä. Tämän vuoksi varhaiskasvatustoiminnan yhtenä perustana onkin kasvatuskumppanuus ja perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Tämä yhteistyö näkyy esimerkiksi työntekijöiden ja perheen jäsenten kohtaamisissa ja keskusteluissa, sekä kaikessa siinä toiminnassa jossa seurakunta huomioi lapsen ja koko hänen perheensä, kuten perhekerhot, leirit ja tapahtumat. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 15.)

Seurakunnan varhaiskasvatusta ja perhetyötä toteuttavien ammattilaisten tulee muistaa ja huomioida työssään se, että seurakunnan järjestämään toimintaan tulevilla perheillä voi olla hyvinkin erilaiset taustat ja ajatukset uskonnollisuuden suhteen. Tämä tulee huomioida etenkin toiminnan suunnittelussa siten, että se palvelee kaikkien seurakuntalaisten tarpeita. Niissä perheissä, jossa uskonnollisuus ei juurikaan ole esillä, voi seurakunnan tarjoama varhaiskasvatus olla lapsen ensikosketus uskontoon ja hengellisyyteen. Seurakunnan varhaiskasvatuksen hartaushetket tarjoavat lapselle uudenlaisia kokemuksia jaettavaksi perheen, ja muiden lasten kanssa. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 15.)

Seurakunnan varhaiskasvatuksen perhekerhot ovat lapsiperheille suunnattuja, jossa lapset ja aikuiset kokoontuvat lastenohjaajien suunnitteleman toiminnan pariin. Perhekerhot eivät pelkästään tue lapsen hengellistä kasvua vaan tarjoavat tukea myös vanhempien ja lapsen muiden läheisten kristillisyyteen ja hengelliseen kasvuun. Vanhempien ja lapsen muiden läheisten kristillisyyden ja hengellisyyden tukeminen on tärkeää siksi, että se tukee lapsen kristillisyyttä myös kotoa käsin. Kristillinen kasvatus ei pelkästään ole raamatun opettamista lapselle, vaan ihanteellisimmillaan myös sitä, että vanhemmat

osaavat tarjota lapselle turvallisen elinympäristön ja yhdessä tekemisen kokemuksia. Tämä kasvattaa lapsen myönteistä minäkuvaa yksilö ja yhteisötasolla ja kasvattaa lapsen luottamusta toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Tällöin lapsen on helpompi tutustua ja turvautua kristillisyyteen ja Jumalaan. (Komulainen ym. 2005, 25.)

Päivä- ja perhekerhotoiminnassa yhtenä tärkeänä yhtenäisenä tavoitteena on osallisuuden lisääminen. Lapsi saa osallistua kerhotoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen omien taitojensa mukaisesti. Osallisuutta voidaan lisätä itse lasten kommenttien lisäksi esimerkiksi lasten kiinnostusten kohteiden kautta. Myös perheiden tukeminen on osa seurakunnan osallisuuden tukemista. Kun perhe voi hyvin, voi myös lapsi. (Luukkonen 2008, 34.)

3.3 Pedagoginen suunnittelu osana päivä- ja perhekerhotyötä

Lapsi- ja perhetyön perustutkinnon, eli lastenohjaajan koulutuksen ammattitaitovaatimukset edellyttävät lastenohjaajilta hyvin laajaa osaamista. Lastenohjaajan tulee koulutuksen aikana perehtyä lapsen kasvuun ja kehitykseen niin yksilö kuin yhteisötasolla. Lastenohjaajat tekevät työssään myös perhetyötä ja toimivat kasvatuskumppaneina vanhempien kanssa, minkä vuoksi on tärkeää, että lastenohjaajan koulutus sisältää myös perhetyön opintoja. (OPH 2014, 8, 14.)

Perhetyön opinnoissa lastenohjaajaopiskelijat perehtyvät kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuudessa tulee ensisijaisesti kunnioittaa vanhempia lapsen ensisijaisena kasvattajana ja lähestyä perhettä heidän omista lähtökohdistaan ja heidän ehdoillaan. Kasvatuskumppanuuden tulee ensisijaisesti edistää lapsen kehitystä kasvua ja oppimista, sekä tukea vanhemmuutta. (OPH 2014, 8, 14.)

Lastenohjaaja voi työskennellä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, koulun aamu- ja iltapäivätoiminnassa, sekä seurakunnalla. Seurakunnassa työskentelevän lastenohjaajan tulee työssään huomioida myös työympäristön arvot ja tunnuksellinen uskontopohja, mikä tarkoittaa sitä, että seurakunnalla toimivan lastenohjaajan tulee pedagogisia suunnitelmia laatiessaan huomioida myös arvo- ja uskonkasvatus. (OPH 2014, 8, 14.)

Lastenohjaajan tulee koulutuksen aikana ja työelämässä tuntee lapsen erilaiset kehitysvaiheet eri ikävuosina. Kehitysvaiheiden tunnistaminen on avainosassa pedagogista toimintaa suunniteltaessa niin päivä- kuin perhekerhotyössä. Kehitysvaiheiden tunnistaminen ja huomioiminen takaavat sen, että lastenohjaaja osaa toimintaa suunniteltaessa ja toteuttaessa vastata lapsen perustarpeisiin ja perushoitoon, siten että se tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä. (OPH 2014, 8.)

Opinnäytetyöhömme laatimiemme pedagogisten suunnitelmien runko, on tehty Savonia AMK:n varhaiskasvatus opetuksen käyttämän pedagogisen suunnitelman rungon mukaan. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko.) Pedagoginen runko on samankaltainen kuin lastenohjaajien koulutuksessa käytetty runko. Itse pedagogista suunnitelmaa tehdessä tulee huomioida lapsi ja lapsiryhmä, kenelle toimintaa suunnitellaan. Lapsen ikä- ja kehitystaso määrittävät minkä tasoista ja kuinka pitkäkestoista

toimintaa lapsille voidaan suunnitella. Suunnitelmassa tulee näkyä toiminnan tavoitteet, joista ilmenee mitä suunnitellulla toiminnalla tavoitellaan. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko.)

Pedagogisessa suunnitelmassa esitellään menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminnan tavoitteiden ja menetelmien listauksen jälkeen kirjataan ylös lapsen orientointi ja motivointi. Orientoinnilla ja motivoinnilla tarkoitetaan niitä keinoja, jolla lapsi saadaan innostumaan ja kiinnittämään huomionsa toiminnan toteutukseen. Lapsen motivointi on tärkeä osa pedagogisen suunnitelman laatimista, toiminnan onnistumisen takaamiseksi. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko)

Pedagogisessa suunnitelmassa tulee myös huomioida tila, jossa toimintaa toteutetaan. Tämä on tärkeää siksi, että toimintaa suunniteltaessa pystytään realistisesti hahmottamaan minkälaiseen toimintaan tilan puitteet antavat mahdollisuuden ja tarvitseeko tilaa jotenkin järjestellä tai muuttaa toiminnan aloittamiseksi. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko)

Pedagogisessa suunnitelmassa on myös hyvä kuvata itse toiminnan kulku ja sen eri vaiheet, sekä ajankäyttö. Tämä selkeyttää toiminnan ohjaajalle itselleen kerhon kulkua ja sitä että kaikki suunniteltu toiminta pystytään toteuttamaan. Ajankäyttöä miettiessä on hyvä myös huomioida, mitkä osat suunnitelmasta voidaan jättää pois, jos aika ei riitä tai vaihtoehtoisesti jos aikaa jää niin sanotusti yli, niin mitä tuolloin voidaan tehdä. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko)

Pedagogisessa suunnitelmassa on hyvä myös laatia toiminnan konkreettinen kuvaus ja selvitys siitä, miten ohjaustilanne etenee käytännössä. Tämä selkeyttää ohjaajan omaa ohjaamista, sekä mahdollistaa sen että ulkopuolinen lukija pystyy hahmottamaan suunnitellun toiminnan etenemisen. Toiminnan tarkka konkreettinen kuvaus, selventää myös pedagogisen suunnitelman seuraavia vaiheita eli materiaalien ja välineiden listausta, sekä muiden toiminnassa avustavien henkilöiden tehtäväjakoja. Materiaalien ja välineiden listaus helpottaa toiminnan toteutuksen aloitusta, kun tarvittavat tarvikkeet on laadittu kasaan, eikä tämä vie enää aikaa itse toiminnan aloituksesta. Toiminnan tarkka kuvaus helpottaa myös mahdollisten huomioiden ja varasuunnitelmien laatimista. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko)

Toimintaa suunniteltaessa on hyvä ottaa myös etukäteen huomioon, mitkä asiat toiminnassa voivat epäonnistua ja miten tuolloin tulee toimia. Toiminnan konkreettinen kuvaus helpottaa myös etukäteis ja jälkikäteen tehdyn toiminnan itsearviointia. Itsearviointi on ensisijaisen tärkeää oman ammatillisen kasvun kannalta. Oman toiminnan itsearviointi parantaa tulevaisuudessa toteutettavan pedagogisen toiminnan laatua. (Savonia s.a. toiminnan suunnittelurunko)

3.4 Lapsen osallisuuden tukeminen päivä- ja perhekerhotyössä

Lapsen osallisuus voidaan määritellä olevan yhteisöllisyyttä, jossa lapsi nähdään ryhmässä aktiivisena osallistujana. Osallisuuteen kuuluu, että lapsi kokee, omalla toiminnallaan olevan merkitystä ja, että hän voi itse vaikuttaa ryhmän toimintaan. (Korppi & Latvala 2010, 10.) Orasen (2008, 11) mukaan

osallisuuden toteutumisen kannalta on tärkeää, että lapsi kokee, että hänen näkemyksiään kunnioitetaan yhteisössä, vaikka hän ei aina osallistukaan päätöksentekoon. Sen sijaan osallisuus ei toteudu, mikäli lapsi saa osallistua päätöksentekoon, mutta hänen näkemyksensä jätetään kuitenkin huomiomatta.

Lapsen osallisuuden tukeminen on tärkeää monesta eri syystä. Lapsen osallisuuden tukeminen auttaa toteuttamaan lapsen oikeuksia, kuten oikeutta tulla kuulluksi itseään koskeissa asioissa. Lapsen osallisuutta tukemalla voidaan kehittää hänen päätöksenteko-, keskustelu- ja neuvottelutaitoja. Osallisuuden kautta lapsi saa kokemuksia osaamisestaan, mikä parantaa hänen itseluottamustaan. (Sinclair 2004, 113.) Lapsen osallisuutta tukemalla voidaan saada myös parempi ymmärrys lapsen osamisesta ja myös lasta haavoittavista tekijöistä. Lapsen osallisuuden tukemisen on todettu parantavan lapsen oppimiskykyä ja heidän oikeuksiaan. (Woodhead 2006, 29–30.)

Lapsen osallisuuden tukemisen tarkoituksena on tukea lapsen mahdollisuutta tuoda ilmi toiveensa ja ajatuksensa häntä koskeissa asioissa ja antaa mahdollisuus olla vaikuttamassa esimerkiksi varhaiskasvatuksessa sen toteutukseen, kehittämiseen ja arviointiin. Lapsen osallisuudella tavoitellaan esimerkiksi itsetunnon vahvistumista, elämän hallinnan ja mielekkyyden lisäämistä ja vastuuseen kasvamista. (Järvinen ja Mikkola 2015, 13.)

Jokaisen lapsen tulee saada osallistua omana itsenään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, ja osallisuuden tulisi olla lapselle turvallista ja aktiivista osallistumista. Tämä on huomioitava varhaiskasvatuksessa ja niiden toteuttaminen myös arjessa olisi tärkeää. Lapsilta voi saada hyviä ideoita arjen ja toimintojen muuttamiseen, ja silloin palaute tulee suoraan asiakkailta, eli lapsilta. Työntekijät voivat hakea lapsilta ideoita toimintatuokioihin suoraan itse lapsilta. Kun lapset saavat itse suunnitella toimintaa, voidaan saada myös ne ujut ja hiljaisemmat lapset innostumaan ja vapautumaan osallistumisen kautta. (Luukkonen 2008, 34–35.)

Roger Hart on kuvannut osallisuuden monimuotoisuutta tikapuumallilla (Shier 2001, 109). Tämän mallin mukaan alimmalla tasolla lapsella ei ole juurikaan mahdollisuutta vaikuttaa yhteisön toimintaan. Mitä korkeammalle tikapuissa nousee, sen enemmän lapsella on mahdollisuus vaikuttaa omilla näkemyksillään toimintaan, eli hänen osallisuutensa lisääntyy. Shier (2001, 111) on kehittänyt osallisuutta kuvaavaa tikapuumallia edelleen (kuvio 5).

Tässä vaiheessa toteutuu YK:n lapsen oikeuksien julistuksen mukainen lapsen osallisuus

OSALLISUUDEN TASOT	AVOIMUUS	MADOLLISUUDET	VAATIMUKSET
ALOITA TÄSTÄ 1. Lapsia kuunnellaan	Oletko valmis kuulemaan lapsia?	Salliiko työskentelytapasi kuunnella lapsia?	Onko työssäsi vaatimuksena, että lapsia tulee kuunnella?
2. Lapsia tuetaan ilmaisemaan näkemyksiään	Oletko valmis tukemaan lapsia ilmaisemaan näkemyksiään?	Onko sinulla ideoita ja aktiviteetteja, joiden avulla lapset voivat ilmaista näkemyksiään?	Onko työssäsi vaatimuksena, että lapsia tulee tukea ilmaisemaan näkemyksiään?
3. Lasten näkemykset otetaan huomioon	Oletko valmis ottamaan lapsen näkemykset huomioon	Salliiko päätöksentekoprosessi sinun ottaa huomioon lasten näkemykset?	Onko työssäsi vaatimuksena, että lasten näkemykset tulee sisällyttää päätöksentekoon?
4. Lapset otetaan mukaan päätöksentekoprosessiin	Oletko valmis antamaan lasten osallistua päätöksentekoprosessiin?	Onko olemassa ohjeistus, miten lapsilla on mahdollisuus osallistua päätöksentekoprosessiin?	Onko työssäsi vaatimuksena, että lasten tulee saada osallistua päätöksentekoprosessiin.
5. Lapset jakavat vallan ja vastuun päätöksenteossa	Oletko valmis jakamaan aikuisen valtaasi lasten kanssa?	Onko olemassa ohjeistus, miten aikuiset jakavat valtaa ja vastuuta lasten kanssa.	Onko työssäsi vaatimuksena, että aikuiset jakavat valtaa ja vastuuta lasten kanssa

Kuvio 5. Lapsen osallisuuden tasot (Mukaiillen Shier 2011, 111).

Mallissa Shier (2011, 111) kuvaa lapsen osallisuuden viidellä eri tasolla (Kuvio 5). Mallin mukaan nämä lapsen osallisuuden tasot ovat: lapsia kuunnellaan, lapsia tuetaan ilmaisemaan näkemyksiään, lasten näkemykset otetaan huomioon, lapset otetaan mukaan päätöksentekoprosessiin ja lapset jakavat vallan ja vastuun päätöksenteossa. Mallin mukaan YK:n lapsen oikeuksissa edellytetty osallisuuden taso toteutuu mallin kolmannella tasolla, jossa lapsen näkemykset sisällytetään osaksi päätöksentekoa. (Shier 2001, 111.)

Lisäksi mallissa kuvataan varhaiskasvatuksen ammattilaisen rooli ja sitoutumisen taso lapsen osallisuuden tukemisessa lapsen osallisuuden eri tasoilla. Ammattilaisen roolit on jaettu kolmeen osaluueeseen: avoimuus, mahdollisuudet ja velvollisuudet. Avoimuus tarkoittaa, että ammattilaisen tu-

lee olla avoin lapsen osallisuuden mahdollistamiselle. Mahdollisuudet tarkoittavat ammattilaisten toimintatapoja, joilla osallisuus mahdollistetaan. Vaatimukset edellyttävät ammattilaisten sitoutumista lapsen osallisuuden tukemiseen ja ne toimivat velvoittavina ohjeina työssä. (Shier 2001, 110.) Mallin tarkoituksena on auttaa varhaiskasvatuksen työntekijöitä arvioimaan osallisuutta lisääviä työtapoja ja niiden tavoitteita (Shier 2001, 116).

Aikuisella on tärkeä rooli ja päävastuu lapsen osallisuuden tukemisessa. Hän voi tukea lapsen osallisuutta rohkaisemalla lasta ja tarjoamalla tilaisuuksia opetella uusia asioita, joihin hän kykenee ikänsä ja kehityksensä huomioiden. Aikuinen voi myös rohkaista lasta kertomaan omia ajatuksiaan ja toiveitaan sekä sanomaan mielipiteitään ja päätelmiään asioista. (Roos 2015, 54.) Lapselle on tärkeä, että aikuinen kuulle häntä ja hän kokee tulevansa hyväksytyksi (Roos 2015, 56). Lapsen osallisuus toteutuu parhaiten erilaisissa arjen tapahtumissa, missä he kokevat tulevansa kuulluksi ja kokevat voivansa vaikuttaa asioihin (Turja 2011, 47–48).

YK:n lapsen oikeuksien 12. artikla kehoittaa kunnioittamaan lasten näkemyksiä. Artikla kertoo, kuinka lapsen osallisuutta voidaan lisätä huomioimalla lapsen näkemykset ja kunnioittamalla niitä. (Unicef 2011, 119.) Omassa opinnäytetyössämme pyrimme tähän kuuntelemalla lapsia ja lisäämällä lapsen osallisuutta seurakunnan lapsi- ja perhetyössä suunnittelemiemme perhekerhojen kautta.

Lapsen näkemysten kunnioittaminen tarkoittaa sitä, että lapselle tulee taata mahdollisuus tuoda omat näkemyksensä esille häntä koskevissa asioissa, kuitenkin huomioon ottaen lapsen ikä ja kehitystaso. Tämä toteutuu siten, että lasta kuunnellaan kaikissa häntä koskevissa asioissa, kuten oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa. (Unicef 2011, 119.) Artikla on sisällytetty Suomen perustuslakiin, lapsenhuoltolakiin ja lastensuojelulakiin (Nurmi ja Rantala 2011, 51).

3.5 YK:n lapsen oikeuksien päivä ja lapsen oikeudet

Vuonna 1989, YK:ssa hyväksyttiin YK:n lapsen oikeuksien sopimus, joka on lapsia koskeva ihmisoi-
keussopimus. Sen taustalla on YK:n lapsen oikeuksien julistus vuodelta 1959 ja YK:ta edeltäneen Kansainliiton lapsen oikeuksien julistus eli ns. Geneven julistus vuodelta 1924. (Nurmi ja Rantala 2011, 41.) Sopimuksen tavoitteena oli luoda lapsia kohtaan turvallinen ja ystävällinen maailma. Myöhemmin vuonna 1991 se vahvistettiin myös Suomessa, jolloin valtio sitoutui muuttamaan lakinsa ja toimintansa vastaamaan sopimuksen asettamia ehtoja. Sopimukseen sitoutuneet valtiot takaavat kunnioittavansa ja edistävänsä sopimuksen asettamia oikeuksia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi lainsäädännön muuttamista siten, että sen sisältö vastaa sopimuksen asettamia oikeuksia. (Nurmi ja Rantala 2011, 41.)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta on tullut yksi tärkeimmistä varhaiskasvatuksen eettisistä taustoista (Viittala 2006, 37). Sen mukaan lapsella on oikeus suojaan (protection), tasa-arvoinen oikeus yhteiskunnan voimavaroihin (provision) ja oikeus ilmaista itseään ja osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon (participation) (Lasten oikeuksien yleissopimus, 1989). Varhaiskasvatuksen yksi keskeinen tehtävä on auttaa lasta tiedostamaan oikeutensa ja käyttämään niitä jo varhaislapsuudesta saakka

ikä tasonsa mukaisesti. Lapselle omien oikeuksien tiedostaminen tarkoittaa sitä, että hän tietää saavansa valita, sanoa oman mielipiteensä sekä olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lapsi, joka tietää omat oikeutensa pystyy kunnioittamaan toisten lasten ja myös aikuistenkin oikeuksia (Nyland, 2009, 38.)

Sopimuksella tavoitellaan maailmaa, jossa lapsi saa kasvaa ja kehittyä terveenä, kouluttautua, sekä elää väkivallatonta elämää. Sopimuksessa lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä, paitsi maissa joissa täysi-ikäisyys saavutetaan aikaisemmin. Sitä, mistä lapsuus voidaan laskea alkaneeksi, pidetään vaikeana määrittää. Ei tiedetä käsittääkö se syntymättömän, mutta hedelmöittyneen lapsen, vai alkaako se vasta lapsen synnyttyä. (Suomen UNICEF s.a.a.)

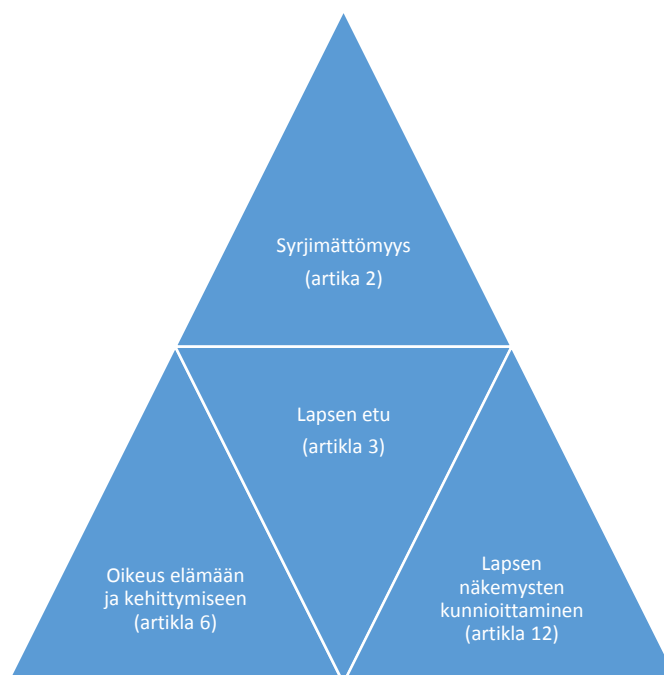
Sopimuksessa on kolme sopimusosaa, jotka pitävät sisällään yhteensä 54 artiklaa. Ensimmäinen osa, eli artikkelit 1–41, käsittelevät sopimuksen turvaamia oikeuksia, toinen osa, artikkelit 42–45 taas käsittelee määräykset sopimuksen noudattamista valvovasta komiteasta ja kolmas osa, artikkelit 46–54, käsittelee sopimukseen liittyvistä jäsenvaltioiden asioista, kuten siihen liittymisestä ja irtisanoutumisesta. (Nurmi ja Rantala 2011, 43.)

Sopimuksessa on neljä yleistä periaatetta (kuvio 1) (Suomen UNICEF s.a.a). Toisessa artiklassa eli syrjimättömyydessä on kyse siitä, että lapsi saa sopimuksessa mainitut oikeudet ilman, että lasta syrjittäisiin esimerkiksi tämän vanhempien, ihonvärin, uskonnon tai sukupuolen takia. Artiklassa mainitaan myös, miten sopimusvaltioiden on tehtävä kaikki tarvittavat toimet, jotta lapsi ei joutuisi kokemaan minkäänlaista syrjintää tai rangaistusta jotka perustuvat hänen perheenjäseniensä asemaan, toimintaan, mielipiteisiin tai vakaumuksiin. (Unicef Suomi 2011, 27.)

Kolmas Artikla on lapsen etu, jolla tarkoitetaan miten jokaisessa esimerkiksi julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon tai lainsäädännön toimissa, jotka tukevat lapsia, on otettava huomioon lapsen etu. Sopimusvaltiot myös sitoutuvat takaamaan lapselle hänen hyvinvoinnilleen välttämättömän suojelun ja huolenpidon. Huomioiden hänen vanhempiansa, laillisten huoltajiensa tai muiden hänen oikeudellisessa vastuussa olevien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. (Unicef Suomi 2011, 37.)

Artikla kuusi, eli oikeus elämään ja kehittymiseen tarkoittaa, että jokaisella lapsella on synnynnäinen oikeus elämään ja sopimusvaltiot takaavat elämisen ja kehittymisen edellytykset lapselle. Tämä on ratkaiseva tekijä koko sopimuksen kannalta, sillä muilla artikloilla pyritään suojelemaan ja turvaamaan jo alkanutta elämää. (Unicef Suomi 2011, 71.)

Artikla kaksitoista on Lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimusvaltioiden on taattava lapselle, joka kykenee ikätasonsa ja kehityksensä mukaisesti muodostamaan omia mielipiteitään, mahdollisuus ilmaista ne kaikissa itseään koskevissa asioissa. Asiat joissa lasta tulee kuulla, voivat olla oikeudellisia tai hallinnollisia ja mielipiteensä hän voi esittää joko suoraan tai edustajansa tai asianomaisen toimintaelimen välityksellä. Tämä Artikla on laaja ja pitää sisällään alaotsikoita, kuten ”lapsi oikeuksien haltijana ja aktiivisena osallistujana”. (Unicef Suomi 2011, 119–120.)

KUVIO 1. Neljä yleistä periaatetta (Korhonen ja Soininen 2018).

Lapsen oikeuksien toteutumista valvoo YK:n lapsen oikeuksien komitea. Jäsenvaltiot lähettävät ensin kahden vuoden jälkeen sopimuksen hyväksymisestä raportin komitealle, jonka jälkeen se lähetetään joka viides vuosi, ja valtioiden edustajat kutsutaan vastaamaan kysymyksiin. (Nurmi ja Rantala 2011, 42–43.) Näin komitea saa tarkasteltua, kuinka sopimuksen kunnioittaminen ja toimeenpano ovat onnistuneet vuosien aikana. Komitea antaa raportin perusteella valtiolle suosituksia ja huomautuksia. Sopimuksen toteutumista ovat arvioimassa myös UNICEF ja muut lapsijärjestöt. (Suomen UNICEF s.a.a.) Opinnäytetyössämme lapsen oikeuksista erityisesti siihen liittyy lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Suomessa vietetään 20. marraskuuta kansainvälistä lapsen oikeuksien päivää. Jokaisena vuonna päivän ympärille liittyy myös teema, kuten vuonna 2017 teemana oli yhdenvertaisuus. Päivää vietetään esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja seurakuntien kerhoissa. (Lapsen oikeuksien viestinnän yhteistyöverkosto s.a.)

4 PÄIVÄKERHOJEN PEDAGOGISTEN SUUNNITELMIEN KEHITTÄMISPROSESSI

Opinnäytetyömme on kehittämistyö. Opinnäytetyössä kehitämme tuotteen, eli pedagogiset suunnitelmat Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyön päiväkerhojen lastenohjaajille. Tämän vuoksi päätimme toteuttaa opinnäytetyömme Jämsän ja Mannisen (2000, 28–82) sosiaali- ja terveysalan tuotteistamisprosessia mukaillen. Kuvaamme pedagogisten suunnitelmien kehittämisen seuraavien viiden vaiheen kautta: 1) ongelman ja kehittämistarpeen tunnistaminen, 2) ideavaihe 3), luonnostelu ja kehittäminen, 4) tuotteen kehittäminen ja 5) tuotteen viimeistely. Kehittämisen prosessin kulku opinnäytetyössämme etenee opinnäytetyön tarkoituksen mukaisesti, mukaillen yllä mainittuja tuotteistamisprosessin perusvaiheita.

Jämsän ja Mannisen (2000, 28) mukaan eri vaiheita voidaan työstää saman aikaisesti ja seuraavaan vaiheeseen voidaan edetä, vaikka vaihetta ei olisi vielä työstetty loppuun. Aikaisempia vaiheita voidaan täydentää ja täsmentää myöhemmin. (Jämsä ja Manninen 2000, 28.) Kehittämisen prosessin kautta kuvaamme vaihe vaiheelta kuinka pedagogiset suunnitelmat on kehitetty. Osoitamme prosessin kuvauksessa perusteluita valinnoillemme sekä ongelmanratkaisukykyämme eri vaiheissa. Edellä kuvatun pedagogisten suunnitelmien kehittämisen lisäksi opinnäytetyömme sisältää toiminnan eli päiväkerhojen toteutuksen ja arvioinnin.

4.1 Pedagogisten suunnitelmien tuotteistamisprosessi

Jämsä ja Manninen (2000, 13) mukaan sosiaali- ja terveysalan tuoteryhmiä ovat materiaaliset, palvelut sekä palvelun ja materiaalin yhdistelmät. Opinnäytetyömme kehittämisen prosessin lopputuloksena valmistuvat lapsen osallisuutta tukevat pedagogiset suunnitelmat seurakunnan lastenohjaajille. Pedagogisten suunnitelmien lisäksi toteutamme päiväkerhoja kehitettyjen suunnitelmien mukaan. Näin ollen opinnäytetyössämme kehitettävä tuote on materiaalin ja palvelun yhdistelmä.

Tuotteen kehittämisen prosessia tulee huomioida asiakaslähtöisyys, tuotteen yksiselitteisyys ja vertailukelpoisuus. Tämän lisäksi tuotteen kehittämiseen vaikuttavat palvelun kohderyhmä ja palvelun tarkoitus, sen laajuus ja toteutustapa sekä palvelutarve. (Kajaanin Ammattikorkeakoulu.) Opinnäytetyössämme tämä tarkoittaa, että pedagogisten suunnitelmien kehittämisessä ja toteutuksessa huomiomme suunnitelmien ensisijaisen kohderyhmän, eli päiväkerhojen lastenohjaajien työnkuvan, heidän osaamisensa ja toiveensa. Lastenohjaajat toteuttavat päiväkerhot alle kouluikäisille (2-6v) lapsille, jotka ovat toiminnan kohderyhmä. Opinnäytetyössämme meidän oli huomioitava myös päiväkerhoon osallistuvien lasten erityispiirteet, kuten kehitystaso ja toiveet (Jämsä ja Manninen 2000, 14). Huomioimme myös, että pedagogisista suunnitelmista tulee yksiselitteisiä, niin että kaikki lastenohjaajat ymmärtävät ja käyttävät niitä samalla tavalla. Tavoitteena on myös, että ne ovat vertailukelpoisia muiden seurakunnan lapsikerhojen kanssa. (Kajaanin Ammattikorkeakoulu).

Jämsän ja Mannisen (2000, 13–14) mukaan sosiaali- ja terveysalan tuotteiden tulisi edistää alan kansainvälisten ja kansallisten tavoitteiden saavuttamista ja noudattaa alan eettisiä ohjeistuksia. Opinnäytetyömme tuloksena syntyvien pedagogisten suunnitelmien tavoitteena on edistää uuden

kansallisen varhaiskasvatussuunnitelman (Opetushallitus 2016) käyttöönottoa ja lasten osallisuuden toteutumista seurakunnan lapsi- ja perhetyön perhekerhoissa. Sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta on laatinut eettiset suositukset sosiaali- ja terveysalan työntekijöille (ETENE 2011). Niiden mukaan sosiaali- ja terveysalan toimijoiden

- 1) tulee kunnioittaa asiakkaidensa ihmisarvoa ja perusoikeuksia,
- 2) toiminnan lähtökohtana sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee olla asiakkaan etu,
- 3) on tiedostettava, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on kysymys vuorovaikutuksesta,
- 4) tulee ammattihenkilöstönä vastata työnsä laadusta ja
- 5) tulee olla tietoisia, että hyvä palvelu edellyttää vastuullisia päätöksiä ja toimintakulttuuria.

Huomiomme yllä olevat eettiset ohjeet tuotteistamisprosessin opinnäytetyömme kaikissa vaiheissa ja tarkastelemme niiden toteutumista konkreettisesti pohtiessamme opinnäytetyömme eettisyyttä.

4.2 Ongelman ja kehittämistarpeen tunnistaminen

Tuotekehitysprosessin ensimmäinen vaihe on ongelman ja kehittämistarpeen tunnistaminen. Tämän vaiheen tarkoituksena on varmistaa, että tunnistettu ongelma ja kehittämistarve voidaan ratkaista tuotekehityksellä. (Jämsä ja Manninen 2000, 28, 85.) Otimme keväällä 2017 yhteyttä Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyön johtavaan lapsityönohjaajaan. Kerroimme hänelle, että olemme kiinnostuneita tekemään toiminnallisen opinnäytetyön liittyen uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja kysyimme olisiko seurakunnassa mahdollisesti tarjolla asiaan liittyvää aihetta. Johtava lapsityönohjaaja kertoi, että seurakunnan lapsi- ja perhetyön tiimin tarkoituksena on perehtyä uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan syksyn 2017 aikana, joten heidän näkökulmastaan opinnäytetyömme aihe olisi sopiva ja ajankohtainen.

Jämsän ja Mannisen (2003, 32) mukaan kehittämistarpeet syntyvät yhteiskunnallisten tilanteiden muuttuessa, kun uutta tietoa syntyy ja ymmärrys tavoitteista ja toiminnan lähtökohdista syvenee. Seurakunta on osa sosiaali- ja terveysalaa, jonka sisällä kehittämistarpeet ja hankkeet ovat hyvin pitkälti samanlaisia, kuin muuallakin sosiaali- ja terveysalalla. Varhaiskasvatus suunnitelman uudistus on luonut tarpeen kehittää seurakuntien päiväkerhoja, sillä niissä toteutetaan seurakunnan varhaiskasvatusta.

Löytääksemme toimeksiantajan kanssa yhteisen linjauksen Opinnäytetyöllemme sovimme ensimmäisen tapaamisen Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa toukokuulle 2017. Ensimmäiseen tapaamiseen meidän kanssamme osallistuivat johtava lapsityön ohjaaja ja neljä lastenohjaajaa. Keskustelimme tapaamisessa toimeksiantajan toiveista ja ajatuksista liittyen opinnäytetyöhömmme. Näin varmistimme, että opinnäytetyömme vastaa heidän tarpeitaan ja on hyödynnettävissä seurakunnan lapsi- ja perhetyössä. Palaverissa lapsi- ja perhetyön tiimin jäsenet kertoivat heidän kerhoistaan, aikatauluistaan, ideoistaan ja toiveistaan.

Kehittämistarpeiden tunnistamisen osalta tärkeää on myös se, että eri osapuolet, eli toimeksiantaja ja opinnäytetyön laatijat ovat yhtä mieltä ongelmista ja kehittämistarpeista (Jämsä ja Manninen 2000, 31). Tapaamisessa kuulumme, että varhaiskasvatuslaki ei velvoita seurakuntia toteuttamaan valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tai laatimaan omia varhaiskasvatussuunnitelmia Iisalmen seurakunnassa lastenohjaajilla tavoitteena on kuitenkin perehtyä uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja kehittää toimintaa sen mukaisesti. Lastenohjaajat kertoivat, etteivät ole vielä perehtyneet uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan eikä toiminta ole vielä sen mukaista. Yleisenä tavoitteena heillä oli perehtyä uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja muuttaa toimintaa sen mukaiseksi. Opinnäytetyömme on hyvä esimerkki tilanteesta, jossa sosiaalialalla jo valmiiksi ollut tieto ja ymmärrys on muuttunut ja kehittynyt yhteiskunnallisten tilanteiden mukana. (Jämsä ja Manninen 2000, 28.)

Kehittämistarpeiden täsmentämisessä tärkeää on tunnistaa, miten laaja ongelma on ja ketä se koskettaa (Jämsä ja Manninen 2000, 31). Sovimme, että opinnäytetyömme aihe liittyy varhaiskasvatussuunnitelman (2016) mukaisen toiminnan luomiseen päiväkerhoihin lapsen oikeuksien päivän teeman mukaisesti. Sovimme tuolloin, että toteutamme kerhot marraskuussa viikon 47 aikana. Sovimme myös, että seuraavan tapaamiseen mennessä mietimme erilaisia ideoita, joita tarkastelemme yhdessä tiimin kanssa. Tämän jälkeen siirryimme kehittämisprosessin seuraavaan, ideavaiheeseen.

4.3 Ideavaihe

Aloitimme opinnäytetyömme tarkemman suunnittelun ja ideoinnin, sillä olimme saaneet tunnistettua ongelman ja kehittämistarpeen työllemme yhdessä toimeksiantajan kanssa. Seurakunnan päiväkerhot eivät ole kokonaan uutta toimintaa, vaan enemmänkin jo olemassa olevan toiminnan uudistamista. Jämsän ja Mannisen (2000, 35) mukaan ideavaihe voi olla lyhyt, jos kyseessä on jo olemassa olevan tuotteen uudistaminen vastaamaan käyttötarkoitustaan, kuten meidän opinnäytetyössämme.

Aloitimme ideointivaiheen kesän 2017 aikana tutustumalla uuteen valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan (2016). Pohdimme, minkä varhaiskasvatussuunnitelman teemoista valitsimme ohjaamaan päiväkerhojen pedagogisia suunnitelmia. Koska olimme sopineet seurakunnan kanssa, että toteutamme kerhot lasten oikeuksien päivän teemaan liittyen, ehdotimme varhaiskasvatuksen teemoista aiheeksi lapsen osallisuuden tukemista. Aloimme miettiä ideoita, kuinka voisimme edistää lapsen osallisuutta päiväkerhoissa. Esitimme ideamme lapsi- ja perhetyön tiimille tapaamisessa elokuun lopussa 2017. Tapaamisessa keskustelimme ideastamme suunnitella päiväkerhot lapsen oikeuksien päivän teeman mukaisesti painottamalla niissä lapsen osallisuuden tukemista. Keskustelimme myös siitä, millaisena lastenohjaajat kokevat lapsen osallisuuden tukemisen päiväkerhoissa tällä hetkellä ja miten sitä voisi lisätä. Pohdimme myös kuinka osallistamme lapset kerhojen suunnitteluun. Vaihtoehtona oli käydä tapaamassa lapsia päiväkerhoissa tai että lastenohjaajat valitsevat kerhojen teemat lasten kanssa. Päädyimme siihen, että kehittämistehtävämme toteuttamisen kannalta on perempi, että käymme itse tapaamassa lapsia ja tutustumassa heihin ja kerhoihin. So-

vimme, että vierailemme kaikissa Iisalmen seurakunnan päiväkerhoryhmässä sekä yhdessä iltaperhekerhossa marraskuussa viikolla 45, jolloin saamme tilaisuuden tutustua lapsiin ja kertoa heille tulevista päiväkerhoista ja kysyä heidän toiveitaan niihin liittyen. Sovimme, että kehitämme eri teemoihin perustuvat pedagogiset suunnitelmat yhteensä neljäntoista päiväkerhoon ja yhteen iltaperhekerhoon. Sovimme myös, että toteutamme itse kahdeksan päiväkerhoa ja yhden iltaperhekerhon marraskuussa viikon 47 aikana. Lastenohjaajat toteuttavat loput viisi kerhoa laatimiemme pedagogisten suunnitelmien mukaan.

4.4 Luonnosteluvaihe

Opinnäytetyömme luonnosteluvaihe alkoi, kun olimme päättäneet, millaisia päiväkerhoja aiomme suunnitella ja toteuttaa (Jämsä ja Manninen 2000, 43). Tässä vaiheessa etsimme tietoa siitä, millainen teoreettinen malli olisi käyttökelpoinen jäsentämään opinnäytetyötämme ja sen raportointi. Koska tarkoituksenamme oli suunnitella ja toteuttaa seurakunnan päiväkerhoja, päätimme valita Jämsän ja Mannisen osaamisen tuotteistamisprosessin, koska se on kehitetty huomioiden sosiaali- ja terveysalan erityispiirteet (Jämsä ja Manninen 2000, 28). Tuotteistamisprosessin valinta selkeytti meille opinnäytetyömme rakennetta ja edesauttoi työn edelleen kehittelyä.

Jämsä ja Manninen (2000, 43–52) kuvaavat yhdeksän tuotteen luonnostelua ohjaavaa näkökohtaa. Nämä vaiheet on esitetty kuviossa 2. Kuvaamme luonnosteluvaiheen näiden vaiheiden kautta, vaikka opinnäytetyössämme tähän vaiheeseen kuuluvat asiat ovat osittain toteutuneet jo edellä kuvatuissa ideointi- ja kehittämisvaiheissa.

Kuvio 2. Tuotteen luonnostelua ohjaavat näkökohdat (Mukaillen Jämsä ja Manninen 2000, 43)

Asiakasprofiilin selvittämisen tavoitteena on täsmentää, ketkä kehittämisessä ensisijaiset hyödyntäjät ja millaisia he ovat lopullisen tuotteen hyödyntäjinä. Asiakkaiden tarpeiden selvittäminen on tärkeää, sillä parhaiten heitä palvelee tuote, joka on suunniteltu kohderyhmän kyvyt, tarpeet ja muut ominaisuudet huomioon ottaen (Jämsä ja Manninen 2000, 44). Opinnäytetyössämme ensisijaiset hyödynsaajat ovat perhekerhojen lastenohjaajat. Selvitimme heidän toiveensa ja tarpeensa yhteisissä tapaamisissa lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa.

Tämän vuoksi oli erittäin arvokasta, että vieraillessamme ensimmäisen kerran kerhoissa pystyimme ennen ja jälkeen kerhojen keskustelemaan lastenohjaajien kanssa. Näin saimme tarkemman kuvan lastenohjaajien ajatuksista ja toiveista opinnäytetyömme suhteen, sekä ideoimaan yhdessä millä tavoin kussakin päiväkerhoryhmässä osallisuutta voitaisiin tukea. Lastenohjaajat osasivat parhaiten antaa palautetta ideoihimme siinä hetkessä, kertoa mikä heidän mielestään toimisi kussakin päiväkerhoryhmässä tai minkälaista toimintaa he eivät suosittelisi. Toimeksiantajan mielipiteiden huomioimisella varmistimme, että suunnittelemistamme kerhorungoista tulee kokonaisuudessaan toimivia ja työelämään käyttökelpoisia.

Palvelujen tuottajan toiminnan ja odotusten analysointi on myös tärkeää, sillä asiakkaat eivät ole aina tuotteen ensisijaisia hyödyntäjiä ja käyttäjiä. Hyöty asiakkaalle tulee välillisesti palvelun tuottajien, esimerkiksi henkilökunnan kautta. (Jämsä ja Manninen 2000, 44). Päiväkerhopalvelun tuottajana on seurakunnan lapsi- ja perhetyö. Selvitimme seurakunnan tarpeen kehittää toimintaa uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseksi ensimmäisessä tapaamisessamme lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa.

Toimintaympäristön ja kokonaisuuden jäsentämisen vaiheessa on hyödyllistä tutustua toimintaan paikan päällä havainnoimalla erilaisia tilanteita ja haastattelemalla eri osapuolia (Jämsä ja Manninen 2000, 45). Vierailimme kaikissa kahdeksassa Iisalmen seurakunnan päiväkerhoissa ja yhdessä ilta-perhekerhoissa marraskuussa viikon 45 aikana. Tutustumisen aikana näimme kerhotilat ja päiväkerhon rakenteen käytännössä sekä havainnoimme lastenohjaajien toimintaa ja näimme millaisia menetelmiä lastenohjaajat käyttävät lapsen osallisuuden tukemiseen. Samalla tutustuimme paremmin lastenohjaajiin ja heidän työhönsä.

Tutustuimme myös päiväkerhojen lapsiin ja kerroimme, että tulemme toteuttamaan heille päiväkerhoja. Lapset kertoivat meille millaisia kerhot ovat tällä hetkellä ja mitä he kerhoissa tekevät. Kyseimme lapsilta, millaisia aiheita he haluaisivat kerhon teemoiksi ja haluaisivatko he muuttaa kerhon kulkua jotenkin. Lapset esittivät lastenohjelmiin ja ajankohtaisiin leikkeihin liittyviä kerhoteemoja, kuten esimerkiksi Ryhmä hau, Frozen ja Taide. Varmistimme, että jokainen lapsi sai sanoa mielipiteensä haluamastaan kerhon teemasta. Tilanteissa, joissa puolet kerholaisista halusi kerholle eläinlääkäri teeman ja tai toinen puoli Frozen- teeman lapset saivat itse päättää, äänestetäänkö asiasta vai arvoaanko kerhon teema. Lapset saivat ehdottaa kerhon toimintaan liittyen, esimerkiksi missä vaiheessa syödään eväät tai milloin leikitään.

Tuotteen asiasisällön selvittämiseksi ja rajaamiseksi tulee tutustua aiheesta olevaan aikaisempaan tutkimus- ja teoretietoon. (Jämsä ja Manninen 2000, 45.) Opinnäytetyömme teoreettisessa taustassa olemme esittäneet perusteluja lasten osallisuutta tukevien päiväkerhojen pedagogisten suunnitelmien tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä sekä materiaaleja ja lähteitä, joita olemme myös käyttäneet pohjana pedagogisten suunnitelmien kehittämisessä.

Toimintaympäristön säädöksiin ja viitteisiin perehtyminen tarkoittaa, että Opinnäytetyössä pitää tuntea organisaation toimintaa ohjaavat säädökset, ohjeet suunnitelmat ja toimintaohjelmat (Jämsä ja Manninen 2000, 49). Seurakunnan päiväkerhojen toimintaan ohjaavia säädöksiä ovat muun muassa kirkkolaki. Tämän lisäksi Opinnäytetyötämme ohjasi varhaiskasvatustutkimuslaki ja valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma joita seurakunta halusi noudattaa, vaikka siihen ei ole lakiin perustuvaa velvoitetta.

Toimintayksikön arvojen ja periaatteiden yksilöinti on tärkeää, sillä toimintayksiköissä voi olla sellaisia arvoja ja periaatteita, joiden toteutuminen tulee varmistaa Opinnäytetyössä (Jämsä ja Manninen 2000, 49). Seurakunta voidaan katsoa sosiaali- ja terveysalalla toimivaksi kolmannen sektorin toimijaksi, jonka ideologiaan kuuluu hengellisyys ja kristillinen kasvatustieteellinen taustassa seurakunnan varhaiskasvatukseen ja sitä ohjaaviin asioihin. Kristilliseen kasvatukseen sisältyy hartaushetket, joka meidän tuli huomioida suunnitelmassa.

Opinnäytetyössämme keskustelimme sisällöistä seurakunnan lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa ja hyödynsimme aikaisempaa kirjallisuutta liittyen päiväkerhojen suunnitteluun ja lapsen osallisuuden tukemiseen. Kirjallisuuden perehtyminen ja asiantuntijatiedon hankinta auttaa tunnistamaan tekijät, joista syntyy tuotteen laatu. (Jämsä ja Manninen 2000, 50.) Lisäksi tutustuimme uuden varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja tavoitteisiin.

Luonnosteluvaiheeseen kuuluu rahoitusvaihtoehtojen ja – ja lähteiden tiedustelu, mikä ei työssämme ollut tarpeellista. Rahoituksen järjestäminen ei ollut tarpeellista, koska opinnäytetyöhömmä ei kuulu sidosryhmiä. Tuotteen luonnosteluvaiheessa on tärkeä selvittää sidosryhmien eli eri ammattiryhmien ja yhteistyötahojen näkemykset ja odotukset. (Jämsä ja Manninen 2000, 48.)

Luonnosteluvaiheen päättyessä meillä oli kokonaiskuva opinnäytetyömme kohderyhmän tarpeista, lasten toiveista ja odotuksista, kerhojen pituudesta ja käytettävissä olevista tiloista. Tässä vaiheessa tiedossamme oli myös opinnäytetyötä ohjaavat säädökset, seurakunnan varhaiskasvatuksen erityispiirteet ja olimme perehtyneet aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen.

4.5 Tuotteen kehittäminen

Aloitimme päiväkerhojen pedagogisten suunnitelmien laatimisen luonnosteluvaiheessa tehdyn suunnitelman ja tavoitteiden ja rajausten mukaisesti (Jämsä ja Manninen 2000, 54). Olimme sopineet

elokuussa 2017 lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa tavatessamme, että laadimme pedagogiset suunnitelmat yhteensä neljäntoista päiväkerhoon ja yhteen iltaperhekehoon. Kehittelyvaihe toteutui osittain yhtäaikaaisesti luonnosteluvaiheessa. Hyödynsimme pedagogisten suunnitelmien laadinnassa Savonia-ammattikorkeakoulun pedagogisen suunnitelman lomaketta, jota olemme kuvanneet kappalessa 4.3 Pedagoginen suunnittelu osana päivä- ja perhekerhotyötä.

Jämsän ja Mannisen mukaan (2000, 54–55) tuotteen keskeisin sisältö muodostuu niistä asioista, joiden kautta pystytään mahdollisimman tarkasti kertomaan asia huomioiden vastaanottajien tiedon tarve. Pedagogisten suunnitelmien laadinnassa huomioimme sen, että ne tulevat päiväkerhojen lastenohjaajien käyttöön ja pyrimme laatimaan ne mahdollisimman yksityiskohtaisesti heidän tiedon tarpeensa huomioiden. Lastenohjaajat ovat hyvin homogeeninen kohderyhmä, joten kaikille sopivan asiasisällön valinta ei tuottanut vaikeuksia. (Jämsä ja Manninen 2000, 54–55.) Toinen tärkeä kohderyhmä pedagogisten suunnitelmien laadinnassa olivat päiväkerhoihin osallistuvat lapset, joihin pedagogisten suunnitelmien toiminta kohdistuu.

Aloitimme pedagogisten suunnitelmien laadinnan asettamalla kullekin kerholle tavoitteet. Teimme yhteenvetoa siitä, mitä lapset ovat, kuinka paljon heitä on, miksi he ovat päiväkerhossa sekä mitä lapset kerholta odottavat. Jatkoimme tätä analyysiä viikolla 45, kun kävimme tutustumassa päiväkerhoihin ja tapasimme siellä kaikki, lähes sata 2–6 vuotiasta lasta. Kuultuamme lasten toiveet päiväkerhojen teemoista ja kerhon rakenteesta aloitimme suunnittelemaan päiväkerhojen sisältöjä valittujen teemojen mukaan ja valitsimme teemaan sopivat lapsen osallisuutta tukevat toimintamenetelmät kerholle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveysalaan liittyvän materiaalin laadinnassa on osattava eläytyä vastaanottajan asemaan. (Jämsä ja Manninen 2000, 54–55, 65.) pedagogisten suunnitelmien laadinnassa, sisältöjen ja menetelmien valinnassa pyrimme eläytymään lasten ajatusmaailmaan.

Käytettävissä oleva aika ratkaisee käsiteltävän sisällön ja ohjaa menetelmien valintaa (Jämsä ja Manninen 2000, 66). Huomioimme suunnitelmissa, että kerhot ovat kahden tunnin mittaisia ja että niihin sisältyy aina hartaushetki ja välipalan syöminen. Lisäksi otimme huomioon, että kaikki kerhot tapahtuvat erilaisissa tiloissa eri puolella kaupunkia sijaitsevilla seurakuntataloissa.

Tuotteen kehittämisvaiheessa tehdään lopulliset tuotteen sisältöä ja ulkoasua koskevat valinnat (Jämsä ja Manninen 2000, 56). Opinnäytetyössämme ulkoasua määritteli käyttämämme pedagogisen suunnitelman lomake. Jämsä -Mannisen mukaan sosiaali- ja terveysalan tuotteet on tarkoitettu esimerkiksi informaation välitykseen tai toimintaohjeeksi organisaatioiden henkilökunnalle. (Jämsä ja Manninen 2000, 54.)

4.6 Tuotteen viimeistely

Tuotekehitysprosessin viimeinen vaihe on tuotteen viimeistely, jonka aikana voidaan hioa yksityiskohdat ja laatia tuotteen käyttöohjeita (Jämsä ja Manninen 2000, 81). Opinnäytetyössämme pyysimme

palautetta pedagogisista suunnitelmista toimeksiantajaltamme ja muutamalta opiskelukaveriltamme, joilla on kokemusta lasten kanssa työskentelystä. Saimme päiväkerhojen suunnitelmista positiivista palautetta, eikä palautteen perusteella ollut tarvetta suuriin muutoksiin itse pedagogisten suunnitelmien sisältöön liittyen. Meille ehdotettiin pedagogisten suunnitelmien kokoamista yhdeksi kokonaisuudeksi esimerkiksi vihkon muotoon. Päädyimme laatimaan suunnitelmista vihkon, johon kuvaamme suunnitelmien taustaa sekä kuvauksen siitä, kuinka suunnitelmia voi hyödyntää.

5 PEDAGOGISTEN SUUNNITELMIEN MUKAISTEN KERHOKERTOJEN TOTEUTUS

Toteutimme itse kahdeksan päiväkerhoa ja yhden iltaperhekerhon kehittämiemme pedagogisten suunnitelmien mukaisesti. Tämän lisäksi lastenohjaajat toteuttivat vielä viisi päiväkerhoa itsenäisesti kehittämiemme pedagogisten suunnitelmien mukaan. Kuviossa 3 on kuvattu toteuttamiemme päiväkerhojen ja perhekerhon ajankohdat ja teemat. Kuviossa 4 löytyy lastenohjaajien toteuttamat kerhot, niiden ajankohdat ja teemat. Kerhojen pedagogiset suunnitelmat löytyvät liitteestä 1.

Kuvio 3. Toteutettamiemme päiväkerhojen teemat ja ajankohdat (Korhonen ja Soininen 2018).

Kuvio 4. Lastenohjaajien toteuttamien päiväkerhojen teemat ja ajankohdat (Korhonen ja Soininen 2018).

Toiminnan, eli kerhojen toteutuksen arviointia tehtiin usealla eri tavalla. Pyysimme lapsilta suullista palautetta kerhoista heti niiden päätyttyä, keskustelemalla lapsien kanssa kerhokerran sisällöstä ja lasten mielipiteitä siitä. Tämän lisäksi pyysimme kirjallista palautetta kerhojen suunniteluun ja toteutukseen liittyen seurakunnan lapsi- ja perhetyön tiimiltä. Kysymykset ovat liitteessä. Teimme myös itsearviointia jokaisen kerhon jälkeen, ja pyrimme parantamaan toimintaamme seuraavaa kertaa varten.

5.2 Lippuniemen päiväkerho

Aloitimme ensimmäisen kerhokerran Lippuniemen päiväkerhossa 21.11, jossa teemana oli Frozen. Keskustelimme aluksi lastenohjaajien kanssa siitä, mikä olisi heidän roolinsa kerhokerran aikana. Kerroimme heille, että he eivät ole vastuussa itse toiminnan toteutuksesta vaan, että he voivat keskittyä olemaan lasten kanssa ja avustaa eri toimintoihin siirtymisissä.

Kerhot alkavat tavallisesti sillä, että lastenohjaajat jakavat lapsille tarrat kerhovihkoihin osallistumisen merkiksi. Tämänkin kerhokerta aloitettiin tällä tavalla siten, että jaoimme yhdessä lastenohjaajien kanssa tarrat. Lapsi sai itse valita mieleisen tarran ja laittaa sen vihkoonsa. Kerhokerralla oli teemaan sopivat tarrat, eli tässä tapauksessa Frozen.

Kun kaikki lapset olivat paikalla, siirryimme hartaushetkelle. Kysyimme lapsilta muistavatko he meitä ja lapset muistivat meidän lisäksi myös kerhoon valitun teeman. Hartaushetki alkoi sillä, että valitsimme nimenhuudon jälkeen apulaisen hartaushetkelle. Kun apulainen oli valittu, sai lapsi soittaa triangelia, jonka oli tarkoitus symbolisoida kirkonkelloja. Kellon soiton jälkeen sytytetään alttarin kynttilät ja soitetaan kynttilälaulu soittimelta. Lapsille luettiin raamatusta ”Jeesus siunaa lapsia”, jonka jälkeen keskusteltiin lasten kanssa heidän oikeuksistaan. Lapset oivalsivat itse omia oikeuksiaan, kuten leikki ja koti.

Hartaushetken jälkeen lapsille annettiin aikaa leikkiä. Leikin lomasta osa lapsista pääsi askartelemaan Frozen elokuvista lapsille tutun Olaf lumiukon. Askarteluun tarvittavat välineet tulivat osittain meiltä itseltämme, kuten esimerkiksi siinä tarvittavat vessapaperirullat. Muut tarvikkeet saimme seurakunnalta. Alun perin tarkoituksena oli tarjota lapsille vaihtoehtoinen askartelu, mutta välineiden puutteessa jouduimme tekemään vain lumiukon.

Askartelun ja leikkien jälkeen lapset pääsivät välipalalle. Välipalan jälkeen pääsimme pelaamaan suunnittelemaamme peliä. Teimme itse peliin Frozen hahmoista kortit, jotka tulostimme ja laminoimme, jotta ne säilyisivät käytössä pitkään. Jokainen lapsi pääsi yksin vuorollaan piilottamaan lapsimäärän verran Frozen kuvioituja kortteja, jotka muut pääsivät etsimään. Viimeisiä lapsia jouduimme pyytämään piilotusleikkiin pareittain, koska aikaa ei ollut varattu leikille tarpeeksi. Eniten pelistä jäi mieleen lasten innostus ja heittäytyminen. Eräs lapsi oli ollut kerhokerran ujo ja hiljainen, mutta pelin loputtua ei olisi millään jaksanut istua paikallaan innostuksestaan johtuen.

Loppuhetkelle lapset eivät olisi malttaneet istuutua kuuntelemaan, kun peli oli saanut heidät innostumaan. Tarkoituksena oli alun perin, että lapset saisivat valita loppuhetkelle talvi aiheisen kirjan, mutta koska aikaa oli liian vähän, jouduimme jättämään satuhetken välistä. Saimme kuitenkin keskusteltua

lasten kanssa kerhosta ja selkeäksi ykköseksi kerhokerralta nousi peli. Lauoimme lasten kanssa loppulaulun ja avustimme kotiinlähdössä.

Jätimme päiväkerhoon tekemämme kortit ja tulostamamme suunnitelman, jotta lastenohjaajat voisivat hyödyntää niitä myös jatkossa omassa toiminnassaan. Halusimme, että tuottamamme materiaalit jäisivät työntekijöille itselleen, jotta niistä olisi hyötyä myös opinnäytetyömme jälkeen.

5.3 Seurakuntatalon päiväkerho

Maanantain toinen päiväkerho sijaitsi Iisalmen keskustassa, seurakuntatalon tiloissa. Kerhon alussa kerroimme jälleen työntekijöille, että me olemme tällä kertaa vastuussa ja he voivat keskittyä viettämään aikaa lasten kanssa ja havainnoimaan kerhon toimintaa. Kerhon teemaksi lapset olivat päättäneet lastenohjelma Ryhmä Haun. Kerhotila on yhdessä huoneessa, jossa on tila leikille ja pöytätehtäville. Tila oli kokonsa puolesta haastava, kun osa lapsista leikki ja osa askarteli. Lasten oli välillä vaikea keskittyä askarteluun, koska samassa tilassa muut lapset leikkivät.

Aloitimme kuitenkin kerhokerran tavalliseen tapaan lasten vastaanottamisella ja tarrojen jaolla. Tälle kerhokerralle olimme itse valinneet ja ostaneet teeman mukaiset Ryhmä Hau tarrat, joista lapsi sai valita mieleisensä. Esittelimme tarrojen jaon jälkeen itsemme uudelleen lapsille, jonka jälkeen siirryimme hartaushetkelle. Hartaushetki eteni samaan tapaan kuin päivän ensimmäinenkin. Tässä ryhmässä lapset olivat levottomampia ja hartaushetkelle rauhoittuminen tuotti hieman vaikeuksia. Saimme kuitenkin lapset kuuntelemaan ja keskustelemaan, jonka jälkeen oli hyvä siirtyä seuraaviin toimintoihin.

Lapset pääsivät hartauden jälkeen leikkeihin, joista kutsuimme kaksi lasta kerrallaan askartelemaan. Täten saimme jokaiselle lapselle yksilöllisesti ohjattua askartelun ja tarjottua omaa aikaa aikuisen kanssa, kun lastenohjaajat leikkivät muiden kanssa. Askarteluksi olimme valinneet kaksi, joista lapsi sai itse valita mieluisimman. Olimme tulostaneet Ryhmä Hau koirien kasvoista naamareita, jotka lapsi sai itse leikata, värittää ja liimata. Tämä oli myös oivallinen keino havainnoida lasten hienomotorisia taitoja työn lomassa. Toinen vaihtoehtoista oli kilpi, jollaiset lastenohjelman koirilla roikkuvat kaulapannoista. Olimme tulostaneet lapsille valmiit pohjat, johon he saivat itse suunnitella ja toteuttaa haluamansa laisen logon. Loput askartelussa käytetyt välineet saimme kerhotilasta. Osa lapsista valitsi naamarin ja osa kilpikaulakorun. Yksi lapsista ei halunnut osallistua askarteluun ja emme myöskään lasta siihen pakottaneet. Kerroimme kuitenkin lapselle, että hänellä on mahdollisuus askarrella kerhon aikana myöhemmin, jos hän haluaa. Lapset saivat vielä hetken leikkiä ja askartelun tuotokset olivatkin mukana koko kerhokerran loppuun ajan.

Välipalan jälkeen lapset pääsivät pelaamaan Ryhmä Hau bingoa. Olimme itse tulostaneet ja laminoineet bingoalustat ja bingokortit. Lapset pitivät pelistä paljon ja pelasimmeekin sitä muutaman kierroksen. Viimeisillä kerroilla osa lapsista ei jaksanut itse enää pelata, mutta he seurasivat pelin kulkua omilla paikoillaan. Tämänkin pelin jätimme lastenohjaajille käytettäväksi jatkossa.

Loppuhetken ajaksi istuuduimme lattialle. Olimme tuoneet mukana koiran aiheisen satukirjan, jota lapset pääsivät kuuntelemaan. Valinta istua lattialle oli hyvä, koska lapset pääsivät lähelle meitä ja jaksoivat kuunnella sadun kokonaan. Lapset pitivät sadusta niin paljon, että olisivat halunneet kuulla sen uudestaan. Otimme sadun jälkeen loppuhetken, jossa keskustelimme kerhon kulusta ja lopetimme kerhon mukavaan lauluhetkeen.

5.4 Rantalan päiväkerho

Tiistai 22.11 päivän aloitimme Rantalan kerhotiloissa, jossa teemana oli taide. Tällä kerhokerralla ohjaajina toimi lisäksi yksi lastenohjaaja, sekä lastenohjaaja opiskelija. Halusimme huomioida myös opiskelijan tehtävänä ja otimme hänet toimintaan mukaan kuten kenet tahansa työntekijän. Tällä kertaa emme tuoneet kerhon aloitukseen tarroja, vaan halusimme tehdä kerhon teeman mukaisesti jotain taiteellista. Lapsi sai painaa valitsemallaan vesivärillä oman sormenjälkensä kyseisen kerhokerran sivulle. Lapset pitivät tätä erikoisena ja osa jopa kehitti sekoittelemalla omia värejään.

Olimme saapuneet paikalle ajoissa, jotta ehdimme valmistella kerhotilan valmiiksi. Peitimme lattian jätösäkeillä, jotka löytyivät kerhotilan varastosta. Käytimme taiteillessa välineitä, jotka olivat valmiiksi kerhotiloissa, jolloin meidän ei tarvinnut tuoda materiaaleja itse. Asetimme jokaiselle lapselle oman paperi, sekä kynät ja vesivärit. Näin jokaiselle lapselle oli oma iso paperi työstettäväksi.

Vihkojen merkitsemisen jälkeen muistutimme lapsia siitä, mitä olemme ja mitä teemme. Siirryimme lasten kanssa toiseen tilaan, jossa heitä odotti valmistellut paikat. Ohjasimme lapset istuutumaan paikoilleen, jotka he saivat itse valita. Aloitimme taiteilun siten, että lapset saivat piirtää ensin kynällä haluamiansa asioita paperille. Istuuduimme myös itse työskentelemään yhdessä lasten kanssa. Kun kaikki olivat piirtäneet, he värittivät paperin vesiväreillä. Lapset innostuivat maalaamisesta niin paljon, että he istuivat paikallaan taiteilemassa melkein tunnin verran.

Koska maalaus oli niin mukaansa tempaavaa, kerroimme lapsille syövämme taideteoksiemme ääressä. Yksi lapsista ei kyennyt ruokailemaan lattialla, joten siirtyi hän opiskelijan kanssa ruokailun ajaksi pöydän ääreen. Lapset saivat siirtyä leikkeihin sitä mukaa, kun taideteokset valmistuivat. Viimeisenkin lapsen siirryttyä leikkeihin, siivosimme kerhotilan, jotta lapset saisivat tilan leikkeihinsä.

Leikkien jälkeen lapset kokoontuivat hartaudelle ja loppuhetkelle. Hartaudella kävimme saman teeman lasten kanssa läpi. Yhden lapsen jouduimme poistamaan tilasta, jotta muiden lasten osallistuminen onnistuisi. Hartauden jälkeen lapsi sai palata paikalleen, kun aloitimme käymään läpi lasten tekemiä taideteoksia. Jokainen lapsi sai vuorollaan esitellä työnsä muille lapsille ja jokainen lapsi osallistui tähän innolla. Loppuhetkellä keskustelimme lasten kanssa hetken aikaa siitä, mitä he olivat kerhokerrasta pitäneet. Jaoimme myös taideteokset lapsille mukaan ja kerroimme vanhemmille kuluneesta kerhokerrasta.

5.5 Hernejärven päiväkerho

Tiistai iltapäivän kerho oli Hernejärven koululla, mikä sijaitsee 20 kilometrin päässä Iisalmesta. Tämä kerho kokoontuu vain kerran viikossa ja se on kestoaltaan muita kerhoja puoli tuntia lyhyempi. Tämän takia halusimme tuoda erityisesti tähän kerhoon lapsille jotain erilaista ja saimmekin lapsilta idean musiikkiulkoilu kerhoon.

Kerho aloitettiin kokoontumalla Hernejärven koulun edustalle lasten kanssa. Tarroja emme jakaneet aloituksessa lapsille, koska lasten reput olivat sisätiloissa. Muistutimme lapsia jälleen siitä, keitä olemme ja miksi tulimme kerhoon. Keskustelimme lasten kanssa siitä, mistä heidän kerhokertansa tavallisesti alkaa ja lapsien mukaan se alkaa aina hartaushetkellä. Pohdimme yhdessä, missä hartaushetken voisi ulkona pitää. Päädyimme lumisen pöydän ääreen. Lapset saivat kertoa, mitä esineitä alttarille kuuluu. Kynttilän toimme itse, mutta tällä kertaa se oli led-kynttilä. Ristin teimme ulkona löydetyistä risuista, ja lasten raamattu meillä oli mukana repussa.

Pidimme hartaushetken kuten aiemmatkin, mutta kylmän sään takia, emme jääneet istumaan pitkäksi aikaa. Hartauden jälkeen ohjeistimme lapsia siirtymään toiselle puolelle koulua, johon olimme piilotaneet laulukortteja. Olimme itse etsineet laulut ja askarrelleet lauluun sopivat kortit. Ennen kerhon alkua piilotimme lapsille helposti löydettäviin paikkoihin. Lapset pääsivät etsimään ohjeistuksen jälkeen kortteja, ja aina kun lapsi löysi yhden, laulettiin siinä oleva laulu. Tätä olisimme voineet harjoitella aiemmin, sillä olimme tottuneet laulamaan jotkut laulut eri tavalla. Kaikki lapset saivat löytää vähintään yhden kortin ja osallistua laulamiseen ja he olivatkin innolla mukana toiminnassa.

Tarkoituksenamme oli ruokailla ulkona retkipatjojen päällä, mutta koska ulkona oli todella kylmä marraskuinen sää, halusivat lapset siirtyä sisätiloihin kerhon lopun ajaksi. Sisälle siirryttyämme lapset saivat ruokailla omilla paikoillaan luokkatilassa ja sen jälkeen leikkiä hetken vapaasti. Pelasimme lautapelejä ja leikimme pikkuautoilla, teimme asioita, joita lapsi koki tärkeäksi leikkiä. Loppuhetkellä luimme lapsille koira aiheisen sadun, koska olimme sen edellisessä kerhokerralla todenneet lapsille mielekkääksi saduksi. Tämäkin ryhmä nautti sadusta ja keskustelimme sen sisällöstä kirjan jälkeen. Lapset myös kertoivat mitä he pitivät kerhokerrasta ja pääsimme lopettamaan kerhokerran.

5.6 Lippuniemen päiväkerho

Lippuniemessä kokoontuu myös toinen kerho, jonne keskiviikkoamuna 22.11 suuntauduimme. Tähän kerhoon lapset olivat valinneet teemaksi eläinlääkärikerhon. Tarkoituksena oli alun perin, että lapset tuovat kotoa mukanaan pehmolelun kerhoon hoidettavaksi. Ohjeistimme lastenohjaajia muistuttamaan lapsia ja vanhempia kerhokerrasta, jotta saisimme mahdollisimman paljon hoidettavia leluja. Informaatio ei kuitenkaan tavoittanut lapsia ja vanhempia uudelleen, vaan paikalle pehmolelun muisti tuoda vain yksi lapsi. Olimme kuitenkin varautuneet tähän tuomalla omia pehmoleluja ja käyttämällä kerhotiloissa olevia leluja.

Ennen kerhoa asettelimme pehmoleluja penkille hartausalttarin edustalle. Kun lapset saapuivat, ja oimme kerhoihin eläinaiheiset tarrat, jonka jälkeen siirryimme hartaushetkelle. Käsittelimme aluksi lapsen oikeuksien päivän aihepiiriä, jonka jälkeen kerroimme lapsille kerhon kulusta. Sovimme, että jokainen lapsi saa itselleen pehmolelun. Lapset saivat osallistua pehmolelun valintaan ja jokaiselle löytyi mieleinen ystävä kerhokerran ajaksi. Sovimme myös lasten kanssa, että pehmolelu tulee pitää mukana koko kerhon ajan leikeissä, ruokaillessa ja muussa toiminnassa. Lapset innostuivat ajatuksesta ja siirtyivät seuraavaksi leikkimään.

Leikkien aikana kutsuimme pari lasta kerrallaan askartelemaan. Olimme valmistelleet kerhoa varten askarteluiksi eläinlääkärin kortin ja taulun omasta lelusta. Lapset saivat koristella ja värittää kortin mieleisekseen, jonka jälkeen siihen kirjoitettiin lapsen nimi ja ikä. Lapsi sai myös yhdessä aikuisen kanssa laminoida korttinsa, jonka jälkeen sen sai ripustaa narulla kaulaansa. Osa lapsista valitsi kuitenkin piirtää taulun omasta pehmolelustaan. Lapset pääsivät askartelun jälkeen jatkamaan leikkijään, jonka aikana valmistelimme välipalan. Välipalalle jokaiselle pehmolelulle laitettiin omat kupit ruokailun ajaksi. Lapset saivat ottaa lelun mukaan ruokailuun vierellensä.

Välipalan jälkeen lapset saivat palata leikkeihin, jonka aikana kutsuimme jälleen muutaman lapsen eläinlääkärileikkiin. Olimme itse tehneet lapsille lomakkeen, johon merkattiin pehmolelun terveystarkastuksessa läpikäytävät asiat. Lapsi sai tarkistaa lelun voimien, kuten lämmön, verenpaineen ja sykkeen. Lapsi sai päättää lelulle jatkotoimenpiteet, kuten lääkityksen tai muun hoitomuodon. Lapsi toimi eläinlääkärinä ja aikuinen kirjasi lomakkeeseen asiat ylös. Lapset pitivät tästä toiminnasta erittäin paljon, eivätkä olisi malttaneet odottaa omaa vuoroaan.

Loppuhetkelle lapset istuutuivat pehmolelunsa kanssa ja saivat kertoa, mitä olivat lelun kanssa kerhokerralla tehneet. Keskustelimme myös kerhokerrasta kokonaisuudessaan ja lapset pitivät kerhosta erittäin paljon. Loppuhetkellä meille ei jäänyt aikaa sadun lukemiseen, vaan keskustelimme kerhosta ja pääsimme laulamaan loppulaulun.

5.7 Metsäpirtin päiväkerho

Keskiviikon toinen kerho oli Metsäpirtin tiloissa. Ennen kerhon aloitusta valmistelimme kerhotilan peittämällä lattian kerhotilasta löytyneillä jättesäkeillä. Levitimme lapsille lattialle valmiiksi välineet, jotka myös olivat kerhotilassa saatavilla. Tällä kertaa levitimme lattialle yhden ison paperin sen sijaan, että jokaiselle lapselle olisi jaettu oma paperi.

Lasten saavuttua kerhoon, asetuimme istumaan lattialle paperin ääreen haluamilleen paikoille. Ja oimme lapsille kerhovihkoihin tarrat, jotka he jälleen saivat itse valita ja laittaa vihkoonsa. Tarrojen jaon jälkeen kertosimme, keitä olemme ja mitä kerhokerralla tapahtuu. Metsäpirtin kerhossa lapset eivät olleet osanneet valita yhteistä mieleistä teemaa, joten sovimme, että kerhokerran sisältö olisi yllätys. Tällä kertaa yllätyksen oli tarkoitus olla musiikkimaalaus, mutta musiikkivälineiden puuttuessa päädyimme taidekerhoon. Tämä ei kuitenkaan haitannut, sillä idean oli tarkoitus olla yllätys ja lapset eivät tienneet aiemmasta ideasta.

Aloitimme lasten kanssa yhdessä piirtämään paperille, jonka jälkeen jatkoimme maalaamalla. Keskustelimme työn lomassa omista maalauksistamme ja lapset kertoivatkin tekemisistään innolla. Osa lapsista piti maalauksesta niin paljon, että maalasivat pienempiä maalauksia ison paperin täytyttyä. Halusimme rohkaista lapsia olemaan luovia, jolloin emme estäneet lasta taiteilemasta lisää, vaikka itse toiminta olikin jo ohi.

Taiteilun jälkeen lapset saivat pestä omat maalausvälineensä ja siirtyä leikkeihin, sillä aikaa, kun me siivoaisimme tilan. Siivouksen jälkeen asettelimme pöydät takaisin paikalleen, jotta lapset pääsevät ruokailemaan välipalan aikaan pöydän ääressä. Menimme itse myös leikkeihin mukaan, jonka jälkeen pääsimme välipalalle. Välipalan jälkeen lapset pääsivät vielä leikkimään hetkeksi, kun valmistelimme hartaushetken. Ripustimme työn seinälle kahdessa osassa, jotta lapset näkisivät työn koko hartaushetken ajan.

Hartaushetkellä lapset saivat kertoa asioita, mihin heillä on oikeus. Kirjoitimme asioita ylös työhön, mutta emme ehtineet keskustella aiheesta kovin paljoa, koska aika oli jo lopussa. Olimme innostuneet taiteilemaan ja aikaa olikin kulunut suunniteltua enemmän, mutta emme nähneet tätä huonona asiana. Lapset saivat päättää mitä kerhossa tehdään, ja tällä kertaa he halusivat taiteilla kauan. Hartaushetken loppuksi kyselimme kerhokerrasta ja loppulaulun jälkeen lapset pääsivät lähtemään kotiin.

5.8 Makkarahden päiväkerho

Torstain ensimmäinen kerho sijaitsi Makkarahden K-Kaupan kanssa samassa rakennuksessa, mutta toisessa päässä. Alkuvalmisteluiksi peitimme lattian jälleen jätösäkeillä, joita löytyi valmiiksi seurakunnan tavaroista. Myös muutkin maalausvälineet olivat seurakunnan tarvikkeita, jotka löytyivät kerhotilasta jo valmiiksi. Asettelimme lattialle yhden suuren paperin, jonka ympärille levittelimme maalausvälineet valmiiksi. Etsimme myös sopivaa musiikkia ja asetimme kaiuttimen valmiiksi tilaan.

Tilan valmistelun jälkeen lapset saapuivat ja jaoimme tarrat kerhovihkoihin. Tällä kertaa tarrat olivat seurakunnan omasta kokoelmasta, koska emme olleet löytäneet teemaan sopivia tarroja kaupasta. Tarrojen jaon jälkeen ohjeistimme lapset istuutumaan lattialle paperin ääreen ja annoimme ohjeistuksen. Tarkoituksena oli, että lapset ensin kuuntelevat musiikkia, jonka jälkeen paperille piirretään ja lopuksi maalataan päälle. Teemana kerhokerralla oli musiikkimaalaus.

Valitsimme musiikiksi rauhoittavan piano kappaleen ja sammutimme valot musiikin kuuntelun ajaksi. Keskustelimme hiljaa siitä, mitä musiikki tuo kullekin mieleen. Lapset kertoivat musiikin tuovan mieleen tähdet ja lumihiihtäleet. Kuuntelimme vielä hetken musiikkia, jonka jälkeen valot laitettiin takaisin päälle ja musiikki hiljennettiin soimaan taustalla.

Tämän jälkeen lapset saivat aloittaa taiteilun. Yksi lapsista ei halunnut osallistua maalaukseen ja koki tilanteen epämiellyttäväksi. Pyysimme häntä seuraamaan sivusta, jos ei halua maalata, mutta muille

tulisi antaa työrauha. Lapsi hakeutui pöydän alle istumaan ja seurasi sieltä maalauksen kulkua. Muut lapset innostuivat piirtämään ja maalaamaan. Saimme taiteilun keskellä myös keskusteltua lasten tuotoksista ja kuuntelimme musiikkia. Erityisesti lapsista oli hauskaa se, että lopuksi maalasimme lasten kämmenet, ja he saivat painaa kädenjälkensä paperille.

Maalauksen jälkeen lapset saivat aikaa hiljaisiin hommiin, kunnes saimme tilan siivottua. Siivouksen jälkeen siirryimme välipalalle, josta lapset saivat siirtyä seuraavaksi vapaisiin leikkeihin. Osallistuimme yhdessä lastenohjaajien kanssa lasten leikkeihin ja keskustelimme kerhon kulusta.

Loppuhetkelle emme saaneet suunnitellusti paperia esille kirjoitettavaksi, koska maalaus oli vielä liian märkä. Se täytyi jättää kuivamaan ja keskustelimme lapsen oikeuksien päivästä lasten kanssa, kuten muissa kerhoissa, joissa ei ollut maalausta. Lapset osallistuivat keskusteluun ja saimme paljon hienoja ajatuksia. Hartauden lopuksi pidimme loppuhetken, mitkä lapset saivat siirtyä eteiseen kotiinlähtöä varten.

5.9 Lippuniemen perhekerho

Lippuniemen perhekerho oli torstai iltana. Saavuimme kerhoon aiemmin ja aloitimme valmistelemaan kerhotilaa. Sovimme vuorossa olevan lastenohjaajan kanssa työnjaosta. Me pidimme vetovastuun, mutta lastenohjaaja piti iltapalan ja osallistui toimintaan muuten. Valmistelimme hartaushuoneen kauniiksi käyttämällä erilaisia huiveja ja liinoja. Toimme itse valonauhoja, joita viritimme kattoon ja alttarille. Laitoimme myös tilan pimeäksi ja pöydille led kynttilöitä.

Valmistelimme myös kerhotilaan askartelun, jossa oli tarkoitus painaa aikuisen ja lapsen käden kuvat paperille. Kaikki välineet askarteluun löytyivät kerhotilasta, jolloin meidän ei tarvinnut tuoda itse kerhokerralle muuta, kuin koristeita hartautustilaan. Teimme myös kerhokerralle laulukortteja, joita piilottimme ympäri kerhotilaa leikkitoimintaa varten.

Odotimme kerhotilassa saapuvia vieraita valmiina, mutta ketään ei alkanut näkyä. Samalle illalle oli syntynyt lumimyrsky, mikä varmasti karsi osallistujia. Lopulta paikalle kuitenkin ilmestyi yksi isoäiti ja lapsenlapsi. Halusimme tarjota heille mukavan kerhokerran alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Esittelimme itsemme ja siirryimme leikkitalaan. Lapsi leikki leluilla ja keskustelimme isoäidin kanssa. Rohkaisimme heitä tekemään askartelun ja halusimme tukea isovanhemman ja lapsen välistä vuoro-vaikutusta yhteisellä tekemisellä koko kerhokerran ajan.

He tekivät taulun ja se oli lapsen mielestä hauskaa. Lapsi sai maalata isovanhemman käden ja toisinpäin. Taulu jätettiin kuivumaan, jonka jälkeen kysyimme, haluaisivatko he osallistua laululeikkiin. Isoäiti koki kuitenkin, että he eivät halua osallistua, joten ehdotimme, että etsimme lapsen kanssa piilotetut kortit. Lapsesta tämä oli hauskaa ja saimme etsittyä yhdessä kaikki kortit.

Korttien etsinnän jälkeen siirryimme iltapalalle. Iltapalalta siirryimme hartaus- ja loppuhetkelle. Lapsi sai toimia avustajana ja soitti kelloa. Keskustelimme lapsen oikeuksista ja luimme raamatusta ”Jeesus

siunaa lapsia” kertomuksen. Tämän jälkeen lauloimme yhdessä ”minulla on valoa varpaissa” laulun ja pyysimme lasta kertomaan lauluja, joita voisimme laulaa. Saimme lapselta laulutoiveita, kuten ”viisi pientä ankkaa”. Lopuksi lapsi sai heittää rukousnoppaa ja luimme iltarukouksen. Lopuksi lapsi sai sammuttaa kynttilät ja lauloimme loppulaulun. Kiitimme osallistujia ja saatoimme heidät pukeutumaan.

5.10 Peltosalmen päiväkerho

Viimeinen kerhokertamme oli Peltosalmella perjantai iltapäivänä. Kerhokerralle olimme suunnitelleet samanlaisen kerhorungon kuin seurakuntatalolle, koska molemmissa oli teemana Ryhmä Hau. Olimme ostaneet teemaan sopivat tarrat, jotka pääsimme jakamaan lasten saavuttua kerhoon. Pääsimme heti aluksi siirtymään hartaushetkelle.

Hartaushetkellä lapset istuutuivat kanssamme alttarille. Muistutimme lapsia siitä, mitä olemme ja lapset muistivatkin meidät hyvin. Kerroimme lapsen oikeuksien päivästä ja annoimme lasten kertoa ajatuksia aiheeseen liittyen. Lapset tiesivät hyvin perusasioita, joihin heillä on oikeus, kuten leikki ja koti. Muistutimme myös lapsia kerhokerran teemasta ja ohjeistimme osan leikkimään ja osan askarteluun.

Askarteluna oli valittavissa Ryhmä Hau naamari, tai kilpi, joiden pohjat olimme valmiiksi tulostaneet lapsille. Osa lapsista teki naamarin ja osa kilven, mutta kaikista askartelu oli hauskaa ja erilaista. Lapset saivat koristella ja toteuttaa askartelun haluamallaan tavalla, mutta kuitenkin alkuperäistä ohjetta mukaillen. Olimme mukana auttamassa ja ohjeistamassa, jolloin lapset saivat yksilöllistä ohjausta aikuiselta.

Askartelun jälkeen kutsuimme lapset pelaamaan tekemäämme Ryhmä Hau bingoa, jonka lastenohjaajat olivat tuoneet mukanaan seurakuntatalolta. Lapset pitivät pelistä paljon ja pelasimmekin monta kierrosta, kunnes osa lapsista joutui lähtemään kerhosta aikaisemmin pois. Loppujen lasten kanssa pelasimme vielä hetken ja siirryimme loppuhetkelle.

Loppuhetkellä keskustelimme kerhosta lasten kanssa ja luimme koira aiheisen sadun. Lapset pitivät sadusta ja kertoivat kerhokerran olevan hauska. Lauloimme lopuksi loppulaulun ja autoimme lapsia pukeutumaan, sekä kerroimme lasten hakijoille kerhokerran kulusta.

6 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Opinnäytetyöstämme pyysimme palautetta kaikissa sen eri vaiheissa. Toimeksiantajaltamme saimme palautetta esimerkiksi heti työn suunnittelun alkuvaiheissa puhelimitse, sekä yhteisissä suunnittelupalavereissa. Tärkeää palautetta saimme myös opinnäytetyömme alkuvaiheessa, kun esitimme koulussa opinnäytetyömme työsuunnitelman. Työsuunnitelmaa arvioimassa olivat opponentit, sekä opinnäytetyötämme ohjaava opettaja, joilta saimme uusia näkökulmia opinnäytetyömme kehittämiseksi.

Opinnäytetyön edettyä toiminnallisen osuuden toteutukseen, pyysimme palautetta suunnittelemistamme pedagogisista suunnitelmista lastenohjaajilta. Keskustelimme suunnitelmista ja niiden toteutuksesta aina ennen kerhoja ja niiden jälkeen. Lastenohjaajat esittivät ideoita ja antoivat palautetta niin tutustumis- kuin itse toteutuskerroilla. Keskustelimme myös opinnäytetyön aikana johtavan lapsityönohjaajan kanssa puhelimitse, jolloin saimme häneltä myöskin palautetta.

Pyysimme toimeksiantajaltamme palautetta yhdellä palautelomakkeella (Liite 2), jonka lapsi- ja perhetyön tiimi täyttivät yhdessä. Pyysimme palautetta liittyen yhteistyöhön ja opinnäytetyöprosessin etenemiseen, pedagogisiin suunnitelmiin, lapsen osallisuuden toteutumiseen sekä työn hyödyllisyyteen. Lisäksi toimeksiantajalla oli mahdollista antaa vapaamuotoista palautetta opinnäytetyöstämme.

6.1 Opinnäytetyön prosessin kulku ja yhteistyö

Ensimmäisessä kysymyksessä pyysimme palautetta opinnäytetyön prosessin kulusta ja yhteistyöstä. Pyytäessämme palautetta prosessin kulusta halusimme tietää, etenikö toimeksiantajan mielestä opinnäytetyö loogisessa järjestyksessä ja miten huomioimme toimeksiantajan ideat opinnäytetyön prosessin aikana. Halusimme palautetta myös ylipäätään opinnäytetyön aikana toteutuneesta yhteistyöstä ja sen sujuvuudesta.

Toimeksiantaja koki, että heidän toiveensa huomioitiin aiheen suunnittelussa ja että pääosin kaikki heidän toiveensa toteutuivat opinnäytetyössä. Toimeksiantaja kertoo, että ideat opinnäytetyöhön tuli pääosin opiskelijoilta. Toimeksiantaja koki, että opinnäytetyö on edennyt loogisessa järjestyksessä, ensin tutustumisvaihe ja sitten itse toteutus.

Toiminnallisen osuuden toteutuksen aikana yhteistyö lastenohjaajien kanssa oli antoisaa. Ennen kerhoja ja niiden jälkeen käydyt keskustelut koimme hyödylliseksi toiminnan suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Enemmän yhteistyötä olisimme toivoneet silloin, kun lähetimme lastenohjaajille etukäteen pedagogiset suunnitelmat tarkasteltaviksi, erityisesti niiden pedagogisten suunnitelmien osalta, jotka lastenohjaajat tulisivat itse ohjaamaan. Mi

6.2 Pedagogisten suunnitelmien suunnittelu ja toteutus

Toisessa palautelomakkeen pääkohdassa kysyimme pedagogisiin suunnitelmiin liittyviä kysymyksiä. Kysyimme muun muassa miten toimeksiantaja kuvailisi pedagogisten suunnitelmien ja kerhojen toteutusta. Pyysimme tarkastelemaan suunnittelua ja toteutusta niin opiskelijoiden, kuin työntekijöiden näkökulmasta. Sekä arvioimaan miten pedagogiset suunnitelmat toimivat itse kerhojen toteutuksessa.

Toimeksiantaja kertoi, etteivät he kokeneet, että pedagogiset suunnitelmat toimivat aivan kaikilta osin ja että opiskelijat eivät itse esimerkiksi osanneet täysin kaikkia lauluja ja leikkejä joita olivat pedagogisiin suunnitelmiin laatineet. Toimeksiantaja kertoi myös, että pedagogisten suunnitelmien toteutuksessa olisi pitänyt paremmin huomioida ennakkoon tarvittavat materiaalit, kuten maalauskerroilla tarvittavat lattiansuojausvälineet.

Mielestämme pedagogisten suunnitelmien laatiminen itsessään ei mielestämme ollut kovin haastavaa. Valmis pedagoginen toimintarunko helpotti toiminnan loogista suunnittelua, sekä se, että kävimme tutustumassa kerhotiloihin ja lapsi ryhmiin ennen virallisen toiminnan aloittamista. Niiden pedagogisten suunnitelmien teko, jotka itse tulisimme toteuttamaan, oli eritoten helpompaa, kuin niiden, joiden toteutuksesta lastenohjaajat olivat vetovastuussa. Tämän vuoksi pyrimme kirjaamaan ne pedagogiset suunnitelmat, jotka lastenohjaajat toteuttavat vielä tarkemmin, kuin ne suunnitelmat, jotka itse toteutamme. Kysyimme myös itse toiminnan toteutus viikolla lastenohjaajilta palautetta heidän suunnitelmistaan, kokevatko he ne toteutuskelpoisiksi tai miten itse toteutus on onnistunut. Saimme lastenohjaajilta paremmin kuitenkin palautetta niistä kerhoista, jotka itse pidimme.

Mielestämme suunnittelemamme pedagogiset suunnitelmat toteutuivat meidän osaltamme pääpiirteittäin hyvin. Toki, pieniä muutoksia aina lasten kanssa työskennellessä tulee aina, mutta pääkohdat kuten lapsen osallisuus näkyi jokaisen suunnitelman toteutuksessa, eikä pienet muutokset tai puutteet suunnitelmien toteutuksessa haitanneet laajempaa kokonaisuutta.

6.3 Lapsen osallisuuden tukeminen

Kolmanneksi kysyimme palautelomakkeessa lapsen osallisuuden tukemisestä. Kysyimme muun muassa, puuttuiko toimeksiantajan mielestä opinnäytetyöstä oleellisia menetelmiä lapsen osallisuuden tukemiseen. Kysyimme palautelomakkeessa myös, miten toimeksiantaja kokee opinnäytetyön tukevien lapsen osallisuutta seurakunnan varhaiskasvatustyössä.

Toimeksiantaja kirjallisessa palautteessaan kertoi, että lapset saivat esittää toiveita toimintakertojen suunnitteluun. Toimeksiantajan mielestä lapsen osallisuus oli myös huomioitu itse toteutuksessa.

Mielestämme lapsen osallisuus näkyi toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa koko opinnäytetyön ajan erittäin selkeästi. Pyrimme suunnittelemaan ja toteuttamaan kerhot siten, että käytimme mahdollisimman paljon erilaisia menetelmiä lasten kanssa työskennellessä. Näitä menetelmiä olivat esimerkiksi taidelähtöisyys, musiikki, ulkoilu ja leikki. Otimme lapset tutustumisviikolla mukaan suunnitteluun ja pedagogisia suunnitelmia laatiessa huomioimme sen, että kaikki mahdolliset vaiheet, jotka lapset voisivat meidän ohjaajien sijasta toteuttaa, toteutuivat niin että lapset saivat toteuttaa ne.

Suunnittelimme kerhot niin, että lapset saivat itse vaikuttaa kerhon sisältöön mahdollisimman paljon. Toteuttaessamme kerhoja pyrimme siihen, että jos huomasimme kerhon aikana sellaisia tilanteita joissa lapsen osallisuus voisi vielä enemmän korostua, annoimme lasten toteuttaa ne.

6.4 Opinnäytetyön hyödyllisyys

Neljäs palautelomakkeen pääkohta koski opinnäytetyön hyödyllisyyttä. Opinnäytetyön hyödyllisyyttä koskien kysyimme toimeksiantajalta oppivatko he mitään uutta kehittämisprosessin aikana. Kysyimme myös aikovatko lastenohjaajat hyödyntää pedagogisia suunnitelmia tulevaisuudessa ja niiden kautta saamiaan ajatuksia ja ideoitaan omassa työssään jatkossa.

Kirjallisessa palautelomakkeessa toimeksiantaja kertoi, etteivät Lastenohjaajat kokeneet oppineensa sinänsä mitään uusia pedagogisia menetelmiä. Lastenohjaajat kokivat kuitenkin rikkautena, että erilaiset aikuiset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat heidän toimintaansa.

Koimme opinnäytetyön erittäin hyödylliseksi erityisesti oman oppimisemme kannalta. Saimme paljon uutta tietoa uudesta varhaiskasvatussuunnitelmassa, Iisalmen seurakunnassa ja lapsen osallisuuden merkityksestä. Koimme haasteelliseksi sen, onko meillä opiskelijoilla tarjota mitään uutta lastenohjaajille, jotka ovat alansa ammattilaisia seurakunnan päiväkerhotoiminnan järjestämisessä. Lastenohjaajilla on itsellään entuudestaan laaja tuntemus erilaisista työmenetelmistä ja lähestymistavoista. Koimme kuitenkin, että pystyimme lasten osallisuutta lisäämään. Lisäksi koimme, samoin kuin lastenohjaajat, että uusien ohjaajien ja heidän toimintatapojensa seuraaminen on itsessään opettavaista, niin meille opiskelijoille, kuin lastenohjaajille.

6.5 Mahdolliset kehittämisideat

Palautelomakkeen viidennessä kohdassa kysyimme kehittämisideoita opinnäytetyöhömmö liittyy. Kysyimme esimerkiksi, kokeeko toimeksiantaja, voisiko tekemäämme opinnäytetyötä jatkaa mahdollisesti toisessa opinnäytetyössä.

Toimeksiantaja kertoi, ettei näe, että tätä opinnäytetyötä voisi suoranaisesti jatkaa enää uudessa opinnäytetyössä, mutta samaan aiheeseen liittyy pystyisi uuden opinnäytetyön tehdä aiheesta lapsen ja aikuisen osallisuuden tukeminen. Tuossa opinnäytetyössä voisi esimerkiksi kehittää arviointia siten, että kohderyhmältä pyydettäisiin palautetta jokaisen kerhokerran jälkeen.

Osallisuutta voitaisiin tarkastella esimerkiksi lapsen ja perheiden osallisuuden näkökulmasta. Seuraava opinnäytetyö voisi koskea sitä, miten Iisalmen seurakunta vastaa lapsi- ja perhetyön tarpeisiin ja miten Iisalmen seurakunnan lapsiperheitä voitaisiin osallistaa enemmän mukaan toiminnan suunnitteluun.

6.6 Vapaamuotoista palautetta opinnäytetyön kulusta tai muita huomioita

Kuudennessa palautelomakkeen kohdassa kysyimme vapaamuotoista palautetta toimeksiantajalta opinnäytetyöstämme. Toimeksiantaja kertoi, että kirjalliset, pedagogiset suunnitelmat olivat tehty huolella ja että, suunnitelmat olivat selkeitä. Toimeksiantajan mielestä pedagogisissa suunnitelmissa olisi voinut olla niin sanotusti varasuunnitelma tilanteiden muuttumisen varalle.

Toimeksiantaja antoi myös palautetta opiskelijoiden positiivisesta asenteesta ja siitä miten kivalla tavalla opiskelijat suhtautuivat kerhojen lapsiin ja aikuisiin. Toimeksiantajan mielestä myös suunnittelu ja toteutusaikataulu piti hyvin paikkaansa.

Myös meidän opiskelijoiden mielestä suunnittelu ja toteutusaikataulu piti hyvin paikkaansa. Nyt jälkikäteen ajateltuna tutustumisviikon ja itse toteutus viikon välissä olisi pitänyt pystyä järjestämään, vaikka vielä viikkoa pidempi väli, jotta pedagogisten suunnitelmien laatimiseen olisi jäänyt enemmän aikaa. Pedagogiset suunnitelmat olisi tuolloin voitu mahdollisesti myös käydä läpi yhdessä lastenohjaajien kanssa, jolloin niistä olisi tullut vielä monipuolisempia ja lastenohjaajille helpompia toteuttaa.

Lapsen osallisuutta voisi aina olla enemmän ja sitä voitaisiin aina lisätä, mutta mielestämme teimme opinnäytetyöprosessimme aikana parhaamme. Teimme tietoisesti valintoja ja huomioita, joilla saimme lisättyä osallisuutta ja saimmekin jatkuvasti ideoita kesken toiminnan siitä, miten voimme osallistaa lapsia mukaan. Aina ideoiden tullessa, toteutimme ne ja saimmekin lapsia osallistumaan asioihin enemmän kuin alun perin oli suunniteltu. Myös ideoita siitä, miten jotkin asiat olisi voitu toteuttaa paremmin, tuli koko ajan toiminnan edetessä.

7 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYDEN JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU

Tässä kappaleessa pohdimme opinnäytetyömme eettisyyttä ja luotettavuutta. Opinnäytetyömme kehittämisprosessi kohdentui sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten toimintaan, jolloin aina tulee pohtia asiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä. Koska opinnäytetyön eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyvät ohjeistukset ja säännöt on laadittu pääosin tieteellisen tutkimusten eettisyyden ja luotettavuuden arviointiin, ne eivät ole suoraan sovellettavissa opinnäytetyöhön. Tarkastelemme opinnäytetyömme prosessin eettisyyttä Sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan (ETENE 2011) sosiaali- ja terveysalan työntekijöille laatimien suositusten mukaan ja liitämme tarkasteluun osin myös opinnäytetyön eettisyyden tarkasteluun liittyviä kysymyksiä.

Sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan (ETENE 2011) suositusten mukaan sosiaali- ja terveysalan toimijoiden tulee kunnioittaa asiakkaidensa ihmisarvoa ja perusoikeuksia ja heidän toimintansa lähtökohtana sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee olla asiakkaan etu. Heidän on tiedostettava, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on kysymys vuorovaikutuksesta. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön tulee vastata työnsä laadusta ja olla tietoisia siitä, että hyvä palvelu edellyttää vastuullisia päätöksiä ja toimintakulttuuria.

Sosiaali- ja terveysalan toiminnan perustana ovat ihmisarvon ja ihmisen kunnioittaminen. Tämä tarkoittaa ihmisen perusoikeuksien, ihmisoikeuksien, itsemääräämisoikeuden ja valinnanvapauden kunnioittamista (ETENE 2011). Asiakkaidemme, sekä lapsi- ja perhetyön lastenohjaajien, että päiväkerhoihin osallistuneiden lasten kohdalla ihmisarvon ja perusoikeuksien kunnioittaminen toteutui opinnäytetyössämme siten, että emme loukanneet kenenkään perus- tai ihmisoikeuksia. Suunnittelu- ja toteutusvaiheessa otimme kaikkien työntekijöiden näkemykset huomioon tasavertaisesti, ketään syrjimättä. Kunnioitimme myös koko prosessin ajan kaikkien osapuolten itsemääräämisoikeutta ja valinnanvapautta. Emme pakottaneet ketään suunnittelu tai toteutusvaiheessa toimimaan vastoin omaa tahtoaan.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten toiminnan lähtökohtana sosiaali- ja terveysalan tulee olla asiakkaan etu. Tämä tarkoittaa, että toiminnan tarkoitus on hyvän tekeminen ja vahingon välttäminen (ETENE 2011). Opinnäytetyössämme tämä tarkoitti sitä, että suunnittelimme päiväkerhot aikaisempaan kirjallisuuteen sekä omaan ammattitaitoomme ja lapsi- ja perhetyön ammattilaisten näkemyksiin perustuen. Näin takasimme, että kehittämämme pedagogiset suunnitelmat ja ovat luotettavia ja turvallisia ja niiden sisältö ja menetelmät soveltuvat päiväkerhoon osallistuville lapsille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten työssä on kysymys vuorovaikutuksesta. Tämä tarkoittaa, että asiakkaiden ja ammattilaisten välisen sekä ammattilaisten keskinäisen vuorovaikutuksen tulee olla toista arvostavaa ja inhimillistä. (ETENE 2011). Opinnäytetyössämme tämä tarkoitti, että sitouduimme yhdessä sovittuihin tavoitteisiin ja toimintaan. Pyrimme myös omalla toiminnallamme luotettavuuteen ja rehellisyyteen niin lapsi- ja perhetyöntiimin jäsenten, kuin myös päiväkerhoihin osallis-

tuneiden lasten kanssa. Toimme esille, että arvostamme lastenohjaajien osaamista, tietoa ja kokemusta ja annoimme heille tilaa kertoa mielipiteensä. Lasten kanssa keskustellessa pidimme tärkeänä, että he kaikki saivat sanoa mielipiteensä, emmekä arvottaneet niitä mitenkään hyväksi tai huonoiksi.

Ammattihenkilöillä on vastuu palvelun laadusta, mikä tarkoittaa asiakkaan iän, kehitystason ja voimavarojen huomioon ottamista (ETENE 2011). Opinnäytetyössämme tämä tarkoitti sitä, että kartoitimme lastenohjaajien toiveet ja odotukset liittyen pedagogisiin suunnitelmiin. Suunnitelmat tehtiin päiväkerhoihin osallistuville 2-6 -vuotiaille lapsille. Huomioimme lasten kehitystason ja heidän ajatusmaailmansa koko suunnittelu-, toteutus- ja arviointiprosessin ajan. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamisen tulee olla ajan tasalla (ETENE 2011). Opinnäytetyömme näkökulmasta meillä on juuri valmistuvina opiskelijoina olemassa viimeisimmät tiedot alaamme liittyen. Lisäksi keskustelimme lapsi- ja perhetyön tiimin jäsenten kanssa, jolloin saimme heidän tietonsa ja kokemuksensa käyttöömmekä. Perhdyimme myös laajasti opinnäytetyön sisältöön liittyvään kirjallisuuteen.

Hyvän palvelun edellytys on vastuullinen päätöksenteko ja toimintakulttuuri (ETENE 2011). Opinnäytetyössämme tämä tarkoitti sitä, että toimeksiantajamme toiminta oli yhteneväinen meidän omien eettisen periaatteidemme kanssa. Lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa tekemämme valinnat olivat järkeviä ja ilmapiiri oli kannustava ja salli myös meidän esittää mielipiteitämme ja ideoitamme. Tämä edisti opinnäytetyömme etenemistä.

Opinnäytetyömme on kehittämistyö, joten tieteellisen tutkimuksen luotettavuuden arviointikriteereitä ei voi suoraan soveltaa työmme luotettavuuden arviointiin, mutta sovellamme niitä työhömmekä. Opinnäytetyössä tulee arvioida käytettyjen lähteiden oikeellisuus ja ajantasaisuus (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara, 2014, 23–24). Etsimme monipuolisesti lähteitä opinnäytetyöhömmekä. Valitsimme ajantasaiset ja sisällöltään luotettavat lähteet. Haimme tietoa myös verkkosivuilta, mutta luotimme vain tunnettujen ja luotettavien tahojen kuten seurakunnan tai opetushallituksen verkkosivujen sisältöihin.

Opinnäytetyössämme olemme kiinnittäneet huomiota myös siihen, että käytämme raportissa ammattisanastoa ja olemme määritelleet mitä keskeiset käsitteet tarkoittavat. Keskeisiä käsitteitä työssä ovat esimerkiksi pedagoginen suunnitelma, lapsen osallisuus ja lapsen oikeudet. Pedagogisten suunnitelmien kehittämisen olemme tehneet ja kuvanneet Jämsä-Mannisen (2000, 28–82) tuotteistamisprosessin avulla. Olemme perustelleet valinnat eri vaiheissa Jämsä-Mannisen (2000, 28) mukaan ja kuvanneet tarkasti mitä eri vaiheissa tapahtui.

8 OPINNÄYTETYÖN POHDINTA

Opinnäytetyössämme kehitimme Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyöntiimille, erityisesti lastenohjaajille käyttöön 14 pedagogista suunnitelmaa päiväkerhoihin ja yhden pedagogisen suunnitelman perhekerhoon. Tavoitteena oli, että nämä pedagogiset suunnitelmat lisäisivät lapsen osallisuutta Iisalmen seurakunnan päiväkerhoissa.

Pedagogisia suunnitelmia tehdessä lapsen osallisuus on huomioitu kaikissa vaiheissa ja tavoitteena on, että lastenohjaajat voivat tulevaisuudessaan työssään hyödyntää näitä pedagogisista suunnitelmia siten, että tulevaisuudessakin lapsen osallisuus päiväkerhoissa lisääntyy. Opinnäytetyötä tehneet opiskelijat arvioivat, suunnittelivat ja toteuttivat päiväkerhoja Iisalmen seurakunnalla marraskuun 2017 aikana.

Opinnäytetyö on toteutettu Jämsämannisen (2000) sosiaalialan tuotteistamisprosessin mukaisesti. Valitsimme opinnäytetyöllemme yhteiskunnallisesti ajankohtaisen aiheen, koska uusin varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön kesällä 2017. Uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa lapsen osallisuuden merkitys on isossa roolissa. Lapsen osallisuuden lisääminen voisi tuoda yhteiskunnallisia vaikutuksia pitkällä aikavälillä, kun kyky vaikuttaa ja osallistua omaksutaan jo lapsuudessa. Lapset saavat olla mukana vaikuttamassa itseään koskevilla asioilla yhdessä muiden kanssa, jolloin demokraattinen ajattelumalli syntyy.

Opinnäytetyömme toimeksiantaja, eli Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyöntiimi, kokivat aiheen tärkeäksi ja hyödylliseksi, juurikin sen ajankohtaisuuden takia. Löysimme toimeksiantajan kanssa heti ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen yhteisen linjan opinnäytetyöllemme. Kokoonnuimme koko lapsi- ja perhetyön tiimin kanssa kaksi kertaa ennen tutustumisviikon alkamista, ensin toukokuussa ja sitten elokuussa. Koko opinnäytetyön ajan saimme hyvin vapaasti esittää ideoita ja suunnitelmia opinnäytetyötä varten. Toimeksiantaja on ollut mielestämme aktiivisesti ja positiivisella asenteella mukana näissä kaikissa vaiheissa, jonka koimme erittäin tärkeäksi ja merkitykselliseksi opinnäytetyön onnistumisen kannalta. Yhteistyötä opinnäytetyöntoteutuksen aikana helpotti kannustava ilmapiiri, jossa on ollut helppo työskennellä. Koimme vastaavamme toimeksiantajan toiveisiin, niiltä osin, kun niitä esitettiin.

Koimme erittäin tärkeäksi ja hyödylliseksi saamamme palautteen opinnäytetyön varrelta. Palautetta meille työstämme antoivat esimerkiksi työsuunnitelman opponentit, ohjaaja opettaja, koulutoverit ja toimeksiantaja, eli lapsi- ja perhetyön tiimi. Suunnittelemistamme pedagogiset suunnitelmat on koottu vihkoksi, joka on liitteenä opinnäytetyössämme (liite 1), jota tulevaisuudessa voidaan hyödyntää varhaiskasvatikäisten lasten kanssa työskentelyyn.

Opinnäytetyön prosessi eteni suunnitelmien mukaan aikataulussa ja mielestämme saavutimme ainakin osittain opinnäytetyölle asetetut tavoitteet. Pedagogisissa suunnitelmissa oli huomioitu lapsen osallisuus, suunnitteluvaiheesta itse toteutukseen. Opinnäytetyössä on loppujen lopuksi vaikea arvioida, miten paljon lapsen osallisuus päiväkerhoissa lisääntyi pitkällä aikavälillä, mutta itse toiminnan aikana,

jonka me opiskelijat toteutimme, lapsen osallisuuden merkitys korostui selkeästi. Ajatuksena on, että jatkossa, kun lastenhoitajat hyödyntävät laatimiamme suunnitelmia, se osaltaan auttaa lisäämään lapsen osallisuutta päiväkerhoissa.

Lapsen osallisuutta tuettiin kerhoissa jo aiemminkin, mutta osallisuutta ei voi koskaan korostaa, tai lisätä liikaa lasten kanssa tehtävässä työssä. Jos olisimme päässeet työskentelemään lasten kanssa pidemmän aikaa, osallisuus olisi voinut lisääntyä huomattavasti enemmän. Olisimme voineet aloittaa vierailut lasten luona aiemmin ja tutustua lapsiryhmään enemmän, sillä mitä paremmin ohjaajat tuntevat lapsiryhmän, voisivat he lapsia osallistaa mukaan toimintaan. Ohjaajat voisivat huomioida lasten tarpeet yksilöllisesti ja osallistaa lapsia heidän taitojensa mukaisesti.

Päiväkerhot, ja perhekerho johon suunnittelimme pedagogiset suunnitelmat, onnistuivat kokonaisuutena hyvin. Lapsen osallisuus korostui itse toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Toiminnan suunnittelussa oli käytetty useita erilaisia työmenetelmiä, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Toiminnan suunnittelussa oli hyvin huomioitu lasten ikä- ja kehitystasot, eikä toiminta ollut liian haastavaa. Pedagogisissa suunnitelmissa oli myös huomioitu toimintaympäristö, uskonto-kasvatus ja seurakunnan omat arvot ja periaatteet.

Ohjaajina päiväkerhoissa ja perhekerhoissa toimimme lapset ja ohjaajat huomioonottavasti. Pyrimme ohjaamaan lapsia heidän ikätasonsa vaatimalla tavalla ja korostamaan läpi opinnäytetyön lapsen osallisuutta kaikissa mahdollisissa vaiheissa. Olemme kohdanneet lapset ja työntekijät tasa-arvoisesti ja ihmisarvoisesti kunnioittaen. Pedagogisia suunnitelmia toteuttaessa, jos huomasimme ettei jokin suunnitelmassa esitetty toiminta onnistunut muutimme sitä ja joustimme suunnitelmastamme. Ohjaajina halusimme korostaa ohjaajan oman esimerkin kautta lapsen innostamista. Osallistuimme itse suunnittelemiimme leikkeihin ja peleihin ja sitä kautta saimme lapset innostumaan.

Opinnäytetyömme liitteenä vihko, johon olemme koonneet pedagogiset suunnitelmat. Pedagogiset suunnitelmat on tarkoitettu eritoten lapsi- ja perhetyön ammattilaisille seurakunnan päiväkerhoihin. Pienellä soveltamisella suunnitelmista on mahdollista myös mukauttaa suunnitelmia perhekerhoihin. Vihkoa voit hyödyntää myös opiskellessasi lastenohjaajaksi tai toimiessasi muualla kuin seurakunnassa varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- BOVELLAN, Janne 2018-02-06. Iisalmen seurakunta. Yleistä tietoa Iisalmen seurakunnasta [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Krista Korhonen. [Tulostettu 2018-02-07.]
- ETENE 2011. Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 2018-05-01] Saatavissa: <http://etene.fi/documents/1429646/1559058/ETENE-julkaisu+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf/13c517e8-6644-4fa5-8c5f-193cfdce9841>
- HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula 2014. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- IISALMEN SEURAKUNTA s.a.a. Aikuisille [Nettisivu] [Viitattu 2018-01-01] Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/aikuisille>
- IISALMEN SEURAKUNTA s.a.b. Kouluikäisille [Nettisivu] [Viitattu 2018-01-01] Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/kouluikaisille>
- IISALMEN SEURAKUNTA s.a.c Lapsille ja lapsiperheille [Nettisivu] [Viitattu 2018-01-01] Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/lapsille-ja-lapsiperheille>
- IISALMEN SEURAKUNTA s.a.d. Nuorille [Nettisivu] [Viitattu 2018-01-01] Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/nuorille>
- IISALMEN SEURAKUNTA s.a.f. Päiväkerhot [Nettisivu] [Viitattu 2018-01-01] Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/paivakerhot>
- JÄMSÄ, Kaisa ja MANNINEN, Elsa 2000. Osaaminen tuotteistaminen sosiaali ja terveysalalla. Helsinki: Tammi
- JÄRVINEN, Kirsi ja Mikkola, Petteri 2015. Oletko sä meidän kaa?
- JÄRVINEN, Ritva, LANKINEN, Aila, TAAJAMO, Terhi, VEISTILÄ, Minna ja VIROLAINEN Arja 2007. Perheen Parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita Prima
- KIRKKOHALLITUS. Varhaiskasvatus [Nettisivu]. [Viitattu: 2017-07-25.] Saatavissa: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content28953E>
- KIRKON VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISRYHMÄ. 2008. Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/ Kirkkohallitus [viitattu 2017-12-21]. Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/A135233A105C6571C225770000309FFB/\\$FILE/Varhaiskasvkehittamisen_asiakirja.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/A135233A105C6571C225770000309FFB/$FILE/Varhaiskasvkehittamisen_asiakirja.pdf)
- KOMULAINEN, Timo, PELTOLA, Lauha, PERÄLÄ, Maaria 2005. Seurakuntalaisten käsikirja. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- KORPPI Marika & LATVALA Johanna. 2010. Osallistava vuorovaikutuksen malli lasten osallisuuden mahdollistajana. Kasvatustieteen pro gradu. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 28.02.2018 <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25307/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201009302820.pdf?sequence=1>
- LAKI VARHAISKASVATUKSESTA 19.1.1973/36. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu: 2017-07-24.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- LAKI HOLHOUSTOIMESTA 1.4.1999/442. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2017-07-26.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990442#L4>
- Lapsen oikeuksien viestinnän yhteistyöverkosto s.a. Lapsen oikeuksien päivä ja viikko [Verkkosivu.] [Viitattu 2018-01-01.] Saatavissa: <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-paiva-ja-viikko/>

- LUUKKONEN, Liisa 2008. Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan käsikirja. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy
- NAAKKA, Anu 2018-02-06. Iisalmen seurakunta. Tietoa Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyöstä [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Krista Korhonen. [Tulostettu 2018-02-07.]
- NURMI, Suvielise ja RANTALA, Kaisa 2011. Kaisa Näyn & Kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- NYLAND, Berenice. 2009. The guiding principles of participation: Infant, Toddler groups and the united nations convention on the rights of the child, teoksessa: Berthelsen, Donna., Brownlee, Jo. And Johansson, Eva., 2009, participatory learning in the early years: research and pedagogy, routledge, usa.
- OKM 2017. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö [nettisivu]. [Viitattu 2017-07-24.] Saatavissa: <http://minedu.fi/varhaiskasvatusoikeus>
- OPH 2014. Ammatillisen perustutkinnon perusteet, Lapsi- ja perhetyönperustutkinto lastenohjaaja. Helsinki: Opetushallitus [nettisivu]. [Viitattu 2018-02-28] Saatavissa: http://www.oph.fi/download/162228_lapsi_ja_perhetyon_pt_01082015.pdf
- OPH 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus THL 2016a. Lapsen osallisuus [nettisivu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-07-24.] Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus>
- OPH 2017. Varhaiskasvatus. Opetushallitus [nettisivu]. [Viitattu 2017-07-24.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus
- OPINNÄYTETYÖPAKKI 2017. Kajaanin ammattikorkeakoulu [verkkoaineisto]. [Viitattu 2017-12-28.]
- ORANEN, Mikko. 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä: sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.
- Saatavissa: <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiToimTuotteistaminen.aspx>
- ROOS, Piia 2016. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Vaasa: waasa graphics oy
- SAARINEN, Seija 2013. Tää olis keskellä. Lapsi seurakunnan varhaiskasvatuksessa 2013. Helsinki: Lasten keskus ja kirjapaja Oy.
- SAARINEN, Seija 2013, tää olis keskellä. Lasten Keskus
- SAVONIA s.a. toiminnan suunnittelurunko [verkkoaineisto]. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulun Moodle verkko-oppimisympäristö. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka SSVAI1
- SHIER, Harry. 2001. Pathways to participation: Openings, Opportunities and Obligations. Children and Society, 15. 107 – 117. Viitattu 28.02.2018 https://ipkl.gu.se/digitalAssets/1429/1429848_shier2001.pdf
- SINCLAIR Ruth. 2004. Participation in practice: Making it meaningful, effective and sustainable. Children & Society, 18 (1), 106–118.
- SUOMEN RISKIENHALLINTAYHDYSITYS RY. Nelikenttäanalyysi – SWOT [nettisivu]. [Viitattu 2017-07-26.] Saatavissa: <https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>
- SUOMEN UNICEF Lastenoikeudet [verkkosivu]. Suomen UNICEF Ry. [Viitattu 2018-02-06.] Saatavissa: <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus/>
- SUOMEN UNICEF Lastenoikeudet [verkkosivu]. Suomen UNICEF Ry. [Viitattu 2018-02-06.] Saatavissa: <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>
- TURJA, Leena 2011. Varhaiskasvatus tänään. Lapset osallisina -kohti uutta varhaiskasvatus - kulttuuria. Suomen varhaiskasvatus ry:n verkkolehti. Toukokuu S.24-35

UNICEF SUOMI 2011. Lapsen oikeuksien sopimuksen käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

UNESCO 2008. The contribution of early childhood education to a sustainable society.

[Verkkodokumentti]. [Viitattu 2017-07-23.] Saatavissa:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001593/159355E.pdf>

VIITTALA, Kaisu 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Tampere: Juvenes Print

VILLA, Janne 2015. Diakonia. Diakonian paikka kirkossa ja yhteiskunnassa. Kaikkia avun tarvitsijoita on autettava. [Verkkodokumentti] [viitattu 2018-02-28.] Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/B1470CB0401C4C72C22577450028CA5F/\\$FILE/Diakonia-2-2015-nett.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/B1470CB0401C4C72C22577450028CA5F/$FILE/Diakonia-2-2015-nett.pdf)

WOODHEAD, Martin. 2006. Changing perspectives on early childhood: theory, research and policy,

International Journal of Equity and Innovation in Early Childhood 4 (2), 1–43. Viitattu 28.02.2018

http://oro.open.ac.uk/6778/1/Woodhead_paper_for_UNESCO_EFA_2007.pdf

LIITE 1 PEDAGOGISET SUUNNITELMAT

Päiväkerhojen pedagogiset suunnitelmat

Johdanto

Tämä vihko on suunniteltu sosionomiopiskelijoiden Opinnäytetyönä Iisalmen Savonia- ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyön aiheena on lapsen osallisuus Iisalmen seurakunnan lapsi- ja perhetyössä. Tämän vihkon pedagogiset suunnitelmat on suunniteltu seurakunnan lapsi- ja perhetyön ammattilaisille heidän päiväkerhoihinsa. Tämän vihkon sisältöä voit hyödyntää, jos opiskelet tai toimit lastenohjaajana seurakunnassa, tai muuten vaan tarvitset suunnitella lapsen osallisuutta lisäävää monipuolista toimintaa työympäristösi varhaiskasvatus ikäisille lapsille.

Olemme suunnitelleet tähän vihkoon 15 erilaista pedagogista suunnitelmaa. Suunnitelmat on laadittu 14 eri päiväkerhoon ja yhteen perhekerhoon. Pedagogiset suunnitelmat on laadittu siten, että ne lisäävät uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lapsen osallisuutta seurakunnan varhaiskasvatustyössä. Pedagogiset suunnitelmat on suunniteltu käyttäen monipuolisesti eri työmenetelmiä, YK:n lapsen oikeuksien päivän teeman ympärille.

Pedagogissa suunnitelmissa on käytetty taidelähtöisiä, musiikillisia ja leikkiä ja lapsen liikuntaa tukevia työmenetelmiä. Pedagogisia suunnitelmia voit hyödyntää joko seurakuntatyössä, tai muussa varhaiskasvatuksellisessa työssä, joko yhtenä pitkäkestoisena kokonaisuutena tai yksittäisinä toiminnallisina osuuksina. Pedagogisia suunnitelmia voit muokata omaan toiminta ympäristösi tai käyttötarkoitukseksi sopivaksi. Pedagogisia suunnitelmia toteuttaessasi olisi hyvä kiinnittää huomiota lapsen osallisuuden lisäämiseen, kaikki vaiheet jossa ohjaajana voit ottaa lapsen mukaan suunnitteluun ja toteutukseen, kannattaa hyödyntää.

Pedagogisia suunnitelmia toteuttaessa kiinnitimme huomiota siihen, miten suuri merkitys ohjaajien omalla innostumisella ja motivaatiolla toiminnan toteutuksessa on. Muista siis, kun toteutat näitä suunnitelmia olla itse innostunut toiminnasta ja kannusta lapsiryhmää ideoimaan kanssasi. Näin pedagogiset suunnitelmat palvelevat parhaiten käyttötarkoitustaan lisäämään lapsen osallisuutta seurakunnan varhaiskasvatustyössä.

Toivomme, että vihkomme tuo sinulle uusia näkökulmia ja työmenetelmiä lapsen osallisuuden lisäämiseksi ja saa sinut ohjaajana innostumaan perehtymään syvemmin varhaiskasvatussuunnitelmaan ja siihen, mitä siellä kerrotaan lapsen osallisuudesta.

Mukavia kerhohetkiä toivottaen,

Emilia ja Krista

Sisällysluettelo

1 FROZEN PÄIVÄKERHO	4
2 RYHMÄ HAU PÄIVÄKERHO	8
3 TAIDE PÄIVÄKERHO	12
4 MUSIIKKIULKOILU PÄIVÄKERHO	15
5 ELÄINLÄÄKÄRI PÄIVÄKERHO	18
6 MUSIIKKIMAALAUUS PÄIVÄKERHO	22
7 MUSIIKKIMAALAUUS PÄIVÄKERHO 2	26
8 RYHMÄ HAU PÄIVÄKERHO	29
9 PERHEKERHO TAIKATASSUT	32
9 LASTENOHJAAJIEN KERHO: FROZEN	35
10 LASTENOHJAAJIEN KERHO: MUSIIKKIMAALAUUS	39
11 LASTENOHJAAJIEN KERHO: RYHMÄ HAU	43
13 LASTENOHJAAJIEN KERHO: FROZEN	47
14 LASTENOHJAAJIEN KERHO: RYHMÄ HAU 2	51

1 FROZEN PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Emilia Soininen, Krista Korhonen	Päiväys ma 20.11.2017
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Lippuniemen päiväkerho, Frozen- kerho	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien-päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Hartaus - Askartelu - Ohjattu leikki 	

Orientointi ja motivointi <ul style="list-style-type: none"> - Aloitimme lasten motivoinnin taide aiheeseen jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon voisimme pitää. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Lapsia kehoitetaan pukeutumaan kerhon teeman mukaisesti prinsessa/prinssi asuihin, tai muuten Frozen- teeman mukaisesti. Pukeutumisen suunnittelu jo kotona motivoi ja innostaa lapsia kerhon toimintaan. - Omalla innostuksella motivoimme myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Pukeudumme teemaan sopivalla tavalla ja osallistumme itsekin kerhossa tehtävään toimintaan.
--

<p>Tila ja ryhmittely</p> <p>Lippuniemen seurakuntatalon päiväkerhotila. 16 lasta ja 5 ohjaajaa</p>
<p>Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 9.00 - kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min - Välipala n. 15 min - Ohjattu toiminta n. 25 min - Loppuhetki n. 20 min - Kerho loppuu 11.00
<p>Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä</p> <p>Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Olemme vastaanottamassa lapsia eteisessä. Tervehdimme vanhempia ja muistutamme vanhempia siitä miksi olemme kerhossa. Pyydämme vanhemmilta myös lupaa kuvata lapsia opinnäytetyömme esitystä varten. Olemme suunnitelleet lomakkeen, johon lyhyesti tiivistämme viestimme ja pyydämme allekirjoituksen, jotta lupa on laillisesti pätevä. Sitä mukaa kun lapset ovat saaneet ulkovaatteet päältänsä, ottavat he reppunsa ja siirtyvät lastenohjaajien kanssa kerhotilaan pöydän ympärille. Kun lapset ovat saaneet reppunsa omille paikoillee jakavat lastenohjaajat heille kerhon teeman mukaiset Frozen- tarrat lasten kerhovihkoihin.</p> <p>Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät hartaushetkeen alttarin ympärille penkeille. Hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietämme tänään maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että käydään läpi ketkä lapset ovat paikalla kerhossa ja päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Hartauden vetävät Krista ja Emilia. Hartaushetkellä kerromme lasten raamatusta kertomuksen ” Jeesus siunaa lapsia” ja keskustelemme yhdessä lapsen oikeuksista. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.</p> <p>Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen Emilia kertoo lapsille, että seuraavaksi siirrytään askartelemaan ja leikkimään. Näytämme kaikille lapsille, että askarteluna tänään on kaksi eri vaihtoehtoa, josta jokainen lapsi saa itse valita askarteleeko Frozen elokuvasta tutun Olaf- lumiukon vai Sven- poron. Askarteluun pääsee kolme lasta kerrallaan ja tarkemmin askartelu ohjeistetaan lasten saavuttua pöydän ääreen askartelemaan. Askartelussa olemme mukana me ja yksi lastenohjaajista. Muut lastenohjaajat tarkkailevat sitä, että muut kerholaiset pääsevät leikin alkuun. Kun muut lapset pääsevät leikkimään, Emilia määrää kolme lasta kerhopöydän ääreen askartelemaan ja sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja.</p> <p>Kun kaikki lapset ovat askarrelleet ja saaneet leikkiä, siivotaan yhdessä lelut pois ja siirrytään käsienpesulle. Käsienpesupaikka on ruokailutilan vieressä, joten lapsilla on lyhyt siirtymä tilasta toiseen. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokaileet, siivoavat he oman paikkansa ja siirtyvät odottamaan muita lattialeikkejä esimerkiksi lukemaan kirjaa tai kasaamaan palapelejä.</p> <p>Kun kaikki lapset ovat syöneet, pistetään kirjat ja pelit pois ja tehdään yhdessä piiri lattialle. Olemme tulostaneet Frozen hahmoja ja laminoineet ne ja levitämme ne piirin keskelle kaikkien nähtäville. Emilia ohjeistaa lapsille seuraavan pelin tarkoituksen joka on, että yksi lapsi jää piilottamaan hahmoja isoon kerhohuoneeseen muiden siirtyessä toiseen huoneeseen odottamaan.</p>

Yksi ohjaajista jää mukaan piilottamaan hahmoja ja muut ohjaajat lähtevät lapsien mukaan toiseen huoneeseen. Voidaan vaihdella, kuka ohjaaja on milloinkin piilottamassa ja muut muiden lasten mukana. Ohjaajat innostavat ja motivoivat lasta leikkiin, oman esimerkin ja mielikuvaharjoitteiden kautta. Kun hahmot on piilotettu muut lapset saavat tulla etsimään. Leikki toistetaan niin monta kertaa, kun kerhossa on lapsia paikalla, jotta kaikki saavat kerran olla piilottajana, jos lapsi itse niin haluaa. Apua piilotukseen ja etsintään annetaan tarvittaessa.

Kun halukkaat lapset ovat saaneet piilottaa, palataan viimeisen kierroksen jälkeen uudestaan lattialle. Leikin jälkeen loppuhetkessä luetaan vielä Frozen satu. Krista lukee sadun ja esittelee kirjat jotka, olemme etsineet kirjastosta. Satu vaihtoehtoina meillä on kaksi Frozen satua, josta toinen luetaan nyt ja toinen torstaina olevassa päiväkerhossa. Sadun jälkeen keskustelemme yhdessä sadusta ja siitä mitä mietteitä, se lapsissa herätti. Tämän keskustelun jälkeen kysymme lapsilta vielä mietteitä kerhosta esimerkiksi, mikä oli parasta tässä päivässä ja oliko tämä kerhokerta heidän mielestään tavallisesta kerhosta poikkeava. Keskustelun lopuksi laulamme "viilkutan"- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastaan. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

-Tilajärjestelyitä ei tarvitse erikseen tehdä.

- Avustavina henkilöinä meidän ohjauskerrallamme ovat päiväkerhon lastenohjaajat. Lastenohjaajat ovat mukana kaikessa toiminnassa, mutta toiminnan ohjauksesta päävastuussa tässä päiväkerhossa olemme me opinnäytetyötä tekevät opiskelijat. Lastenohjaajien roolit on jaoteltu toiminnan kuvaukseen.

-Materiaaleja ei tarvitse lippuniemen päiväkerhoon hankkia kovinkaan paljon. Tarvittavien materiaalien hankinnasta ovat vastuussa opinnäytetyötä tekevät opiskelijat.

-Kerhon alkuun hankimme Frozen- aiheiset tarrat. Askarteluun tarvittavat materiaalit löytävät suurimmaksi osaksi valmiina lippuniemen seurakuntatalolta. Askarteluun keräämme ainoastaan vessapaperirullia kotoa ja pieniä oksia pihalta. Loppupeliä, Frozen piilotusta varten tulostamme useita erilaisia Frozen hahmoja ja laminoimme ne. Loppuhetkessä olevat Frozen sadut lainaamme kirjastosta.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

Kerhon ryhmäkoko on 16 lasta. Vanhempien ei erikseen tarvitse ilmoittaa ovatko lapset paikalla, mutta ryhmäkoko ei voi tietää varmaksi, kun vasta ennen kerhon alkua. Turvallisuuden suhteen emme koe olevan haasteita. Järjestämämme toiminta tapahtuu sisätiloissa ja käytettävä materiaali on turvallista, eikä vaarallanteita voida odottaa syntyvän. Vaikka lapsiryhmä on kooltaan iso, on paikalla useita ohjaajia.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteis: Uskomme onnistuvamme hyvin Frozen kerhon toteutuksessa. Kaikki lapset olivat mukana päätöksessä ja suhtautuivat innokkaasti tulevaan kerhoon. Ehdimme ensimmäisellä tutustumiskerralla (vko45) tutustua lapsiryhmään hyvin, emmekä usko heidän esimerkiksi ujoastelevan meitä tuolloin itse ohjausker-

homme aikana. Olemme pyrkineet osallistamaan lapsia toiminnan suunnittelussa ja suunnitelleet vaihtoehtoisia toimintoja kerhon aikana. Ainoa isompi haaste voi olla ajankäyttö, jos jonkin suunnitteleman toiminta kestääkin pidempään, kun olimme sille varanneet aikaa.

Jälkikäteis: Kerho onnistui odotuksiemme mukaisesti hyvin. Lapset jaksoivat heti hartauden alussa rauhoittua odottamaan ja kuuntelemaan. Tilanteesta teki lapsille jännittävän jo se, että me olimme pitämässä kerhoa, mikä saattoi vaikuttaa siihen, että lapset jaksoivat kuunnella meitä kiinnostuneina.

Askartelu onnistui myös hyvin. Lapset keskittyivät tekemiseen, kun mukana oli aikuinen ohjeistamassa. Päätimme itse toteutuksessa antaa lapsille vain Olaf vaihtoehdon, koska emme oman virheemme takia olleet muistaneet hankkia kaikkia tarvikkeita Sven poron tekemiseen. Useat lapset tunnustivat Olaf hahmon ja innostuivat jo sen takia askartelemaan. Osa jaksoi sillä aikaa leikkiä hyvin, kun muut askartelivat ja siirtymiset tapahtuivat hyvin.

Suunniteltu leikki oli menestys. Lapset eivät millään olisi jaksaneet odottaa toisessa huoneessa sen aikaa, että yksi lapsista ehtii piilottaa hahmot. Jokainen piilotti hahmon ja kaikki osallistuivat leikkiin innolla.

Leikkihetki oli niin mukaansatempaava, että leikin jälkeen ei jäänyt aikaa saduille. Siirryimme heti leikistä suoraan loppuhetkelle, jossa lapsilla oli vielä reilusti energiaa pelin jäljiltä. Kesti hetki, ennen kuin lapset rauhoittuivat, mutta saimme lopetettua kerhon mukavaan loppuhetkeen.

2 RYHMÄ HAU PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Emilia Soininen, Krista Korhonen	Päiväys ma 20.11.2017
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Seurakuntatalon päiväkerho, Ryhmä Hau -teema	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien-päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Hartaus - Askartelu - Ohjattu leikki 	

Orientointi ja motivointi <ul style="list-style-type: none"> - Aloitimme lasten motivoinnin aiheeseen jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon voisimme pitää. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoimme myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Pukeudumme teemaan sopivalla tavalla ja osallistumme itsekkin kerhossa tehtävään toimintaan. 	
Tila ja ryhmittely Seurakuntatalon päiväkerhotila. 10 lasta ja 4 ohjaajaa	
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 13.00 - Kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min - Välipala n. 15 min - Ohjattu toiminta n. 25 min - Loppuhetki n. 20 min 	

- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 13 päivällä, ja olemme vastaanottamassa lapsia kerhotilassa. Kerho alkaa sillä, että kaikki lapset riisuvat ulkovaatteensa ja asettuvat pöydän ympärille, vieden reppunsa omille paikoilleen. Pyydämme vanhemmilta myös lupaa kuvata lapsia opinnäytetyömme esitystä varten. Olemme suunnitelleet lomakkeen, johon lyhyesti tiivistämme viestimme ja pyydämme allekirjoituksen, jotta lupa on laillisesti pätevä. Sitä mukaa kun lapset asettuvat omille paikoilleen, me jaamme yhdessä lastenohjaajien kanssa kerhon teeman mukaiset Ryhmä Hau- tarrat. Tämän jälkeen muistutamme lapsia siitä, minkä takia olemme kerhoon tulleet.

Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät Kristan hartaushetkelle alttarin ympärille. Krista ja Emilia pitävät hartaushetken. Hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietämme tänään maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Hartaushetkellä kerromme raamatunkertomuksen " Jeesus siunaa lapsia" ja keskustelemme yhdessä lapsen oikeuksista. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.

Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen Emilia ohjeistaa, että osa lapsista pääsee vapaasti leikkimään ja osa jää askartelemaan ohjaajien kanssa. Sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja. Askarteluina on valittavissa kaksi eri vaihtoehtoa. Ensimmäiseksi voi valita tekeekö Ryhmä Hau koirilla olevan kilpikaulakorun omalla kuvalla vai värittää koirien näköiset naamarit. Olemme tulostaneet valmiiksi kaulakoru pohjia, jotka lapsi leikkaa irti ja liimaa kartongille. Myös kartonki leikataan saman muotoiseksi, jolloin korusta tulee vahvempi. Tämän jälkeen kaulakoruihin tehdään rei'ittimellä reiät, johon sidotaan esimerkiksi villalankaa, jolloin korun voi ripustaa kaulaan.

Toinen askartelu on naamarit, jotka ovat myös valmiiksi tulostettuja pohjia Ryhmä Hau koirien kasvoista. Lapsi saa värittää ne mieleisekseen ja leikkaaminen tapahtuu yhdessä aikuisen avustuksella, jotta silmänreiät saadaan leikattua. Tämän jälkeen tehdään rei'ittimellä reiät, joihin sidotaan villalankaa tai muuta vastaavaa lankaa, jolloin naamarin voi asettaa kasvoille. Emilia ja Krista ovat tässä auttamassa lapsia yhdessä lastenohjaajien kanssa.

Vapaan leikin ja askartelun jälkeen Emilia kutsuu lapset välipalalle, käsien pesun kautta. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetus-hetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he oman paikkansa ja siirtyvät odottamaan muita lattialeikkejä esimerkiksi lukemaan kirjaa tai muuta hiljaista toimintaa.

Välipalan jälkeen, kun kaikki ovat syöneet, lapset siirtyvät Kristan johdolla pöydän ääreen. Lapset pääsevät pelaamaan Ryhmä Hau bingoa. Krista ohjeistaa lapsille, kuinka bingoa pelataan, sekä jakaa bingoalustat. Bingossa jaetaan alustat, joissa on aiheeseen liittyvät kuvat. Jokainen saa vuorollaan vetää pakasta aina yhden kuvan kerrallaan, jos kuva on sama kuin omassa alustassa, kuvan saa pitää. Jos kuvaa ei ole itsellä, tulee se antaa sellaiselle lapselle, jonka alustasta kuva löytyy, ja se voittaa joka saa ensimmäisenä bingon. Lastenohjaajat ovat mukana tilanteessa neuvomassa lapsia tarpeen mukaan.

Leikin jälkeen Krista ohjeistaa lapset loppuhetkelle istuutumaan penkeille alttarin edustalle. Lapsille Emilia lukee Ryhmä Hau sadun. Olemme etsineet kirjastosta pari eri satuvaihtoehtoa, jotka Emilia esittelee lapsille ja joista lapset saavat valita minkä sadun he haluavat kuulla. Sadun jälkeen pohditaan satua, jonka jälkeen kysymme lasten mielitteitä kerhosta ja laulamme "vilkutan"- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

- Välineet saamme seurakuntatalon varastoista (sakset, kynät yms.)
- Materiaalit, jotka hankimme/teemme itse: - bingo alustat
 - kaulalaatta ja naamari pohjat
- Tilajärjestelyitä emme voi tehdä, sillä kaikki tapahtuu yhdessä huoneessa
- Avustajina toimivat päiväkerhon työntekijät Piia ja Hannele

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

Ryhmäkoko on 10 lasta. Eriytämme lapsia askartelutilanteessa siten, että osa jatkaa vapaata leikkiä, kun osa tulee askartelemaan. Pyrimme siihen, että askartelemassa olisi noin 2-3 lasta kerrallaan, jotta he saisivat yksilöllistä ohjausta ja aikaa aikuiselta.

Myös ohjatussa toiminnassa välipalan jälkeen, voimme eriyttää osan lapsista muihin tehtäviin, jos kaikki eivät kykene pelaamaan yhtä aikaa. Koska meitä aikuisia on 4, voimme tarpeen mukaan avustaa vilkkaimpia lapsia vierestä, jolloin keskittyminen voi olla helpompaa.

Varasuunnitelmana on, jos yhdessä toimiminen ilman aikuisen jatkuvaa huomiota ei onnistu on se, että eriytämme osan lapsista ja otamme pienemmän määrän kerralla askartelemaan ja pelaamaan.

Turvallisuutta ylläpidämme lasten jatkuvana huomioimisena. Näin lapset eivät pääse esimerkiksi ulos yksin tai satuta itseään leikatessaan saksilla.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme toiminnan onnistuvan hyvin. Lapset pitävät Ryhmä Hau:sta ja olemme ker-toneet lapsille kerhosta jo aiemmin. Näin uskomme heidän osallistuvan toimintaan, koska ovat sitä jo kauan odottaneet. Ryhmä on haastava, mutta yritämme eriyttää lapsia eri toimintoihin, jolloin uskomme, että osallistuminen ja rauha tehdä säilyy.

Jälkikäteisarviointi: Toiminta onnistui odotusten mukaisesti. Lapset tulivat kerhoon, ja olivat heti alusta alkaen innostuneita teemasta ja olivat hieman levottomia. Hartaushetkellä oli hieman vaikeuksia saada lapsiryhmä kuuntelemaan ja rauhoittumaan, mutta saimme tilanteen kuitenkin hoidettua.

Kaikki eivät osallistuneet askarteluun, sillä yksi lapsi ei halunnut osallistua toimintaan. Häntä todennäköisesti ujostutti tulla meidän kanssamme askartelemaan, joten hän ei tullut. Emme kuitenkaan häntä pakottanut, joten hän jatkoi leikkejä.

Bingon pelaaminen meni hyvin. Kaikki osallistuivat innolla ja pelasimme muutaman kierroksen uudestaan. Pari lasta ei halunnut joka kerta pelata, mutta odottivat näitesti, että muut saavat kierroksen pelattua, ja seurasivat pelin kulkua.

Loppuhetkelle emme saaneet teemaan sopivia kirjoja, joten valitsimme kaksi koira aiheista kirjaa. Lapset valitsivat hauskan sadun koirasta, joka etsi itselleen saappaita. Lapset keskittyivät satuun hyvin, kun istuimme alas yhdessä lukemaan kirjaa.

Kerho sujui kaiken kaikkiaan hyvin ja lapset olivat kiinnostuneita ja innoissaan teemasta.

3 TAIDE PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Krista Korhonen, Emilia Soininen	Päiväys 21.11.2017
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Rantalan Päiväkerho, Taide- kerho	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien-päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Hartaushetki - Taidelähtöiset menetelmät: maalaus, piirtäminen - Oman toiminnan arviointi (maalausten tutkiminen) 	

Orientointi ja motivointi <ul style="list-style-type: none"> - Aloitimme lasten motivoinnin taide aiheeseen jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon voisimme pitää. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoimme myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Pukeudumme teemaan sopivalla tavalla ja osallistumme itsekin kerhossa tehtävään toimintaan. 	
Tila ja ryhmittely Rantalan päiväkerhotila, 12 lasta	
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 9.00 - kerhon aloitus ja ohjeistus n. 15 min - Ohjattua toimintaa, maalausten teko n. 25 	

- Välipala ja siirtymätilanteet n. 20 min
- Ohjattu toiminta, taidemaalauksen esittely n. 15min
- Vapaata leikkiä n. 30 min
- Loppuhetki n. 15 min
- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Kerho alkaa sillä, että kaikki lapset riisuvat ulkovaatteensa ja asettuvat pöydän ympärille, vieden reppunsa omille paikoilleen. Sitä mukaa kun lapset asettuvat omille paikoilleen heille jaetaan kerhovihkoihin tarrat, jotka sopivat jollaintapaa kerhon teemaan. Lasten istuessa pöydän ympärillä, ohjeistamme mitä seuraavaksi tapahtuu. Kyselemme lapsilta, vieläkö he muistavat mikä teema kerhossamme on tänään. Kerromme lapsille, että olemme tehneet toisesta huoneesta taidemaalauksen, jonne menemme seuraavaksi. Käymme yhdessä läpi, miten taidemaalauksessa tulee käyttäytyä. Esimerkiksi ettei taidemaalauksessa saa juosta, ettei vahingossa pilaa toisen taideteosta.

Siirrymme toiseen huoneeseen, jonne lapsille on ympäri huonetta tehty maalauspisteitä lattialle, jokainen lapsi saa oman ison kartongin ja maalaustarvikkeet. Myös ohjaajat maalaavat lasten kanssa. Lasten maalausta voidaan keskustella siitä, millaisia taideteoksia lapset itse pitävät hienoina ja missä he ovat nähneet taidetta.

ja koska taidemaalarit työskentelevät ahkerasti ja heidän intoutuessaan maalaamaan saattavat he olla pitkiäkin aikoja syömättä, tai he syövät työnsä ääressä, myös meidän kerhon taidemaalarit syövät tänään maalauksensa ääressä. Kun olemme maalanneet noin 15 minuuttia, jokainen lapsi käy käsienspesun kautta hakemassa välipalansa oman taidemaalauksen ääreen. Kaikkien haettua eväät luemme ruokarukouksen ja syömme yhdessä.

Ruokailun jälkeen, jokainen lapsi saa kertoa muille omasta maalauksestaan. Mitä maalasi ja miksi ja mitä värejä on käyttänyt työn maalaamiseen. Kun kaikki lapset ovat saaneet kertoa omasta työstään voivat lapset lähteä leikkimään ja ohjaajat siivoavat maalaustarvikkeet ja laittavat hartautta varten alttarin valmiiksi.

Hartaus pidetään kerhon lopussa ja hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietimme eilen maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa triangelia. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Hartaushetkellä kerromme raamatunkertomuksen "Jeesus siunaa lapsia". Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät. Hartaushetken jälkeen kysymme lasten mietteitä kerhosta ja laulamme "viilkutan"- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Tarvitsemme kerhovihkoihin aiheeseen sopivat tarrat. Vaihtoehtoisesti, jos emme löydä taideaiheeseen sopivia tarroja voimme ottaa hieman maalia ja kosteaa paperia ja painaa lapsen oman sormenjäljen maalilla tarran sijasta. Rantalan kerhopisteeltä löytyvät kaikki tarvittavat materiaalit askartelua varten. Askarteluun tarvitsemme: jätösäkkejä, kartonkia, kyniä, vesivärejä ja pensseleitä. Kerhon lopussa pidettävään hartautteen tarvittavat tarvikkeet löytyvät valmiiksi Rantalan päiväkerhotiloista.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

Tarkkaillessamme viimeksi Rantalan päiväkerhoryhmää, huomasimme lapsien luonteiden kesken isoja eroja. Ryhmässä oli mukana hyvin vilkkaita lapsia, joille keskittyminen pitkäjänteiseen toimintaan voi olla haastavaa. Ryhmässä oli myös selkeästi ujompia ja varautuneimpia lapsia, joille rutiineissa pysyminen on tärkeää ja esimerkiksi maalaukseen varattu aika saattaa olla liian vähän. Näiden lasten välisten erojen tiedostaminen ja huomioiminen ohjauksessa on tärkeää, toiminnan onnistumisen kannalta. Turvallisuuden kannalta emme osaa nimetä ongelmaa.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme kerhon sujuvan hyvin. Rantalan kerhotilat mahdollistavat hyvin suunnitellamme mukaisen kerhon toteutuksen.

Paikalla myös meidän lisäksi kaksi lastenohjaajaa, joten meitä ohjaajia on riittävästi, jotta kaikki lapset saavat ohjausta ja siirtymätilanteet pysyvät hallituina. Neljä ohjaajaa takaa myös sen, että ne lapset jotka tarvitsevat yksilöllisempää avustusta toiminnan onnistumiseksi, saavat enemmän huomiota.

Isoimpana haasteena näemme ajankäytölliset ongelmat, kaiken suunnittelemamme toiminnan tulee kuitenkin mahtua kahteen tuntiin, siten että lapsille jää myös aikaa vapaaseen leikkiin. Taidekerho ei ole liian rajattu, esimerkiksi siten, että määrittelimme valmiiksi mistä aiheesta lapset maalaavat. Toivomme sen, että lapsi saa maalata vapaasi tukevan lapsen osallisuutta toiminnan aikana, jota emme halua rajoittaa.

Muissa kerhoissa olemme pyrkineet siihen, että kehitämme esimerkiksi askartelulle vaihtoehtoja joista lapsi saa valita. Tässä kerhossa vaihtoehtojen kehittäminen oli kuitenkin haastavampaa, joten pyrimme vapaalla maalaamisella lisäämään lapsen osallisuuden tunnetta.

Jälkikäteisarviointi: Kerho sujui paremmin kuin odotimme. Lapset orientoituivat tehtävään heti alusta lähtien todella hyvin. Lapset innostuivat piirtämään ja maalaamaan pitkäksi aikaa, jotkut jopa yli tunnin ajaksi. Olimme tyytyväisiä siihen, miten lapset ottautuivat toimintaan ja taiteilivat innokkaasti. Ruokailu lattialla onnistui, vaikkakin yksi lapsi joutuikin siirtymään takaisin pöydän ääreen ruokailemaan, koska koki lattialla syömisestä liian vaikeaksi ja epämiellyttäväksi.

Leikille jäi myös aikaa ja ehdimme jokainen esitellä omat taideteokset kaikille. Jokainen esitteli omasta taideteoksestaan ja muut saimme ihastella tuotosta yhdessä. Ilmapiiri oli hyvä ja kannustava, eikä kukaan jättänyt kertomatta omasta työstään. Lapset saivat viedä teokset mukanaan kotiin, koska veriväriä ei ehtivätkä kuivua ennen kotiinlähtöä.

Hartaushetkellä jouduimme poistamaan yhden lapsen tilanteesta, koska hänen käytöksensä häiritsi muiden osallistumista ja keskittymistä. Muiden lasten kanssa keskustelimme ja keskustelimme aiheesta. Eriytetty lapsi palasi vielä loppuhetkelle laulamaan ja kerto loppui mukavasti.

4 MUSIIKKIULKOILU PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t)	Päiväys Ti 22.11.2017
Emilia Soininen ja Krista Korhonen	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe	
Hernejärven päiväkerho, Musiikkiulkoilu-kerho	
Tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. - Tukea lapsen hengellistä kasvua, ihmettelyä ja pyhän kokemista. 	
Menetelmät	
<ul style="list-style-type: none"> - Hartaushetki - Luontoon tutustuminen - Laulaminen - Musiikki 	

Orientointi ja motivointi	
<ul style="list-style-type: none"> - Lapset motivoidaan toimintaan osallistamalla toiminnan suunnitteluun. Lapset ovat valinneet kerhon teeman jo ennakoon, sekä heiltä toiminnan kuluessa kysytään mielipiteitä ja ideoita (esimerkiksi; missä syödään välipala) 	
Tila ja ryhmittely	
<ul style="list-style-type: none"> - Hernejärven koulu, yksi luokka käytössä, sekä ulkoilualueet. - Lapsia n. 11 	
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö	
<ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 14.00 - kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min - Välipala n. 15 min 	

- Loppuhetki n. 15 min
- Kerho loppuu 15.30

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo. 14 päivällä. Kerho alkaa siitä, että Emilia ja Krista yhdessä lastenohjaajien Pian ja Jaanan kanssa vastaanottavat lapset. Lapsille jaetaan muovipussit, joita he voivat käyttää ulkoilun aikana istuma-alustoina. Lapset asettuvat maahan piiriin istumaan ja lastenohjaajat jakavat kaikille tarrat kerhovihkoihin sitä mukaa, lapset saapuvat paikalle.

Tarrojen jaon jälkeen ohjaajat pohtivat yhdessä lasten kanssa, missä ulkona voisi pitää hartaushetken. Kun paikka on selvinnyt, siirrymme sinne. Kun olemme valitulla paikalla, Krista ohjaa hartaushetken pihalla. Alttari hartaushetkeä varten rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Alttarin rakentaminen aloitetaan sillä, että käydään läpi yhdessä lasten kanssa mitä alttariin kuuluu (raamattu, risti ja kynttilä). Otamme Alttarin elementit esille sitä mukaa, kun lapset niitä nimeävät. Ristiä emme kuitenkaan tuo valmiiksi, vaan Krista osallistaa lapsia ideoimalla mistä ristin voisi ulkona tehdä. Ohjaajat Pia ja Jaana ovat hartaudessa mukana istumassa lasten kanssa ja ohjaamassa lapsia, jos he ovat levottomia.

Hartauden teemana on lapsen oikeudet, koska eilen, maanantaina 20.11.17 vietettiin Lapsen oikeuksien päivää. Sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että Krista ja Emilia yhdessä päättävät, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa triangelia. Seuraavaksi Emilia syyttää led-kynttilän ja laulamme yhdessä kynttilän sytytys laulun. Hartaushetkellä Krista kertoo lapsille raamatunkertomuksen "Jeesus siunaa lapsia" ja keskustelemme yhdessä lapsen oikeuksista. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilän.

Kynttilöiden sammuttamisen ja laulun jälkeen jäämme kaikki paikoillemme seuraavaa ohjeistusta varten. Emilia kertoo lapsille, että lähdemme etsimään pihasta luonnon elementtejä, joita voisi käyttää soittamiseen, kuten esimerkiksi kaksi kiveä tai keppiä. Voimme myös harjoitella millaisia ääniä niillä saa aikaan.

Emilia ja Krista ovat valmistelleet ennakkoon laulukortteja, joita he ovat piilottaneet ulkoilualueelle ennen kerhon alkua. Jokaiselle lapselle on varattu yksi kortti. Aina kun yksi lapsi löytää kortin, laulamme siinä olevan laulun. Tämän jälkeen kyseinen lapsi ei etsi enää korttia itselleen, vaan voi jäädä esimerkiksi soittamaan kannustusmusiikkia muiden etsinnöille tai auttaa löytämään loput kortit. Ohjaajat Pia ja Jaana ovat mukana toiminnassa ohjaamassa lapsia etsinnässä ja soittamisessa.

Kun kaikki kortit on löydetty ja laulut laulettu, Emilia ja Krista kysyvät lapsilta, missä välipala voitaisiin viettää. Yhdessä ohjaajien Pian ja Jaanan kanssa, ohjataan lapset välipalalle, mikä pidetään myös ulkona. Mahdollisuksien mukaan istuudumme lasten kanssa maahan nauttimaan eväistä, esimerkiksi muovipussien päälle. Myös kaikki ohjaajat ruokailevat lasten kanssa.

Välipalan jälkeen Krista ohjeistaa lapset mahdollisesti vapaaseen leikkiin, jos aikaa on jäljellä, tai suoraan loppuhetkelle. Loppuhetki vietetään siellä, mihin välipala on lopetettu. Emilia ja Krista kyselevät lapsilta heidän mielteitään kerhosta. Tämän jälkeen Emilia ja Krista yhdessä ohjaajien Pian ja Jaanan kanssa kiittävät kerhokerrasta ja laulamme "vilkutan laulun"

Tämän jälkeen Emilia ohjeistaa lapset noutamaan reppunsa ja valmistautumaan kotiinlähtöön. Emilia ja Krista ovat yhdessä ohjaajien Pian ja Jaanan kanssa vastaanottamassa vanhempia ja kertomassa kuluneesta kerhokerrasta.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Materiaalit:

- Hartaushetkelle tarvitaan lasten raamattu ja led- kynttilä.
- Luonnon materiaalit, esim. kepit ja kivet

Välineet:

- Musiikkikortit

Tilajärjestelyt:

- Hernejärven koulun piha-alue

Avustavat henkilöt:

- Lastenohjaajat Pia ja Jaana

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Varasuunnitelmaan kuuluu kerhon siirtäminen sisätiloihin, jos keli on huono ulkona.
- Toimimme luovasti tilanteen mukaan, jos näemme siinä jotakin muutoksen tarvetta.
- Eriytämme lapsia pienempiin ryhmiin ja tarjoamme henkilökohtaisempaa ohjausta, koska meitä ohjaajia on normaalia enemmän.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme, että tilanne tulee etenemään hyvin, sillä olemme tutustuneet lapsiryhmään jo aikaisemmin, joten tiedämme, millainen ryhmä meillä on kyseessä. Lapset ovat energisiä, joten ulkona toimiva kerho on lapsille varmasti mieleinen.

Mahdollisia vaikeuksia voi tuottaa se, jos joku lapsi ei halua osallistua toimintaan tai häiritsee muita osallistujia. Uskomme kuitenkin, että eriyttämisen tai motivoinnin avulla voimme välttää tällaisen ongelman.

Oletamme lasten innostuvan ja osallistuvan toimintaan jolloin kerhokerta etenee sujuvasti ja kaikilla lapsilla on hauskaa.

Jälkikäteisarviointi: Lapset osallistuivat kerhon toimintaan hyvin ja koko kerhokerta onnistui kokonaisuudessaan hyvin.

Hartaushetkelle menimme lumisen pöydän ympärille ja teimme alttariin esimerkiksi ristin risuista. Lapset pitivät kerhon aloitusta erilaisena, ja vaikka osa olikin hieman levottomia, saimme hartauden hyvin hoidettua. Hartauden jälkeen lähdimme hyppelemään kohti aluetta, mihin kortit oli piilotettu.

Lapset etsivät ahkerasti kortteja ja odottivat aina, että jokainen saisi löytää kortin. Lapset lauloivat innolla kanssamme, vaikka ulkona olikin todella kylmä ja Emiliaalta oli loppumassa sairaana olon takia ääni. Löysimme jokaisen kortin, ja lauloimme kaikki laulut. Tilanteesta jäi kaikille iloinen mieli ja oli hyvä siirtyä seuraavaan toimintaan.

Tarkoitus oli syödä aluksi ulkona, mutta koska oli aivan liian kylmä ja meitä kaikkia paleli, siirryimme sisätiloihin. Sisällä ruokailimme rauhassa, jonka jälkeen lapset saivat leikkiä vapaasti hetkisen ennen loppuhetkeä.

Loppuhetkellä luimme Koira aiheisen sadun, ja lapset pitivät siitä. Keskustelimme kuluneesta kerhokerrasta ja lasten kertoman mukaan heillä oli hauskaa. Loppulaulun jälkeen hyvästelimme lapset ja kerroimme vanhemmille mitä kerhokerralla tapahtui.

5 ELÄINLÄÄKÄRI PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t)	Päiväys Ke 22.11.2017
Emilia Soininen, Krista Korhonen	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe	
Lippuniemen päiväkerho 2, Eläinlääkäri- kerho	
Tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - Lisätä ja tukea lapsen osallisuutta - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien-päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät	
<ul style="list-style-type: none"> - Hartaushetki - Askartelu - Ohjattu leikki 	

Orientointi ja motivointi
<ul style="list-style-type: none"> - Aloitimme lasten motivoinnin eläinlääkäri aiheeseen jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon voisimme pitää. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoimme myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Myös ohjaajat osallistuvat kerhossa tehtävään toimintaan. - Lapsia ja perheitä on tiedotettu ottamaan kotoa mukaan yksi pehmoeläin kerhoon hoidettavaksi. Tämä osallistaa myös vanhempia ja saa lapset valmistautumaan kerhon teemaan jo kotoa käsin.
Tila ja ryhmittely
Lippuniemen seurakuntatalon päiväkerhotila. 16 lasta ja 4 ohjaajaa
Lapsia eriytetään siten, että heidät jaetaan ryhmiin askartelun ja toiminnan ajaksi. Näin tarjoamme lapsille yksilöllistä aikaa aikuisen kanssa, ja tilanne pysyy rauhallisempana.

Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö

- Kerho alkaa klo 9.00
- kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min
- Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min
- Välipala n. 15 min
- Ohjattu toiminta n. 25 min
- Loppuhetki n. 20 min
- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Olemme vastaanottamassa lapsia eteisessä. Kerho alkaa sillä, että kaikki lapset riisuvat ulkovaatteensa ja siirtyvät ohjaajien avustuksella eteisestä kerhotilaan ja asettuvat pöydän ympärille, vieden reppunsa omille paikoilleen. Sitä mukaa kun lapset asettuvat omille paikoilleen lastenohjaajat jakavat kerhon teeman mukaiset eläin- tarrat heidän kerhovihkoihinsa. Muistutamme lapsia ja vanhempia siitä, miksi olemmekaan kerhossa uudelleen.

Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät hartaushetkelle Emilia ohjeistuksella. Hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietämme tänään maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että käydään läpi ketkä lapset ovat paikalla kerhossa ja päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Hartauden vetävät Krista ja Emilia. Hartaushetkellä kerromme lasten raamatusta kertomuksen "Jeesus siunaa lapsia" ja keskustelemme yhdessä lapsen oikeuksista. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.

Hartaushetken jälkeen Emilia ohjeistaa lapsille mitä seuraavaksi on luvassa. Osa lapsista pääsee vapaasti leikkimään ja osa jää askartelemaan ohjaajien kanssa. Sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja. Askarteluna lapsilla on valittavissa kaksi eri vaihtoehtoa. Ensimmäinen vaihtoehto on tehdä itselleen eläinlääkärin kortti, joka valtuuttaa toimimaan pehmolelujen lääkärinä. Olemme tulostaneet valmiin pohjan, johon lapsi pääsee piirtämään oman kuvansa ja koristelemaan kortin oman mielensä mukaisesti. Tämän jälkeen korttiin kirjoitetaan lapsen kanssa tämän oma nimi.

Toinen vaihtoehto on tehdä omasta pehmolelustaan taulu. Lapselle annetaan tyhjä paperi, johon lapsi maalaa kuvan lelustaan. Lelu asetellaan malliksi, lapsen haluttuun asentoon. Kun pehmolelu on saatu maalattua, tehdään taululle kartongista kehykset. Lapsi saa valita kartongin värin ja koristella kehykset mielensä mukaisesti. Kehyksiin voidaan myös kirjoittaa lemmikin nimi, ja tehdä rei'ittimellä reiät, joihin sidotaan villalankaa tai muuta narua, jolloin kuvan saa ripustettua seinälle.

Vapaan leikin ja askartelun jälkeen kutsumme kaikki lapset välipalalle, käsien pesun kautta. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Lapset saavat ottaa pehmolelunsa mukaan välipalalle, johon niille jaetaan "omat eväät" eli esimerkiksi kaurahiutaleita lautaselle. Myös ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he oman paikkansa ja siirtyvät odottamaan muita lattialle esimerkiksi lukemaan kirjaa tai kasaamaan palapelejä tai jotain muuta hiljaista tekemistä, jotta voidaan taata kaikille kerholaisille ruokarauha.

Välipalan jälkeen Emilia ohjeistaa lapset siirtymään yhdessä ohjaajien kanssa takaisin istumaan pöytään jossa he saavat esitellä lemmikkinsä/pehmolelunsa. Emilia kertoo lapsille, että seuraavaksi osa lapsista menee leikkimään vapaasti ja osa jää tutkimaan lemmikkiään/pehmoleluun. Annamme jokaiselle lapselle lomakkeen, jonka mukaan Emilia ja muut ohjaajat tarkistavat eläimen voinnin yhdessä lapsen kanssa. Lomakkeessa täytetään pehmolelun tiedot ja merkataan ylös esimerkiksi lelun lämpötila, vaivat, hoitotoimenpiteet ja mieliala. Lapsi saa yhdessä ohjaajan kanssa tutkia pehmolelun ja täyttää lomakkeen. Tämän jälkeen lapsi pääsee jatkamaan leikkejä ja saa viedä lomakkeen mukaan kotiin.

Leikin ja toiminnan jälkeen Emilia ohjeistaa lapset siirtymään loppuhetkelle. loppuhetkessä luetaan vielä eläin satu. Olemme etsineet kirjastosta kaksi eri satuvaihtoehtoa ja Emilia kertoo niiden sisällöstä lapsille, minkä perusteella lapset saavat valita kumman sadun he haluavat kuulla. Sadun jälkeen pohditaan sadun tapahtumia yhdessä. Tämän jälkeen kysymme lasten mietteitä kerhosta ja laulamme "vilkutan"- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Tilajärjestelyt:

- Isompia tilajärjestelyitä ei tarvitse erikseen tehdä, hartautta varten tarvittavat penkit voi laittaa valmiiksi ennen kerhon alkua.

Materiaalit ja välineet:

- Hartautta varten tarvitaan lastenraamattu ja tulitikut
- Kerhon alkuun on hankittu eläin- aiheiset tarrat.
- Valmiiksi tulostetut eläinlääkärikortin pohjat
- Satuhetkeä varten tarvitaan eläin aiheinen satukirja, jonka opiskelijat tuovat kerhoon mukanaan.
- Suurin osa materiaaleista löytyy valmiiksi kerhotiloista

Avustavat henkilöt:

- Janne ja Hannele

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- On mahdollista, että lapsi unohtaa tuoda pehmolelun kerhoon, joten lapselle voi tarjota pehmolelua kerhon leluista.
- Hartauden aikana laitamme pehmolelut lattialle seuraamaan hartautta, koska uskomme, että jos lapset pitävät leluja sylissä se voi häiritä lasten keskittymistä.
- Kerhon ryhmäkoko on 16 lasta. Vanhempien ei erikseen tarvitse ilmoittaa ovatko lapset paikalla, mutta ryhmäkoko ei voi tietää varmaksi, kun vasta ennen kerhon alkua.
- Turvallisuuden suhteen ei koeta olevan haasteita. Toiminta tapahtuu sisätiloissa ja käytettävä materiaali on turvallista, eikä vaaratilanteita voida odottaa syntyvän.
- Askarteluhetken aikana tulee eriyttää lapsia siten, että askartelu tapahtuu pienemmissä porukoissa, jotta lapsilla on saatavilla yksilöllistä ohjeistusta kaikissa askartelun eri vaiheissa. (Aloitusta, ohjeistus, itse toiminta ja lopetus, kuten mahdollisesti avustus käsienspesussa) Ohjaaja katsoo näiden kaikkien vaiheitten toteutuvan jokaisen lapsen kohdalla, ennen kuin ottaa uuden lapsen mukaan askarteluun.
- Lastenohjaajien tulee huomioida, että tämä suunnitelma on tehty yhden lapsiryhmän tutustumiskerran perusteella. Suunnitelman laatineet opiskelijat kuuntelevat ja ottavat mielellään huomioita ja kehittämisideoita vastaan, jos lastenohjaajat kokevat, että suunnitelmassa on muutosta vaativia kohtia.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme onnistuvamme hyvin eläinlääkäri kerhon toteutuksessa. Kaikki lapset olivat hyvin innostuneina mukana suunnittelemassa ja päättämässä kerhon aihetta. Ehdimme ensimmäisellä tutustumiskerralla viikolla 45 tutustua lapsiryhmään hyvin, emmekä usko heidän juurikaan ujostelevan meitä tuolin itse ohjauskerhomme aikana.

Olemme pyrkineet osallistamaan lapsia toiminnan suunnittelussa ja suunnitelleet vaihtoehtoja toimintaa kerhon aikana. Ainoa isompi haaste voi olla ajankäyttö, jos jonkin suunnittelemamme toiminta kestääkin

pidempään, kun olimme sille varanneet aikaa. Olemme kuitenkin varautuneet siihen, että jos aika loppuu kesken, pystymme mukautumaan tähän muutokseen, jättämällä esimerkiksi jotakin suunniteltua pois.

Jälkikäteisarviointi: Kerhokerta oli lapsille oikea menestys. Lapset saivat ottaa pehmolelunsa mukaan har-
taushetkelle istumaan penkille, jonka jälkeen ne lähtivät mukaan leikkeihin ja tarkoituksena oli pitää pehmo-
lelu mukana koko kerhokerran ajan leikeissä, ruokailussa ja muissa tekemisissä.

Lapset saivat päättää askartelun ja hyvin moni valitsi eläinlääkäri kortin. Lapset saivat itse laminoida kortit ja se oli heistä jännittävää. Askartelu onnistui erittäin hyvin ja jokainen lapsi osallistui siihen innolla.

Itse eläinlääkäri tarkastusta lapset eivät olisi malttaneet odottaa. He kävivät aina kesken leikin kysymässä, milloin pääsisi, vaikka näkivät, että toisen vuoro oli menossa. Lapset jonottivat päästäkseen leikkimään lää-
käreä, ja jokainen toimi eläinlääkärinä hienosti. Lapset saivat viedä kirjoittamansa todistukset mukanaan kotiin ja leikkiä jatkettiin varmasti myös kotona.

Kerhohetki lopetettiin mukavaan loppuhetkeen, jossa emme ehtineet lukea satua. Eläinlääkärileikki vei paljon aikaa, mutta lapsia se ei haitannut. Ehdimme juuri ja juuri laulaa loppulaulun, kun aika oli jo täynnä. Lapset lähtivät innoissaan kotiin ja kaikille jäi kerhokerrasta hyvä mieli.

6 MUSIIKKIMAALAUUS PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t)	Päiväys 23.11.2017
Emilia ja Krista	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe	
Metsäpirtti päiväkerho, Musiikkimaalaus	
Tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - Lisätä ja tukea lapsen osallisuutta musiikkimaalauksen keinoin. - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät	
<ul style="list-style-type: none"> - Hartaushetki - Musiikki - Taidelähtöiset menetelmät: maalaus ja piirtäminen - Leikki 	
Orientointi ja motivointi	
<ul style="list-style-type: none"> - Lasten motivointi musiikkimaalaus aiheeseen aloitetaan jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon pidämme. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Ohjaajat omalla innostuksella motivoivat myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Ohjaajat pukeutuvat teemaan sopivalla tavalla ja osallistuvat itsekin kerhossa tehtävään toimintaan. 	
Tila ja ryhmittely	
<ul style="list-style-type: none"> - Metsäpirtin päiväkerhotila, 15 lasta 	

Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö

- Kerho alkaa klo 13.00
- kerhon aloitus ja ohjeistus n. 15 min
- Ohjattua toimintaa, maalausten teko n. 25
- Välipala ja siirtymätilanteet n. 20 min
- Vapaata leikkiä n. 30 min
- Loppuhetki n. 30 min
- Kerho loppuu 15.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Olemme vastaanottamassa lapsia eteisessä. Tervehdimme vanhempia ja muistutamme vanhempia siitä miksi olemme kerhossa. Pyydämme vanhemmilta myös lupaa kuvata lapsia opinnäytetyömme esitystä varten. Olemme suunnitelleet lomakkeen, johon lyhyesti tiivistämme viestimme ja pyydämme allekirjoituksen, jotta lupa on laillisesti pätevä. Sitä mukaa kun lapset ovat saaneet ulkovaatteet päältänsä, ottavat he reppunsa ja siirtyvät lastenohjaajien kanssa kerhotilaan pöydän ympärille. Kun lapset ovat saaneet reppunsa omille paikoilleen jakavat lastenohjaajat heille kerhon teeman mukaiset tarrat lasten kerhovihkoihin.

Lasten istuessa pöydän ympärillä, ohjeistamme mitä seuraavaksi tapahtuu. Kyselemme lapsilta, vieläkö he muistavat mikä teema kerhossamme on tänään. Lasten kanssa keskustellaan hetki siitä mitä musiikkimaalaus heidän mielestään on. Kerromme lapsille, että olemme tuoneet mukamme ison paperin, sekä maalaustarvikkeita ja musiikkia. Olemme levittäneet lattialle ison paperin, jonka ympärille kaikki lapset saavat kokoontua istumaan.

Ohjeistamme lapsia ensin istumaan rauhassa paikoillaan ja pistämään silmät kiinni. Kerromme soittavamme kappaleen ja lasten tulee miettiä, mitä heille tulee kappaleesta mieleen. Missä tällainen musiikki voisi soida, mitä silloin voisi tehdä, kun tällainen musiikki soi, mitä lapsille tulee kappaleesta mieleen. Kun olemme kuunnelleet kappaleen ensimmäisen kerran, se laitetaan uudestaan soimaan taustalle ja lapset saavat aloittaa maalaamisen. Lapsia tulee muistuttaa, että annetaan kaikille rauha kuunnella musiikkia. Myös ohjaajat maalaavat lasten kanssa. Lasten maalatessa voidaan keskustella siitä, millaisia maalauksia lapset itse pitävät hienoina ja missä he ovat nähneet maalauksia.

Kun lapsi on saanut oman osansa maalauksesta valmiiksi, hän voi lähteä käsienpesulle ja lapsi ohjataan hiljaiseen leikkiin toiselle puolelle kerhotilaa. Hiljaista leikkiä voi olla esimerkiksi kirjan luku tai palapeli. Kaikkien lasten saatua maalattua valmiiksi ohjaajat laittavat maalaustarvikkeet pois ja nostavat työn kuivumaan toiseen huoneeseen.

Ohjaajien saatua siivottua tilan, lapset kokoontuvat välipapalle. Kun kaikki lapset ovat saaneet välipalan esille, luetaan yhdessä ruokarukous. Myös ohjaajat ruokailevat lasten kanssa. Tilanteen salliessa ruokailun taustalla voi soida saman tyyppistä taustamusiikkia, mitä maalauksessa käytettiin. Jos lapsiryhmä on levoton, taustahäly voi lisätä levottomuutta.

Ruokailun jälkeen lapset saavat leikkiä vapaasti, myös ohjaajat voivat olla mukana leikkimässä.

Kerhon lopuksi lapset siivoavat leikkinsä ja tulevat tuttuun tapaan hartaushetkelle alttarin ympärille. Hartaus pidetään kerhon lopussa ja hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietimme alkuvuodesta maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa triangelia. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Tämän jälkeen ohjaajat tuovat toisesta huoneesta, jo kuivuneen taideteoksen esille. Kerromme lapsille, että jokainen lapsi saa kertoa

muille mitä maalasi paperille. Lapsi saa kertoa mitä maalasi ja miksi ja mitä värejä on käyttänyt työn maalaamiseen. Kun kaikki lapset ovat saaneet kertoa omasta työstään levitetään taideteos lasten eteen lattialle. Myös ohjaajat laskeutuvat istuutumaan lattialle pidellen tusseja kädessään. Maalauksen yläreunaan kirjoitetaan tussilla ” minulla on oikeus olla lapsi” ja pyydetään lapsia kertomaan mitä se tarkoittaa. Ohjaajat kirjoittavat ympäri työtä lasten kertomia asioita. Lopuksi työ nostetaan pois lattialta ja kerrotaan lapsille, että näin hieno työ on tarkoitus laittaa seinälle, jotta se olisi kaikkien nähtävillä. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät. Hartaushetken jälkeen kysymme lasten mietteitä kerhosta ja laulamme ”vilkutan”- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

Kun lapset istuvat maalauksen ympärille, tulee ohjaajien istuutua lasten joukkoon siten, että heidän vieressä istuvat eniten ohjausta tarvitsevat lapset, koska tämä ryhmäkoko on suhteellisen pieni (11), voivat ohjaajat asettua sopivasti lasten keskuuteen. Ohjaajien tulee auttaa lasta keskittymään maalaukseen ja kannustaa maalaamaan lisää. Kun lapsi on valmis maalauksensa kanssa, jokainen ohjaaja oman kykenevyytensä mukaan käy auttamassa tarvittaessa käsienpesussa ja ohjeistaa hiljaiseen leikkiin.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme onnistuvamme hyvin musiikkimaalaus kerhon toteutuksessa. Kaikki lapset olivat hyvin innostuneina mukana suunnittelemassa ja päättämässä kerhon aihetta. Ehdimme mielestämme ensimmäisellä tutustumiskerralla (vko45) tutustua lapsiryhmään hyvin, emmekä usko heidän juurikaan ujostelevan meitä tuolloin itse ohjauskerhomme aikana.

Olemme ohjaajina itsekkin innostuneita musiikkimaalaus teemasta ja uskomme oman esimerkkimme ja ohjauksemme kautta onnistuvamme luomaan rauhallisen työskentely ympäristön.

Olemme pyrkineet osallistamaan lapsia toiminnan suunnittelussa ja suunnitelleet vaihtoehtoista toimintaa kerhon aikana. Ainoa isompi haaste voi olla ajankäyttö, jos jonkin suunnittelemamme toiminta kestääkin pidempään, kun olimme sille varanneet aikaa. Olemme kuitenkin varautuneet siihen, että jos aika loppuu kesken, pystymme mukautumaan tähän muutokseen, jättämällä esimerkiksi jotakin suunniteltua pois.

Jälkikäteisarviointi: Musiikkimaalaus ei onnistunut musiikin puutoksen takia, joten kerhosta muotoutui vain maalauskerho. Tämä ei alkuperäistä suunnitelmaa haitannut, sillä kyseessä oli yllätyskerho, jolloin lapset eivät tienneet muutoksesta.

Itse maalaaminen meni hyvin, koska lapset innostuivat toiminnasta. Kaikki maalasivat omat kohtansa paperista täyteen ja maalauksesta keskusteltiin työnteon lomassa. Paperista tuli erittäin kaunis, koska se oli täynnä erilaisia värejä ja kuvioita. Lapset pitivät siitä, että he saivat kertoa työn lomassa omasta tekemisestä ja kaikki kuuntelivat sitä hiljaa.

Kun paperi oli täysi, jäi osa lapsista maalaamaan pienemmille papereille lisää taideteoksia, koska he innostuivat tekemisestä paljon. Kannustimme lapsia taiteilemaan ja olemaan luovia, emmekä lopettaneet ennen kuin kaikki olivat saaneet maalata sydämensä kyllyydestä.

Hartaus ja loppuhetkelle meille ei jäänyt innokkaiden maalareiden ja leikkijöiden takia paljon aikaa, mutta pidimme tärkeämpänä innokasta tekemistä, kuin itse hartaushetkeä. Ehdimme kuitenkin keskustella lasten

oikeuksista hyvin, ja kirjoitimmekin paperille lasten sanomia asioita. Lopuksi keskustelimme kerhokerrasta ja lapset vaikuttivat tyytyväisiltä. Kerhokerrasta jäi hyvä mieli.

7 MUSIIKKIMAALAUUS PÄIVÄKERHO 2

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t)	Päiväys 23.11.2017
Krista Korhonen, Emilia Soininen	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe	
Makkarahden päiväkerho, Musiikkimaalaus	
Tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - Lisätä ja tukea lapsen osallisuutta musiikkimaalauksen keinoin. - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksienpäivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät	
<ul style="list-style-type: none"> - Esteettinen ja eettinen orientaatio, sekä uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio. 	

Orientointi ja motivointi	
<ul style="list-style-type: none"> - Lasten motivointi musiikkimaalaus aiheeseen aloitetaan jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon pidämme. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Ohjaajat omalla innostuksella motivoivat myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Ohjaajat pukeutuvat teemaan sopivalla tavalla ja osallistuvat itsekin kerhossa tehtävään toimintaan. 	
Tila ja ryhmittely	
<ul style="list-style-type: none"> - Makkarahden päiväkerhotila, 15 lasta 	
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö	
<ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 9.00 - kerhon aloitus ja ohjeistus n. 15 min - Ohjattua toimintaa, maalausten teko n. 25 	

- Välipala ja siirtymätilanteet n. 20 min
- Vapaata leikkiä n. 30 min
- Loppuhetki n. 30 min
- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Olemme vastaanottamassa lapsia eteisessä. Tervehdimme vanhempia ja muistutamme vanhempia siitä miksi olemme kerhossa. Pyydämme vanhemmilta myös lupaa kuvata lapsia opinnäytetyömme esitystä varten. Olemme suunnitelleet lomakkeen, johon lyhyesti tiivistämme viestimme ja pyydämme allekirjoituksen, jotta lupa on laillisesti pätevä. Sitä mukaa kun lapset ovat saaneet ulkovaatteet päältänsä, ottavat he reppunsa ja siirtyvät lastenohjaajien kanssa kerhotilaan pöydän ympärille. Kun lapset ovat saaneet reppunsa omille paikoilleen jakavat lastenohjaajat heille kerhon teeman mukaiset tarrat lasten kerhovihkoihin.

Lasten istuessa pöydän ympärillä, ohjeistamme mitä seuraavaksi tapahtuu. Kyselemme lapsilta, vieläkö he muistavat mikä teema kerhossamme on tänään. Lasten kanssa keskustellaan hetki siitä mitä musiikkimaalaus heidän mielestään on. Kerromme lapsille, että olemme tuoneet mukamme ison paperin, sekä maalaustarvikkeita ja musiikkia. Olemme levittäneet lattialle ison paperin, jonka ympärille kaikki lapset saavat kokoontua istumaan. Ohjeistamme lapsia ensin istumaan rauhassa paikoillaan ja pistämään silmät kiinni. Kerromme soittavamme kappaleen ja lasten tulee miettiä, mitä heille tulee kappaleesta mieleen. Missä tällainen musiikki voisi soida, mitä silloin voisi tehdä, kun tällainen musiikki soi, mitä lapsille tulee kappaleesta mieleen. Kun olemme kuunnelleet kappaleen ensimmäisen kerran, se laitetaan uudestaan soimaan taustalle ja lapset saavat aloittaa maalaamisen. Lapsia tulee muistuttaa, että annetaan kaikille rauha kuunnella musiikkia. Myös ohjaajat maalaavat lasten kanssa. Lasten maalatessa voidaan keskustella siitä, millaisia maalauksia lapset itse pitävät hienoina ja missä he ovat nähneet maalauksia.

Kun lapsi on saanut oman osansa maalauksesta valmiiksi, hän voi lähteä käsienpesulle ja lapsi ohjataan hiljaiseen leikkiin toiselle puolelle kerhotilaa. Hiljaista leikkiä voi olla esimerkiksi kirjan luku tai palapeli. Kaikkien lasten saatua maalattua valmiiksi ohjaajat laittavat maalaustarvikkeet pois ja nostavat työn kuivumaan toiseen huoneeseen.

Ohjaajien saatua siivottua tilan, lapset kokoontuvat välipapalle. Kun kaikki lapset ovat saaneet välipalan esille, luetaan yhdessä ruokarukous. Myös ohjaajat ruokailevat lasten kanssa. Tilanteen salliessa ruokailun taustalla voi soida samantyyppistä taustamusiikkia, mitä maalauksessa käytettiin. Jos lapsiryhmä on levoton, taustahäly voi lisätä levottomuutta.

Ruokailun jälkeen lapset saavat leikkiä vapaasti, myös ohjaajat voivat olla mukana leikkimässä.

Kerhon lopuksi lapset siivoavat leikkinsä ja tulevat tuttuun tapaan hartaushetkelle alttarin ympärille. Hartaus pidetään kerhon lopussa ja hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietimme alkuvuikosta maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa triangelia. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Tämän jälkeen ohjaajat tuovat toisesta huoneesta, jo kuivuneen taideteoksen esille. Kerromme lapsille, että jokainen lapsi saa kertoa muille mitä maalasi paperille. Lapsi saa kertoa mitä maalasi ja miksi ja mitä värejä on käyttänyt työn maalaamiseen. Kun kaikki lapset ovat saaneet kertoa omasta työstään levitetään taideteos lasten eteen lattialle. Myös ohjaajat laskeutuvat istuutumaan lattialle pidellen tusseja kädessään. Maalauksen yläreunaan kirjoitetaan tussilla " minulla on oikeus olla lapsi" ja pyydetään lapsia kertomaan mitä se tarkoittaa. Ohjaajat kirjoittavat ympäri työtä lasten kertomia asioita. Lopuksi työ nostetaan pois lattialta ja kerrotaan lapsille, että näin hieno työ on tarkoitus laittaa seinälle, jotta se olisi kaikkien nähtävillä. Lopuksi sama avustaja lapsi

sammuttaa kynttilät. Hartaushetken jälkeen kysymme lasten mielteitä kerhosta ja laulamme "vilkutan"- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastaan. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

Lapsiryhmä on aika isokokoinen ja mukana on myös pienempiä kolmivuotiaita, jotka vaativat tukea maalauksessa ja keskittymisessä. Kun lapset istuvat maalauksen ympärille, tulee ohjaajien istuutua lasten joukkoon siten, että heidän vieressään istuvat eniten ohjausta tarvitsevat lapset. Ohjaajien tulee auttaa lasta keskittymään maalaukseen ja kannustaa maalaamaan lisää. Kun lapsi on valmis maalauksensa kanssa, jokainen ohjaaja oman kykeneväisyytensä mukaan käy auttamassa tarvittaessa käsienpesussa ja ohjeistaa hiljaiseen leikkiin.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme onnistuvamme hyvin musiikkimaalaus kerhon toteutuksessa. Kaikki lapset olivat hyvin innostuneina mukana suunnittelemassa ja päättämässä kerhon aihetta. Ehdimme mielestämme ensimmäisellä tutustumiskerralla (vko45) tutustua lapsiryhmään hyvin, emmekä usko heidän juurikaan ujos-televan meitä tuolloin itse ohjauskerhomme aikana.

Olemme ohjaajina itsekkin innostuneita musiikkimaalaus teemasta ja uskomme oman esimerkkimme ja ohjauksemme kautta onnistuvamme luomaan rauhallisen työskentely ympäristön. Olemme pyrkineet osallistamaan lapsia toiminnan suunnittelussa ja suunnitelleet vaihtoehtoista toimintaa kerhon aikana. Ainoa isompi haaste voi olla ajankäyttö, jos jonkin suunnittelemamme toiminta kestääkin pidempään, kun olimme sille varanneet aikaa. Olemme kuitenkin varautuneet siihen, että jos aika loppuu kesken, pystymme mukautumaan tähän muutokseen, jättämällä esimerkiksi jotakin suunniteltua pois.

Jälkikäteisarviointi:

Lapset pitivät musiikkimaalauksesta. Tämän takia kerhokerta onnistui hyvin ja saimme vietettyä lasten kanssa hauskaa. Lapset kuuntelivat rauhassa ohjeistuksen ja jaksoivat kuunnella myös kappaletta rauhassa. Keskustelimme mitä musiikki tuo kullekin mieleen, jonka jälkeen aloimme taiteilla musiikin yhä soidessa taustalla.

Lapset ottautuivat toimintaan hyvin ja taiteilivat hienosti. Pyrimme maalaamaan paperin ihan täyteen ja kannustimme lapsia siihen. He hyvin maalasivat ja piirsivät paperiin, yrittäen täyttää kaiken tyhjän tilan. Kävimme maalauksen lomassa läpi, mitä kukaanenkin on paperille saanut taiteiltua. Jokainen kertoi mitä omalle kohdalleen oli tehnyt.

Loppuhetkelle emme saaneet maalausta esille tarkasteltavaksi, koska paperi oli liian märkä siirreltäväksi. Sovimme siis, että ensi kerhokerralla he kävisivät työn paremmin yhdessä läpi, kun se olisi kuivanut kokonaan.

Kerhokerrasta jäi meille itsellemme hyvä mieli, vaikka aina lapset eivät jaksaneetkaan keskittyä toimintaan täysin. Maalauksen jälkeen lapset saivatkin purkaa energiaa leikkimällä hyvän aikaa. Lapset lähtivät kerhosta hyvällä mielellä ja kertoivat kerhosta hakutilanteessa vanhemmilleen.

8 RYHMÄ HAU PÄIVÄKERHO

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Emilia Soininen, Krista Korhonen	Päiväys pe 24.11.2017
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Peltosalmen päiväkerho, Ryhmä Hau -teema	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien-päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Hartaushetki - Askartelu - Ohjattu leikki 	

Orientointi ja motivointi <ul style="list-style-type: none"> - Aloitimme lasten motivoinnin aiheeseen jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon voisimme pitää. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoimme myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Pukeudumme teemaan sopivalla tavalla ja osallistumme itsekin kerhossa tehtävään toimintaan. 	
Tila ja ryhmittely Peltosalmen päiväkerhotila. 12 lasta ja 4 ohjaajaa	
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 9.00 - Välipala n. 15 min - Kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min 	

- Ohjattu toiminta n. 25 min
- Loppuhetki n. 20 min
- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9 aamulla, ja olemme vastaanottamassa lapsia yhdessä lastenohjaajien kanssa. Kerho alkaa välipalalla, koska se oli lasten toive suunnittelukerralla. Emilia ohjaa lapset käsienpesulle, ja sieltä takaisin pöytien ääreen ruokailemaan. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he jälkensä ja ottavat kerhovihkonsa esille, joihin me laitamme teeman mukaiset Ryhmä-Hau tarrat.

Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät Kristan hartaushetkelle alttarin ympärille. Krista ja Emilia pitävät hartaushetken. Hartauden teemana on Lapsen oikeudet, koska vietimme tänä maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytämme kynttilän ja laulamme kynttilän sytytys laulun. Hartaushetkellä kerromme raamatunkertomuksen ”Jeesus siunaa lapsia” ja keskustelemme yhdessä lapsen oikeuksista. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.

Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen Emilia ohjeistaa, että osa lapsista pääsee vapaasti leikkimään ja osa jää askartelemaan ohjaajien kanssa. Sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja. Askarteluina on valittavissa kaksi eri vaihtoehtoa. Ensimmäiseksi voi valita tekeekö Ryhmä Hau koirilla olevan kilpikaulakorun omalla kuvalla vai värittää koirien näköiset naamarit. Olemme tulostaneet valmiiksi kaulakoru pohjia, jotka lapsi leikkaa irti ja liimaa kartongille. Myös kartonki leikataan saman muotoiseksi, jolloin korusta tulee vahvempi. Tämän jälkeen kaulakoruhihin tehdään rei'ittimellä reiät, johon sidotaan esimerkiksi villalankaa, jolloin korun voi ripustaa kaulaan.

Toinen askartelu on naamarit, jotka ovat myös valmiiksi tulostettuja pohjia Ryhmä Hau koirien kasvoista. Lapsi saa värittää ne mieleisensä ja leikkaaminen tapahtuu yhdessä aikuisen avustuksella, jotta silmänreiät saadaan leikattua. Tämän jälkeen tehdään rei'ittimellä reiät, joihin sidotaan villalankaa tai muuta vastaavaa lankaa, jolloin naamarin voi asettaa kasvoille. Emilia ja Krista ovat

Askartelun jälkeen Krista kutsuu lapset pelaamaan Ryhmä Hau bingoa. Krista ohjeistaa lapsille, kuinka bingoa pelataan, sekä jakaa bingoalustat. Bingossa jaetaan alustat, joissa on aiheeseen liittyvät kuvat. Jokainen saa vuorollaan vetää pakasta aina yhden kuvan kerrallaan, jos kuva on sama kuin omassa alustassa, kuvan saa pitää. Jos kuvaa ei ole itsellä, tulee se antaa sellaiselle lapselle, jonka alustasta kuva löytyy, ja se voittaa joka saa ensimmäisenä bingon. Lastenohjaajat ovat mukana tilanteessa neuvomassa lapsia tarpeen mukaan.

Leikin jälkeen Krista ohjeistaa lapset loppuhetkelle istuutumaan penkeille alttarin edustalle. Lapsille Emilia lukee Ryhmä Hau sadun. Olemme etsineet kirjastosta pari eri satuvaihtoehtoa, jotka Emilia esittelee lapsille ja joista lapset saavat valita minkä sadun he haluavat kuulla. Sadun jälkeen pohditaan satua, jonka jälkeen kysymme lasten mielteitä kerhosta ja laulamme ”vilkutan”- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Olemme eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

- Välineet saamme seurakuntatalon varastoista (sakset, kynät yms.)

- Materiaalit, jotka hankimme/teemme itse: - bingo alustat
- kaulalaatta ja naamari pohjat
- Tilajärjestelyitä emme voi tehdä, sillä kaikki tapahtuu yhdessä huoneessa
- Avustajina toimivat päiväkerhon työntekijät Jenni ja Jaana

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

Ryhmäkoko on 12 lasta. Eriytämme lapsia askartelutilanteessa siten, että osa jatkaa vapaata leikkiä, kun osa tulee askartelemaan. Pyrimme siihen, että askartelemassa olisi noin 2-3 lasta kerrallaan, jotta he saisivat yksilöllistä ohjausta ja aikaa aikuiselta.

Myös ohjatussa toiminnassa voimme eriyttää osan lapsista muihin tehtäviin, jos kaikki eivät kykene pelaamaan yhtä aikaa. Koska meitä aikuisia on 4, voimme tarpeen mukaan avustaa vilkkaimpia lapsia vierestä, jolloin keskittyminen voi olla helpompaa.

Varasuunnitelmana on, jos yhdessä toimiminen ilman aikuisen jatkuvaa huomiota ei onnistu on se, että eriytämme osan lapsista ja otamme pienemmän määrän kerralla askartelemaan ja pelaamaan.

Turvallisuutta ylläpidämme lasten jatkuvana huomioimisena. Näin lapset eivät pääse esimerkiksi ulos yksin tai satuta itseään leikatessaan saksilla.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

Etukäteisarviointi: Uskomme Ryhmä Hau- kerhon toteutuvan ja onnistuvan hyvin. Lapset pitivät yksimielisesti paljon ryhmä hau sarjasta, mikä tuo lapsille innostusta ja kiinnostusta tulevaa kerhokertaa kohtaan. Kun askartelu ja leikit kuuluvat teeman ympärille, motivoivat ne lapsia osallistumaan toimintaa.

Lapsia on osallistettu suunnitelman tekemiseen jo viikolla 45, jolloin tutustuimme lapsiryhmään. Näin ollen emme ole lapsille ennestään vieraita, vaan he lähtevät toimintaamme toivottavasti iloisesti ja reippaasti mukaan. Yksi haasteista voi kuitenkin olla se, että ota lapsista on hyvin vilkkaita ja vaativat selkeää aikuisen läsnäoloa. Meitä ohjaajia on kuitenkin paikalla 4, jolloin yksilöllistä ohjausta riittää varmasti kaikille.

Jälkikäteisarviointi: Kerho meni kokonaisuudessaan hyvin. Lapset osallistuivat askarteluun innoissaan ja jokainen askarteli joko naamarin tai kilven. Lapset keskittyivät askarteluun hyvin ja saivat aikaiseksi kauniita kilpiä. Lapset innostuivat tuotoksistaan niin paljon, että pitivät naamaria tai kilpeä koko loppukerhon mukanaan.

Bingo oli lapsista erittäin hauska peli. Pelasimme peliä useamman kierroksen ja kaikki osallistuivat siihen innolla. Jokainen lapsi sai ainakin yhden bingon ja huomasimme, miten hauskana lapset sitä pitivät. Ehdottomasti tämä peli oli kerhon kohokohta, koska se toi lapsille niin paljon iloa.

Lapset ehtivät myös leikkiä pelaamisen jälkeen, mutta sen jälkeen siirryimme loppuhetkelle. Loppuhetki onnistui hyvin ja saimme keskusteltua lasten kanssa kerhokerrasta. Luimme lapsille myös koira aiheisen sadun, mitä lapset pitivät erityisen hauskana.

Kaiken kaikkiaan kerhokerta oli toimiva kokonaisuus, jota toivomme ohjaajien hyödyntävän myös jatkossa.

9 PERHEKERHO TAIKATASSUT

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t)	Päiväys to 23.11.2017
Krista Korhonen, Emilia Soininen	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe	
Lippuniemen perhekerho, Taikatassut	
Tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - Tukea vanhemman ja lapsen keskinäistä vuorovaikutusta - Tarjota mielekästä tekemistä, lapsille että vanhemmille. - Tukea perheen toimijuutta yhdessä, sekä lapsen osallisuutta. 	
Menetelmät	
<ul style="list-style-type: none"> - Yhdessä tekeminen - Askartelu - Taide - Laululeikit 	

Orientointi ja motivointi
<ul style="list-style-type: none"> - Perheiden motivointi kerhoa varten aloitettu jo pari viikkoa sitten, kun kävimme tutustumassa Lippuniemen perhekerhoon. Perheitä motivoitu myös tekemämme kerhokutsun avulla. Kutsussa kutsumme perheet Lippuniemen perhekerhoon, viettämään kanssamme perhekerhoa ja kerromme, minkälaisella asialla olemme liikenteessä. - Ohjaajien omalla innostuksella motivoimme myös lapsia ja perheitä innostumaan kerhon toimintaa.
Tila ja ryhmittely
Lippuniemen seurakuntakoti, päiväkerhotilat
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö
<ul style="list-style-type: none"> - Perhekerho alkaa klo 17.00 - Vapaata olemista ja askartelua - Iltapala

- Loppuhetki
- Kerho loppuu 19.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Opiskelijat saapuvat kerhopaikalle hyvissä ajoin ennen kerhon alkua valmistelevaan kerhoon. Kerhon alkaessa opiskelijat ja lastenohjaajat ovat vastaanottamassa perheitä, auttaen lapsia riisuamaan, jotta vanhemmat saavat riisuuntua rauhassa. Perheet ohjataan kerhuhuoneeseen.

Kerhuhuoneen pöydälle olemme valmistelleet askartelun, jota me opiskelijat olemme ohjeistamassa. Lastenohjaajat voivat tarvittaessa olla apuna ja seurustella niiden perheiden kanssa, jotka eivät kerralla mahdu askartelemaan.

Askarteluna kerhossa on äidin ja lapsen yhteinen kädenjälki taulu. Taulu tehdään niin että, lapsi ja äiti valitsevat ensin A4 kokoisen kartongin mieluisessa värissä. Pöydälle on nostettu erivärisiä maaleja, jotka on laitettu pieniin kuppeihin ja niihin pensselit valmiiksi. Äiti saa valita oman värin ja lapsi oman. Askartelu aloitetaan niin, että äiti maalaa ensin lapsen kämmenen kokonaan maalilla ja painaa sen työhön. Lapsen käsi pestään ja sama toistetaan toisinpäin. On tärkeää, että askartelu ohjeistetaan niin, että lapsi saa itse valita värin, maalata äidin käden ja auttaa äitiä painamaan kädenjäljen paperille. Pöydälle on asetettu kyniä, jolla voi kirjoittaa lapsen ja äidin nimen, kerhon nimen ja päivämäärän paperiin. Lopuksi kartongin reunat rei'itetään ja asetetaan lanka roikkumaan rei'istä niin että työstä syntyy taulu. Taulut asetetaan kuivumaan sivupöydälle kerhon ajaksi. Askartelun tehtyään perhe ohjataan sivummalle, jotta saadaan tilaa toisille.

Kaikkien saatua askarrettua siirrytään iltapalalle. Iltapalalla vanhemmat auttavat lapsia ruuan ottamisessa ja opiskelijat ja ohjaajat ruokailevat yhdessä perheiden kanssa. Iltapalan jälkeen voidaan palata vielä hetkeksi leikkeihin.

noin puoli seitsemän jälkeen aletaan siivota leikkejä pois ja perheet siirtyvät toiseen huoneeseen, jossa hartaus pidetään. Lastenohjaajat ovat ohjaamassa perheitä tilaan. Lapsille ja vanhemmille kerrotaan, että kerhotilaan tulee kulkeutua rauhallisesti, koska heidän ei tiedä mitä siellä on.

Opiskelijat olemme valmistelleet kerhotilasta himmeän ja tunnelmallisen. Olemme laittaneet sivupöydille kynttilöitä ja alttari on koristeltu kauniisti. Perheet ohjataan istumaan lattialle ja lapsia menemään vanhemman syliin tai lähelle istumaan. Kun kaikki perheet ovat istumassa kysytään lapsilta, osaisimmeko laskea, kuinka monta lasta huoneessa on. Laskemme lapset yhdessä, jonka jälkeen kerromme laskeneemme väärin. Kerromme että myös äidit ja muut aikuiset ovat lapsia, niin omien vanhempiensa kuin taivaan isän. Kerromme päivän aiheesta, alkuvuokosta olleesta YK:n lapsen oikeuksien päivästä ja siitä mitä se tarkoittaa. Osallistamme lapsia ja aikuisia keskusteluun esimerkiksi kysymällä lapsilta mihin he itse kokevat heillä olevan oikeus. Kysymme myös, onko lasten mielestä heidän vanhemmillaan oikeus samoihin asioihin. Lopuksi kerromme kertomuksen ”Jeesus siunaa lapsia” lasten raamatusta ja puhumme siitä, kuinka myös Jeesus rakasti lapsia. Lopuksi laulamme ja leikimme lasten kirkkomusikari kirjasta tutun, ”Minulla on valoa varpaissa” laulun, jossa isommat lapset voivat leikkiä yksin ja pienimmät vanhempiensa kanssa. Lopuksi puhallamme yhdessä kynttilän ja heitämme rukousnoppaa, joka kertoo mikä on tämän kerhokerran iltarukous.

Hartauden loputtua autamme, lapsia pukeutumaan ja tuomme vanhemmille kuivumassa olleita askarteluita. Kiitämme kerhosta ja kyselemme vanhempien ja lasten mielteitä, mitä he pitivät kerhosta ja mikä kerhossa oli parasta.

Lasten ja vanhempien lähdettyä puramme yhdessä lastenohjaajien kanssa alttarin ja siivoamme viimeisetkin askartelutarvikkeet pois.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Materiaalit ja välineet:

Askarteluun tarvittavat materiaalit

- Kartonkia, maalia, pensseleitä, rei`itin, lankaa ja tusseja

Hartauteuteen tarvittavat tarvikkeet:

- Lastenraamattu, kynttilät ja tulitarvikkeet, muut mahdolliset koristukset alttarille.

Tilajärjestelyt:

- Alttari rakennetaan saliin valmiiksi, ennen kerhon alkua.

Avustavat henkilöt:

- Lastenohjaajat Hannele ja Janne

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Jos perheessä on enemmän kuin yksi lapsi voivat ohjaajat tarjoutua vahtimaan muita lapsia sen aikaa, kun vanhempi tekee yhden lapsen kanssa kerrallaan askartelun. Tämä tukee sitä, että jokainen lapsi saa yksilöllisesti toteuttaa taulun oman vanhempansa kanssa.
- Hartaushetken perheet ohjaavat lastenohjaajat heidän tulee virittää lapsia ja vanhempia etukäteen rauhalliseen ja leppoisaan tunnelmaan, sekä kertoa lapsille, että huoneessa on heille yllätys, eivätkä lastenohjaajat itsekkään tiedä mitä siellä on. Tämä luo lapsille jännittävän tunnelman.
- Hartaushetkellä, jos perheessä on useampi kuin yksi lapsi voi laululeikin aikaan pyytää lapsia myös ohjaajien syliin, koska laululeikki olisi parhaimmillaan, jos sen voisi tehdä aikuinen lapsi sylissään.

Itsearviointi (etukäteis- ja jälkikäteisarviointi)

- Vierailimme perhekerho taikatassuissa pari viikkoa ennen tätä perhekerhoa, tuolloin paikalla oli vain kaksi perhettä. Lastenohjaajat ovat jakaneet tekemiämme kutsuja muissa perhekerhoissa, mutta isoimpana haasteena on se, ettemme voi ohjaajina tietää yhtään tuleeko perheitä yhtään vai todella paljon. Toiminta on siis pitänyt suunnitella sellaiseksi, että sen pystyy toteuttamaan isonkin ryhmän kanssa siten, ettei aika lopu kesken.
- Perhekerhoa suunnitellessa emme halunneet tehdä toiminnasta liian vaativaa vaan halusimme muistaa myös sen, että lapsille vapaa leikki ja pelailu on tärkeää, sekä aikuisille se että he saavat jutella toisten aikuisten kanssa.
- Uskomme suoriutuvan perhekerhosta hyvin ja tärkeimpänä pidämme rauhallisen tunnelman ylläpitämistä.

10 LASTENOHJAAJIEN KERHO: FROZEN

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Hannele ja Janne	Päiväys ma 20.11.2017
Suunnitelman hyväksyjä (työpaikkaohjaaja):	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Metsäpirtin päiväkerho, Yllätys-kerho (yllätyksenä frozen teema).	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien- päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Esteettinen ja eettinen orientaatio, sekä uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio. 	

<p>Orientointi ja motivointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lasten motivointi aloitettiin aiheeseen jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon voisimme pitää. Teeman/ aiheen valinnan jälkeen pohdittiin yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoidaan myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Ohjaajat osallistutaan itsekin kerhossa tehtävään toimintaan.

<p>Tila ja ryhmittely</p> <p>Metsäpirtin seurakuntatalon päiväkerhotila. 11 lasta ja 2 ohjaajaa</p>
<p>Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 13.00 - kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min - Välipala n. 15 min - Ohjattu toiminta n. 25 min - Loppuhetki n. 20 min - Kerho loppuu 15.00
<p>Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä</p> <p>Lapset saapuvat kerhoon klo 15.00. Lapset vastaanottavat eteisessä lastenohjaajat Hannele ja Janne. Vanhempia tervehditään ja muistutetaan erilaisesta kerhokerrasta. Sitä mukaa kun lapset ovat saaneet ulkovaatteet päältänsä, ottavat he reppunsa ja siirtyvät lastenohjaajien kanssa kerhotilaan pöydän ympärille. Kun lapset ovat saaneet reppunsa omille paikoilleen jakavat lastenohjaajat heille kerhon teeman mukaiset Frozen- tarrat lasten kerhovihkoihin.</p> <p>Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät hartaushetkeen alttarin ympärille penkeille. Hartauden teemana on lapsen oikeudet, koska vietämme maanantaina 20.11.17 Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on kaikkien päiväkerhojen hartaushetkessä tällä viikolla. Hartaushetki alkaa sillä, että ohjaajat käyvät läpi ketkä lapset ovat paikalla kerhossa ja päätetään, kuka lapsista on vuorostaan avustaja joka soittaa kelloa. Seuraavaksi Hannele sytyttää kynttilän ja lauletaan kynttilän sytytys laulu. Hartauden vetää Hannele. Hartaushetkellä kerrotaan lasten raamatusta kertomuksen ”Jeesus siunaa lapsia” ja keskustellaan yhdessä lapsen oikeuksista. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.</p> <p>Kynttilöiden sammuttamisen toinen ohjaajista kertoo lapsille, että seuraavaksi siirrytään askartelemaan ja leikkimään. Lapsille näytetään, että askarteluna tänään on kaksi eri vaihtoehtoa, josta jokainen lapsi saa itse valita askarteleeko Frozen elokuvasta tutun Olaf- lumiukon vai Sven- poron. Askarteluun pääsee kolme lasta kerrallaan ja tarkemmin askartelu ohjeistetaan lasten saavuttua pöydän ääreen askartelemaan.</p> <p>Opiskelijat ovat tuoneet kaikki tarvittavat välineet valmiiksi kerhopaikalle ja ne asetellaan pöydän päälle. Olaf hahmo tehdään tyhjästä vessapaperi hylsystä, mistä saadaan valkoinen, kun valkoista paperia liimataan hylsyn ympärille. Tämän jälkeen lapset saavat piirtää hahmolle porkkanan ja hiilinaipit. Lapset saavat laittaa hahmolle silmät. Seuraavaksi, käsiksi hahmolle laitetaan risupätkät tekemällä sivuille reiät, joihin risut liimataan. Viimeiseksi asetetaan langanpätkiä hahmolle hiuksiksi.</p> <p>Sven hahmo tehdään siten, että lapset saavat maalata tyhjän hylsyn ruskealla maalilla. Kun maali on kuivunut, liimataan paikalleen silmät. Seuraavaksi voidaan asettaa sivuille tehtyihin reikiin porolle sarvet risuista. Nenä porolle tulee piipunrassin pätkästä. Kun muut lapset pääsevät leikkimään, askartelusta vastaava ohjaaja ohjaa kolme lasta kerhopöydän ääreen askartelemaan ja sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja.</p>

Kun kaikki lapset ovat askarrelleet ja saaneet leikkiä, siivotaan yhdessä lelut pois ja siirrytään käsienspesulle. Käsienspesupaikka on ruokailutilan vieressä, joten lapsilla on lyhyt siirtymä tilasta toiseen. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he oman paikkansa ja siirtyvät odottamaan muita lattialle esimerkiksi lukemaan kirjaa tai kasaamaan palapelejä.

Kun kaikki lapset ovat syöneet, pistetään kirjat ja pelit pois ja tehdään yhdessä piiri lattialle. Kerhoon on tulostettu Frozen hahmoja ja ne on laminoitu. Ne levitetään piirin keskelle kaikkien nähtäville. Janne ohjeistaa lapsille seuraavan pelin tarkoituksen joka on, että yksi lapsi jää piilottamaan hahmoja isoon kerhohuoneeseen muiden siirtyessä toiseen huoneeseen odottamaan.

Hannele jää mukaan piilottamaan hahmoja ja Janne lähtee lapsien mukaan toiseen huoneeseen. Voidaan vaihdella, kuka ohjaaja on milloinkin piilottamassa tai muiden lasten mukana. Ohjaajat innostavat ja motivoivat lasta leikkiin, oman esimerkin ja mielikuvaharjoitteiden kautta. Kun hahmot on piilotettu muut lapset saavat tulla etsimään. Leikki toistetaan niin monta kertaa, kun kerhossa on lapsia paikalla, jotta kaikki saavat kerran olla piilottajana, jos lapsi itse niin haluaa. Apua piilotukseen ja etsintään annetaan tarvittaessa.

Kun halukkaat lapset ovat saaneet piilottaa, palataan viimeisen kierroksen jälkeen uudestaan lattialle. Leikin jälkeen loppuhetkessä luetaan vielä Frozen satu. Janne lukee sadun ja esittelee kirjat jotka, olemme etsineet kirjastosta. Satu vaihtoehtoina on kaksi Frozen satua. Sadun jälkeen keskustellaan yhdessä sadusta ja siitä mitä mietteitä, se lapsissa herätti. Tämän keskustelun jälkeen kysytään lapsilta vielä mietteitä kerhosta esimerkiksi, mikä oli parasta tässä päivässä ja oliko tämä kerhokerta heidän mielestään tavallisesta kerhosta poikkeava. Keskustelun lopuksi lauletaan ”vilkutan”- loppulaulun.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Ohjaajat ovat eteisessä auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Materiaalit ja välineet:

- Kerhon alkuun on hankittu Frozen- aiheiset tarrat.
- Hartautta varten tarvitaan, tussi ja iso kartonki
- Askarteluun tarvittavat materiaalit löytävät suurimmaksi osaksi valmiina metsäpirtin ja lippuniemen seurakuntatalolta. Opiskelijat ovat pitämässä samasta aiheesta kerhoa aamupäivästä Lippunimessä, jossa myös Hannele ja Janne mukana. Opiskelijat ohjeistavat askartelun tuolloin lastenohjaajille ja keräävät heille tarvikkeet askarteluun valmiiksi.
- Loppupeliä, Frozen piilotusta varten opiskelijat ovat tulostaneet useita erilaisia Frozen hahmoja ja laminoineet ne. Loppuhetkessä olevat Frozen sadut lainataan kirjastosta. Opiskelijat tuovat nämä tarvikkeet aamulla Lippuniemen kerholle, josta ohjaajat saavat ne mukaansa siirtyessään Metsäpirtille.

Tilajärjestelyt:

- Lastenohjaajat suunnittelevat etukäteen Frozen hahmojen piilottamispeliä varten, mitä huoneita käytetään. Mihin huoneisiin lapset piilottavat ja missä muut lapset odottavat toisen ohjaajan kanssa.
- Muita tilajärjestelyjä ei erikseen tarvitse tehdä.

Avustavat henkilöt:

- Lastenohjaajat ovat tässä päiväkerhossa päävastuussa kaikessa toiminnasta. Lastenohjaajien roolit on jaoteltu toiminnan kuvaukseen.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Kerhon ryhmäkoko on 11 lasta. Vanhempien ei erikseen tarvitse ilmoittaa ovatko lapset paikalla, mutta ryhmäkoko ei voi tietää varmaksi, kun vasta ennen kerhon alkua.
- Turvallisuuden suhteen ei koeta olevan haasteita. Toiminta tapahtuu sisätiloissa ja käytettävä materiaali on turvallista, eikä vaaratilanteita voida odottaa syntyvän.
- Lapsiryhmän kokoon nähden paikalla sopivasti ohjaajia.
- Lastenohjaajien tulee huomioida, että tämä suunnitelma on tehty yhden lapsiryhmän tutustumiskerran perusteella. Suunnitelman laatineet opiskelijat antavat lastenohjaajille täydet mahdollisuudet muokata suunnitelmaa lapsiryhmää ajatellen toimivammaksi ja omalle ohjaustavalleen sopivammaksi.

Ohjaajan arviointi

10 LASTENOHJAAJIEN KERHO: MUSIIKKIMAALAUUS

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Jaana ja Jenni	Päiväys Ti 21.11.2017
Suunnitelman hyväksyjä (työpaikkaohjaaja):	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Makkaralahden päiväkerho, Musiikkimaalaus	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen hengellistä kasvua, ihmettelyä ja pyhän kokemista. - Lisätä ja tukea lapsen osallisuutta musiikkimaalauksen keinoin. - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien- päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Esteettinen ja eettinen orientaatio, sekä uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio. 	

<p>Orientointi ja motivointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lasten motivointi musiikkimaalaus aiheeseen aloitetaan jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, minkä aiheisen kerhon pidämme. Pohdimme teeman/ aiheen valinnan jälkeen yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Ohjaajat omalla innostuksella motivoivat myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Ohjaajat osallistuvat itsekin kerhossa tehtävään toimintaan.
<p>Tila ja ryhmittely</p> <ul style="list-style-type: none"> - Makkaralahden päiväkerhotila, 15 lasta

Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö

- Kerho alkaa klo 9.00
- kerhon aloitus ja hartaus n. 15 min
- Ohjattua toimintaa, maalausten teko n. 25
- Välipala ja siirtymätilanteet n. 20 min
- Vapaata leikkiä n. 30 min
- Loppuhetki n. 30 min
- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Kerho alkaa sillä, että ohjaajat Jaana ja Jenni vastaanottavat lapset. Lapset riisuvat ulkovaatteensa ja asettuvat pöydän ympärille, vieden reppunsa omille paikoilleen. Sitä mukaa kun lapset asettuvat omille paikoilleen joku ohjaajista jakaa kerhon teeman mukaiset tarrat lasten kerhovihkoihin.

Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät hartaushetkeen pöydän vieressä olevan alttarin ympärille. Hartauden teemana on lapsen oikeudet, koska eilen, maanantaina 20.11.17 vietettiin Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on myös koko viikon ajan päiväkerhoissa. Ohjaajat saavat päättää kumpi heistä pitää hartaushetken vai pitävätkö ohjaajat sen yhdessä. Hartaushetki alkaa sillä, että katsotaan ketkä lapsista ovat paikalla. Ohjaajat lukevat kansioistaan lasten nimet ja lasten tulee nostaa kätensä, oman nimen kuultuaan. Tämän jälkeen ohjaajat päättävät, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa Triangelia. Seuraavaksi sytytetään kynttilä ja lauletaan kynttilän sytytys-laulu.

Hartaushetkellä ohjaaja(t) kertovat lapsille päivän aiheesta, eli lapsen oikeuksista. Sitten lapset yhdessä ohjaajien kanssa kirjoittavat isolle kartongille asioita, joihin lapsilla on mielestään oikeus. Kun kaikki oikeudet on saatu kirjattua ylös, ne luetaan yhdessä lasten kanssa. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät. Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen lapset jäävät istumaan vielä penkeille ohjaajien kertoessa, mitä seuraavaksi tapahtuu. Ohjaajat muistuttavat lapsia meidän opiskelijoiden käynnistä ja muistelevat yhdessä, mikä kerhon teemaksi valittiin. Ohjaajat kertovat, että musiikkimaalaus teema kerhossa alkaa jo tänään ja kaikki lapset siirtyvät seuraavaksi pöydän äärelle maalaamaan.

Lasten siirryttyä pöydän ääreen, esille on nostettu jo paperia ja vesivärit. Ohjaajat kertovat lapsille, että tarkoituksena tänään kerhossa on valmistautua torstaina olevaan isompaan maalauskerhoon, jolloin lapset pääsevät maalaamaan isommalle paperille. Lapset tekevät tänään maalaukset A4 paperille ja saavat vapaasti maalata mitä haluavat. Maalauksista tehdään sitten kerhon lopuksi taidegalleria, josta jokainen lapsi saa esitellä oman työnsä muille. Ohjaajat istuutuvat yhdessä maalaamaan lasten kanssa ja ohjeistavat kaikille yhteisesti, miten vesiväreillä tulee maalata. Esimerkiksi, kuinka paljon pensseliä tulee kastaa ja miten vähäinenkin maalimäärä riittää, jotta väri tulee näkyviin. Ohjaajat voivat myös käydä lasten kanssa läpi, miten eri värejä saadaan yhdistelemällä kahta eri väriä. Lapset saavat vapaasti maalata mitä haluavat. Sitä mukaa kun lapset ovat maalanneet, työt laitetaan kuivumaan ja lapset pääsevät tarvittaessa käsienspesun kautta leikkimään. Kaikkien lasten saatua maalaukset valmiiksi, ohjaajat siivoavat maalaustarvikkeet pois.

Kun kaikki lapset ovat askarrelleet ja saaneet leikkiä, siivotaan yhdessä lelut pois ja siirrytään käsienspesulle. Käsienspesupaikka on erillisessä huoneessa, joten tulee sopia, kumpi ohjaajista on auttamassa käsienspesussa ja kumpi jää auttamaan lapsia eväiden esille ottamisessa. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, saavat he palata leikkeihinsä.

Lapset saavat leikkiä vielä vapaasti hetken aikaa, ruokailun jälkeen. Lasten leikkiessä ohjaajat asettavat, jo toivottavasti kuivuneet maalaustyöt alttarin eteen lattialle, tai jos kerhotilassa on alttarin päällä seinätilaa, työt kiinni seinälle.

Kun työntekijät ovat saaneet taidegallerian valmiiksi, aletaan yhdessä siivoamaan leikkejä pois. Lapset ohjataan penkeille alttarin eteen istumaan. Ohjaajat kertovat luoneensa taidegallerian, jonne kaikkien lasten maalaamat upeat taideteokset ovat päätyneet. Jokainen lapsi saa vuorotellen näyttää seinältä muille lapsille oman maalauksensa ja kertoa mitä maalasi. Jos lapsella on vaikeuksia sanoittaa maalaamansa tai muuten ujostuttaa puhua koko ryhmän edessä ohjaajat voivat auttaa sanoittamaan miltä heistä työ näyttää. Jokaista lasta ja hänen taideteostaan kehuaan ja pyritään siihen, että kaikilla lapsilla on oma puheenvuoro, jota muut lapset eivät keskeytä. Kun taidegallerian kaikki työt on esitelty, kerrotaan lapsille mitä seuraavaksi on luvassa.

Seuraavaksi on luvassa loppurentoutus, jossa lasten tulee ottaa itselleen pari. Parit ottavat kerhotilasta oman tilan, jonne asettuvat niin että toinen lapsista menee makuulle ja toinen jää istumaan viereen. Lapsille kerrotaan, että tässä rentoutuksessa maalataan kerhokaveria ja jakavat jokaiselle parille yhden pensselin. Ohjaajat laittavat taustalle rentouttavaa musiikkia soimaan ja vähentävät valaistusta mahdollisuuksien mukaan. Lapsia voi muistuttaa, että pensselillä tulee maalata kaveria hellästi musiikkia kuunnellen. Ohjaajien vastuulla on ohjeistaa loppurentoutus selkeästi ja rauhallisesti, niin että rentoutukseen syntyy hyvä tunnelma. Lapsia voi ohjeistaa myös siihen, että vaikka pensseli vähän kutittaisi pyritään olemaan nauramatta ja annetaan kaikille mahdollisuus rentoutumiseen. Lapsiryhmän tilanteen mukaan ohjaajat voivat antaa lasten maalata toisiaan noin 2-3 minuuttia, ennen kuin ohjaajan ohjeistuksella tehdään vaihto toisinpäin. (Toinen lapsista ottaa pensselin ja toinen asettuu makuulle.)

Kun vaihdosta on kulunut noin 2-3 minuuttia, voidaan valoja laittaa lisää päälle ja lapset saavat nousta tuomaan pensselit ja lähteä hakemaan reppujaan pöydän äärestä ja lähteä ohjaajien avustuksella pukemaan.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Materiaalit ja välineet:

- Hartautta varten tarvitaan, tussi ja iso kartonki
- Askarteluun, paperia, vesivärit, pensselit ja vesikupit, sekä gallerian tekoon sinitarraa tai teippiä.
- Loppuhetkeen tarvitaan kuivia pensseleitä.

Tilajärjestelyt:

- Tilaa ei tarvitse järjestellä toimintaa varten.

Avustavat henkilöt

- Lastenohjaajat vastaavat kerhon toteutumisesta, opiskelijat eivät ole paikalla.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Jos lapsiryhmästä kaikki lapset ovat paikalla ja ohjaajien mielestä on hyvä esimerkiksi maalauksen aikana ottaa vain puolet porukasta kerralla maalaamaan, tällöin on hyvä eriyttää porukkaa.
- Taidegallerian maalauksia tehdessä on hyvä ohjeistaa lapsia, etteivät he maalaa taideteoksia liian kosteiksi, jotta ne ehtisivät kuivua. Jos työt eivät ole kuivuneet voidaan ne loppuhetkessä levittää, vaikka lattialle, niin ettei märkä työ pääse valumaan.

- Rentoutuksen onnistumiseksi ohjaajien kannattaa miettiä, miten parit muodostetaan. Näkevätkö ohjaajat paremmaksi ideaksi muodostaa parit itse vai antaa lasten päättää.
- Lastenohjaajien tulee huomioida, että tämä suunnitelma on tehty yhden lapsiryhmän tutustumiskerran perusteella. Suunnitelman laatineet opiskelijat antavat lastenohjaajille täydet mahdollisuudet muokata suunnitelmaa lapsiryhmää ajatellen toimivammaksi ja omalle ohjaustavalleen sopivammaksi.

10 LASTENOHJAAJIEN KERHO: RYHMÄ HAU

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Pia ja Jaana	Päiväys ke 22.11.2017
Suunnitelman hyväksyjä (työpaikkaohjaaja):	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Iisalmen seurakuntatalo, Ryhmä Hau -teema	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien- päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. - Tukea lapsen hengellistä kasvua, ihmettelyä ja pyhän kokemista. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Esteettinen ja eettinen orientaatio, sekä uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio. 	

<p>Orientointi ja motivointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lasten orientointi ja motivointi aiheeseen aloitettiin jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, mikä aihe kerhoon tulisi. Teeman / aiheen valinnan jälkeen pohdittiin yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoidaan myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Ohjaajat osallistuvat itsekin kerhossa tehtävään toimintaan.
--

<p>Tila ja ryhmittely</p> <p>Iisalmen seurakuntatalon päiväkerhotilat. 10 lasta ja 2 ohjaajaa</p>
<p>Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 13.00 - kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min - Välipala n. 15 min - Ohjattu toiminta n. 25 min - Loppuhetki n. 20 min - Kerho loppuu 15.00
<p>Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä</p> <p>Lapset saapuvat kerhoon klo 13 päivällä. Kerho alkaa sillä, että ohjaajat ovat lapsia vastassa eteisessä ja auttavat kerhoon saapuneita lapsia riisumaan ulkovaatteensa ja asettumaan pöydän ympärille, vieden reppunsa omille paikoilleen. Sitä mukaa kun lapset asettuvat omille paikoilleen toinen ohjaajista jakaa heille jaetaan kerhon teeman mukaiset Ryhmä Hau- tarrat.</p> <p>Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät toiselle puolelle kerhohuonetta hartaushetkeen alttarin ympärille. Hartauden teemana on lapsen oikeudet, koska tällä viikolla maanantaina 20.11.17 vietettiin Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on myös koko viikon ajan päiväkerhoissa. Hartaushetken pitää joku lastenohjaajista. Hartaushetki alkaa sillä, että katsotaan ketkä lapsista ovat paikalla. Ohjaajat lukevat kansiostaan lasten nimet ja lasten tulee nostaa kätensä, oman nimen kuultuaan. Tämän jälkeen ohjaajat päättävät, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytetään kynttilä ja lauletaan kynttilän sytytys-laulu.</p> <p>Hartaushetkellä ohjaaja(t) muistelevat lasten kanssa viime kerhokerran aihetta, eli lapsen oikeuksia. Sitten lapset yhdessä ohjaajien kanssa kirjoittavat isolle kartongille asioita, joihin lapsilla on mielestään oikeus. Kun kaikki oikeudet on saatu kirjattua ylös, ne luetaan yhdessä lasten kanssa. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.</p> <p>Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen osa lapsista pääsee vapaasti leikkimään ja osa jää askartelemaan ohjaajien kanssa. Sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja. Askarteluna lapsilla on kaksi eri vaihtoehtoa, josta he voivat itse valita askartelevatko Ryhmä Hau värityskuvataulun vai luun muotoisen nimikyltin. Opiskelijat ovat tulostaneet ja valmistelleet värityskuvat, sekä nimikyltit valmiiksi. Nimikyltit ovat tulostettuja luiden ääriviivoja, jotka lapsi saa koristella kuten haluaa ja keskelle tulee lapsen oma nimi. Kylttiä voi käyttää päiväkerhossa tai lapsi voi viedä sen kotiin. Ne on annettu ohjaajille valmiiksi ja ne on aseteltu pöydälle esille lasten tullessa pöydän ääreen. Värityskuvia on valittavissa paria erilaista ja ne saa lapsi viedä kotiinsa värityksen jälkeen.</p> <p>Kun kaikki lapset ovat askarrelleet ja saaneet leikkiä, siivotaan yhdessä lelut pois ja siirrytään käsienspesulle. Käsienspesupaikka on ruokailutilan vieressä, joten lapsilla on lyhyt siirtymä tilasta toiseen. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he oman</p>

paikkansa ja siirtyvät odottamaan muita lattialle esimerkiksi lukemaan kirjaa tai kasaamaan palapelejä.

Kun kaikki lapset ovat syöneet siivotaan kirjat ja palapelit pois ja lastenohjaajat siirtyvät yhdessä lasten kanssa lattialle piiriin ideoimaan millaista leikkiä he voisivat yhdessä leikkiä. Leikin olisi tarkoitus olla yhteinen ja kaikki lapset mukaansa osallistava. Leikin ei ole pakko liittyä kerhon ryhmä-hau- teemaan, mutta tätä voidaan lapsille ehdottaa.

Leikin jälkeen loppuhetkessä luetaan vielä Ryhmä Hau satu. Kirjastosta on lainattu useampi eri satuvaihtoehto, josta lapset saavat valita minkä sadun he haluavat kuulla. Valinta tapahtuu äänestämällä satujen kesken. Sadun jälkeen kysytään lasten mielteitä kerhosta ja lauletaan ”vilkutan”- loppulaulu.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Ohjaajat ovat auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Materiaalit ja välineet:

- Ryhmä Hau- satukirjat, satuhetkeä varten. (Opiskelijat tuovat kirjat tullessaan maanantain kerhoon)
- Ryhmä Hau -värityskuvia, kahta eri vaihtoehtoa (Opiskelijat tuovat)
- Tulostettuja luun ääriiviiva kuvia (Opiskelijat tuovat)
- Hartautta varten tarvitaan, tussi ja iso kartonki

Tilajärjestelyt:

- Tilaa ei tarvitse järjestellä erikseen.

Avustavat henkilöt:

- Lastenohjaajat ovat vastuussa kerhosta, opiskelijat eivät ole paikalla.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Kerhon ryhmäkoko on 10 lasta. Vanhempien ei erikseen tarvitse ilmoittaa ovatko lapset paikalla, mutta ryhmäkoko ei voi tietää varmaksi, kun vasta ennen kerhon alkua.
- Kerhotila on itsessään pieni ja kerhossa on paljon lapsia, joten luonnollisesti tulee kiinnittää enemmän huomiota siihen, ettei lasten kesken pääse sattumaan tapaturmia.
- Turvallisuuden suhteen ei muuten koeta olevan haasteita. Toiminta tapahtuu sisätiloissa ja käytettävä materiaali on turvallista, eikä vaaratilanteita voida odottaa syntyvän.
- Askarteluhetken aikana tulee eriyttää lapsia siten, että askartelu tapahtuu pienemmissä porukoissa, jotta lapsilla on saatavilla yksilöllistä ohjeistusta kaikissa askartelun eri vaiheissa. (Aloitukset, ohjeistus, itse toiminta ja lopetus, kuten mahdollisesti avustus käsiensussissa) Ohjaaja katsoo näiden kaikkien vaiheitten toteutuvan jokaisen lapsen kohdalla, ennen kuin ottaa uuden lapsen mukaan askarteluun.

- Lastenohjaajien tulee huomioida, että tämä suunnitelma on tehty yhden lapsiryhmän tehdyn tutustumiskerran perusteella. Suunnitelman laatineet opiskelijat antavat lastenohjaajille täydet mahdollisuudet muokata suunnitelmaa lapsiryhmää ajatellen toimivammaksi ja omalle ohjaustavalleen sopivammaksi.

13 LASTENOHJAAJIEN KERHO: FROZEN

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Piia, Janne ja Hannele	Päiväys To 23.11.17
Suunnitelman hyväksyjä (työpaikkaohjaaja):	
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Lippuniemen päiväkerho, Frozen- kerho	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien- päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. - Tukea lapsen hengellistä kasvua, ihmettelyä ja pyhän kokemista. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Esteettinen ja eettinen orientaatio, sekä uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio. 	

Orientointi ja motivointi <ul style="list-style-type: none"> - Lasten orientointi ja motivointi aiheeseen aloitettiin jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, mikä aihe kerhoon tulisi. Teeman / aiheen valinnan jälkeen pohdittiin yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoidaan myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta.

- Pukeudutaan teemaan sopivalla tavalla ja osallistutaan itsekin kerhossa tehtävään toimintaan.

Tila ja ryhmittely

Lippuniemen seurakuntatalon päiväkerhotila. 16 lasta ja 3 ohjaajaa

Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö

- Kerho alkaa klo 9.00
- kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min
- Vapaata leikkiä ja askartelua n. 35 min
- Välipala n. 15 min
- Vapaata leikkiä n. 20min
- Ulkoleikit ja loppuhetki n. 25 min
- Kerho loppuu 11.00

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9.00 aamulla. Kerho alkaa sillä, että ohjaajat Janne, Hannele ja Pia vastaanottavat lapset. Lapset riisuvat ulkovaatteensa ja asettuvat pöydän ympärille, vieden repunsa omille paikoilleen. Sitä mukaa kun lapset asettuvat omille paikoilleen joku ohjaajista jakaa kerhon teeman mukaiset Frozen- tarrat lasten kerhovihkoihin.

Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät hartaushetken vieressä olevan alttarin ympärille. Hartauden teemana on lapsen oikeudet, koska tällä viikolla maanantaina 20.11.17 vietettiin Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on myös koko viikon ajan päiväkerhoissa. Hartaushetken pitää joku lastenohjaajista. Hartaushetki alkaa sillä, että katsotaan ketkä lapsista ovat paikalla. Ohjaajat lukevat kansioistaan lasten nimet ja lasten tulee nostaa kätensä, oman nimen kuultuaan. Tämän jälkeen ohjaajat päättävät, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytetään kynttilä ja lauletaan kynttilän sytytys-laulu.

Hartaushetkellä ohjaaja(t) muistelevat lasten kanssa viime kerhokerran aihetta, eli lapsen oikeuksia. Hartaushetkellä ohjaaja(t) kertovat lapsille päivän aiheesta, eli lapsen oikeuksista. Sitten lapset yhdessä ohjaajien kanssa kirjoittavat isolle kartongille asioita, joihin lapsilla on mielestään oikeus. Kun kaikki oikeudet on saatu kirjattua ylös, ne luetaan yhdessä lasten kanssa. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.

Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen osa lapsista pääsee vapaasti leikkimään ja aina kaksi lasta kerrallaan jää askartelemaan ohjaajien kanssa. Sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja. Askarteluna tässä kerhossa on kerhotilassa olevan ikkunan koristelu. Ikkunaan tehdään luminen maisema, tuputtamalla piimää.

Askartelu tehdään esimerkiksi kerhotilat jakavassa seinässä olevaan ikkunaan. (ohjaajat voivat myös halutessaan miettiä, onko pienemmässä kerhohuoneessa olevat matalat ikkunat, heidän mielestään parempia askartelun toteutukseen) Lapsia maalaamassa voi olla 2 lasta kerrallaan. Jos Lastenohjaajilla on käytettävissään tähti- sabluunoita voidaan niitä käyttää tähtitaivaan tekemiseen. Askarteluun tarvitaan pari kulhoa, joihin laitetaan piimää, sekä tuputtimia (mahdollisimman pieniä) jolla tehdään kuvioita ikkunaan. Tulee muistaa, että kaikille kerhossa oleville lapsille tulee jäädä tilaa koristella ikkunaan, joten ohjaajien tulee osata rajata kuinka paljon kukin lapsi saa tehdä. Esimerkiksi lunta maahan, lumiukko ja yksi tähti. Näin ollen askartelun määrä on jokaiselle lapselle

tasapuolinen. Piimän valumisen tai roiskumisen takia on hyvä varata askarteluun mukaan paperia. Askartelun loputtua askartelussa olleet ohjaajat vastaavat siivoamisesta.

Kun kaikki lapset ovat askarrelleet ja saaneet leikkiä, siivotaan yhdessä lelut pois ja siirrytään käsienspesulle. Käsienspesupaikka on ruokailutilan vieressä, joten lapsilla on lyhyt siirtymä tilasta toiseen. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he oman paikkansa ja siirtyvät odottamaan muita lattialle esimerkiksi lukemaan kirjaa tai kasaamaan palapelejä. Kun kaikki ovat ruokailleet lapset siirtyvät yhdessä ohjaajien kanssa lattialle istumaan ja luetaan yhdessä Frozen satu. Lapsille luetaan se toinen Frozen saduista, jotka edellisellä oli esitelty lapsille.

Sadun jälkeen lapset ottavat reppunsa ja lähtevät ohjaajien avustuksella pukemaan. Kun kaikki lapset ovat pukeneet, mennään leikkimään Frozen aiheisia pelejä pihalle. Pihapelejä ovat perinteinen peili ja hippa, jotka ovat muutettuna Frozen aiheisiksi. Ohjaaja(t) ohjeistavat lapsille leikit.

Frozen peiliä pelataan niin, että yksi lapsi on vuorollaan Elsa (peili) ja muut lapset lähtevät merkityltä viivalta liikkumaan Elsaa kohti yrittäen saada hänet kiinni. Elsa kääntyy aina välillä katsomaan taakseen, jolloin muiden pelaajien tulee esittää jäätynyttä (olla täysin liikkumatta paikallaan) Elsan huomattessa jonkun pelaajista liikkuvan, tulee Elsan huutaa, sen pelaajan nimi ja pelaaja, joutuu palamaan takaisin alkuviivalle.

Toinen ulkoleikki on perinteinen hippa, muutettuna Frozen aiheiseksi. Hippa nimetään Elsaksi, ja hänen saadessaan kiinni toisen pelaajan, pelaaja joutuu jäätymään paikalleen, eikä pysty liikkumaan ennen kuin hänet pelastetaan. Peliin nimetään myös toinen Frozen hahmo, Anna, joka toimii pelastajana. Aina kun Anna koskettaa jäätynyttä pelaajaa, pelaaja pelastuu. Tätä peliä voidaan pelata niin pitkään, kun lasten mielenkiinto leikkiin kestää. On hyvä muistaa aina välillä vaihtaa lapsien välillä, kuka on Elsa ja kuka on Anna, jotta peli olisi kaikille tasapuolinen.

Ulkoleikkien jälkeen kysytään lapsilta vielä miitteitä kerhosta esimerkiksi, mikä oli parasta tässä päivässä ja oliko tämä kerhokerta heidän mielestään tavallisesta kerhosta poikkeava. Keskustelun loppuksi lauletaan ”vilkutan”- loppulaulun. Ohjaajat ovat mukana, kun vanhemmat noutavat lapsensa, jolloin vanhemmille kerrotaan kuluneesta kerhokerrasta. Tämän jälkeen lapset lähtevät kotiinsa.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Tilajärjestelyt:

- Isompia tilajärjestelyitä ei tarvitse erikseen tehdä, hartautta varten tarvittavat penkit voi laittaa valmiiksi ennen kerhon alkua.

Materiaalit ja välineet:

- Hartautta varten tarvitaan, tussi ja iso kartonki
- Kerhon alkuun on hankittu Frozen- aiheiset tarrat.
- Askartelua varten tarvitaan, 2 kippoa, purkillinen mahdollisimman paksua piimää, töpötimä ja jos mahdollista tähtisabluunoita.
- Satuhetkeä varten tarvitaan Frozen Satukirja, jonka opiskelijat tuovat maanantain kerhoon mukanaan.

Avustavat henkilöt:

- Lastenohjaajat toteuttavat kerhon, opiskelijat eivät ole paikalla.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Kerhon ryhmäkoko on 16 lasta. Vanhempien ei erikseen tarvitse ilmoittaa ovatko lapset paikalla, mutta ryhmäkoko ei voi tietää varmaksi, kun vasta ennen kerhon alkua.
- Turvallisuuden suhteen ei koeta olevan haasteita. Toiminta tapahtuu sisätiloissa ja käytetty materiaali on turvallista, eikä vaaratilanteita voida odottaa syntyvän.
- Askarteluhetken aikana tulee eriyttää lapsia siten, että askartelu tapahtuu pienemmissä porukoissa, jotta lapsilla on saatavilla yksilöllistä ohjeistusta kaikissa askartelun eri vaiheissa. (Aloitus, ohjeistus, itse toiminta ja lopetus, kuten mahdollisesti avustus käsiensussassa) Ohjaaja katsoo näiden kaikkien vaiheitten toteutuvan jokaisen lapsen kohdalla, ennen kuin ottaa uuden lapsen mukaan askarteluun.
- Lastenohjaajien tulee huomioida, että tämä suunnitelma on tehty yhden lapsiryhmän tutustumiskerran perusteella. Suunnitelman laatineet opiskelijat antavat lastenohjaajille täydet mahdollisuudet muokata suunnitelmaa lapsiryhmää ajatellen toimivammaksi ja omalle ohjaustavalleen sopivammaksi.

14 LASTENOHJAAJIEN KERHO: RYHMÄ HAU 2

Toiminnan suunnittelurunko

Ohjaaja(t) Jaana ja Jenni	Päiväys ke 22.11.2017
Oppi- ja ohjaustuokion nimi/aihe Peltosalmen päiväkerho, Ryhmä Hau -teema	
Tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> - Tukea lapsen luovuutta yksilönä ja ryhmänä. - Kertoa lapsille heidän oikeuksistaan ymmärrettävästi ja konkreettisesti ja saada lapsen oikeuksien- päivän sanoma yhdistymään osaksi kerhon kulkua. - Tukea lapsen hengellistä kasvua, ihmettelyä ja pyhän kokemista. 	
Menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - Esteettinen ja eettinen orientaatio, sekä uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio. 	
Orientointi ja motivointi <ul style="list-style-type: none"> - Lasten orientointi ja motivointi aiheeseen aloitettiin jo tutustumiskerralla, siten että lapset saivat itse valita, mikä aihe kerhoon tulisi. Teeman / aiheen valinnan jälkeen pohdittiin yhdessä lasten kanssa, miten teemaa voisi toteuttaa. - Omalla innostuksella motivoidaan myös lapsia innostumaan kerhon aiheesta. - Ohjaajat osallistuvat itsekin kerhossa tehtävään toimintaan. 	
Tila ja ryhmittely Peltosalmen päiväkerhotilat. 12 lasta ja 2 ohjaajaa	
Toiminnan kulku, vaiheet ja ajankäyttö <ul style="list-style-type: none"> - Kerho alkaa klo 9.00 - Välipala n. 15 min - kerhon aloitus ja hartaus kesto n. 25 min - Vapaata leikkiä ja ohjattua toimintaa n. 35 min - Ohjattu toiminta n. 25 min - Loppuhetki n. 20 min - Kerho loppuu 11.00 	

Toiminnan konkreetti kuvaus/tilanteen eteneminen käytännössä

Lapset saapuvat kerhoon klo 9 aamulla. Kerho alkaa välipalalla, koska se oli lasten toive suunnittelukerralla. Lapset ohjataan käsienpesulle, ja sieltä takaisin pöytien ääreen ruokailemaan. Lapset syövät kerhossa omia eväitään. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa, jolloin ruokailutilanne toimii myös yhteisöllisenä opetushetkenä. Kun lapset ovat ruokailleet, siivoavat he jälkensä ja ottavat kerhovihkonsa esille, joihin ohjaajat laittavat teeman mukaiset Ryhmä-Hau tarrat.

Tarrojen jaon jälkeen lapset siirtyvät toiselle puolelle kerhohuonetta hartaushetkeen alttarin ympärille. Hartauden teemana on lapsen oikeudet, koska tällä viikolla maanantaina 20.11.17 vietettiin Lapsen oikeuksien päivää ja sama aihe on myös koko viikon ajan päiväkerhoissa. Hartaushetken pitää joku lastenohjaajista. Hartaushetki alkaa sillä, että katsotaan ketkä lapsista ovat paikalla. Ohjaajat lukevat kansiostaan lasten nimet ja lasten tulee nostaa kätensä, oman nimen kuultuaan. Tämän jälkeen ohjaajat päättävät, kuka lapsista on vuorostaan avustaja, joka soittaa kelloa. Seuraavaksi sytytetään kynttilä ja lauletaan kynttilän sytytys-laulu.

Hartaushetkellä ohjaaja(t) muistelevat lasten kanssa viime kerhokerran aihetta, eli lapsen oikeuksia. Sitten lapset yhdessä ohjaajien kanssa kirjoittavat isolle kartongille asioita, joihin lapsilla on mielestään oikeus. Kun kaikki oikeudet on saatu kirjattua ylös, ne luetaan yhdessä lasten kanssa. Lopuksi sama avustaja lapsi sammuttaa kynttilät.

Kynttilöiden sammuttamisen jälkeen osa lapsista pääsee vapaasti leikkimään ja osa jää askartelemaan ohjaajien kanssa. Sitä mukaa, kun lapset ovat askarrelleet vaihdetaan vuoroja. Askarteluna lapsilla on kaksi eri vaihtoehtoa, josta he voivat itse valita askartelevatko Ryhmä Hau värityskuvataulun vai luun muotoisen nimikyltin. Opiskelijat ovat tulostaneet ja valmistelleet värityskuvat, sekä nimikyltit valmiiksi. Nimikyltit ovat tulostettuja luiden ääri viivoja, jotka lapsi saa koristella kuten haluaa ja keskelle tulee lapsen oma nimi. Kylttiä voi käyttää päiväkerhossa tai lapsi voi viedä sen kotiin. Ne on annettu ohjaajille valmiiksi ja ne on aseteltu pöydälle esille lasten tullessa pöydän ääreen. Värityskuvia on valittavissa paria erilaista ja ne saa lapsi viedä kotiinsa värittämisen jälkeen.

Kun kaikki lapset ovat askarrelleet, siirtyvät lastenohjaajat yhdessä lasten kanssa lattialle piiriin ideoimaan millaista leikkiä he voisivat yhdessä leikkiä. Leikin olisi tarkoitus olla yhteinen ja kaikki lapset mukaansa osallistava. Leikin ei ole pakko liittyä kerhon Ryhmä-Hau- teemaan, mutta tätä voidaan lapsille ehdottaa.

Leikin jälkeen loppuhetkessä luetaan vielä Ryhmä Hau satu. Kirjastosta on lainattu useampi eri satuvaihtoehto, josta lapset saavat valita minkä sadun he haluavat kuulla. Valinta tapahtuu äänestämällä satujen kesken. Sadun jälkeen kysytään lasten miitteitä kerhosta ja lauletaan ”vilkutan”-loppulaulu.

Loppulaulun jälkeen lapset hakevat reppunsa ja siirtyvät eteiseen, jossa heidän hakijansa ovat heitä vastassa. Ohjaajat ovat auttamassa pukemisessa ja kertomassa vanhemmille, miten kerho on mennyt.

Materiaalit, välineet, tilajärjestelyt, avustavat henkilöt

Materiaalit ja välineet:

- Ryhmä Hau- satukirjat, satuhetkeä varten. (Opiskelijat tuovat kirjat Jaanalle ja Jennille)
- Ryhmä Hau -värityskuvia, kahta eri vaihtoehtoa (Opiskelijat tuovat)
- Tulostettuja luun ääriiviiva kuvia (Opiskelijat tuovat)
- Hartautta varten tarvitaan, tussi ja iso kartonki

Tilajärjestelyt:

- Tilaa ei tarvitse järjestellä erikseen.

Avustavat henkilöt:

- Lastenohjaajat ovat vastuussa kerhosta, opiskelijat eivät ole paikalla.

Huomioitavaa (eriyttäminen, varasuunnitelma, turvallisuus)

- Kerhon ryhmäkoko on 12 lasta. Vanhempien ei erikseen tarvitse ilmoittaa ovatko lapset paikalla, mutta ryhmäkoko ei voi tietää varmaksi, kun vasta ennen kerhon alkua.
- Luonnollisesti tulee kiinnittää enemmän huomiota siihen, ettei lasten kesken pääse sattumaan tapaturmia.
- Turvallisuuden suhteen ei muuten koeta olevan haasteita. Toiminta tapahtuu sisätiloissa ja käytettävä materiaali on turvallista, eikä vaaratilanteita voida odottaa syntyvän.
- Askarteluhetken aikana tulee eriyttää lapsia siten, että askartelu tapahtuu pienemmissä porukoissa, jotta lapsilla on saatavilla yksilöllistä ohjeistusta kaikissa askartelun eri vaiheissa. (Aloitus, ohjeistus, itse toiminta ja lopetus, kuten mahdollisesti avustus käsienpe-sussa) Ohjaaja katsoo näiden kaikkien vaiheitten toteutuvan jokaisen lapsen kohdalla, ennen kuin ottaa uuden lapsen mukaan askarteluun.
- Lastenohjaajien tulee huomioida, että tämä suunnitelma on tehty yhden lapsiryhmän tehdyn tutustumiskerran perusteella. Suunnitelman laatineet opiskelijat antavat lastenohjaajille täydet mahdollisuudet muokata suunnitelmaa lapsiryhmää ajatellen toimivammaksi ja omalle ohjaustavalleen sopivammaksi.

LIITE 2 PALAUTELOMAKE

Olemme toteuttaneet opinnäytetyömme: Lapsen osallisuus Iisalmen seurakunnan lapsi – ja perhetyössä. Opinnäytetyössämme yksi kappale koskee kehittämisprosessin arviointia. Tätä varten pyydämme teiltä palautetta opinnäytetyömme suunnitteluun – ja toteutukseen liittyen. Pyydämme teitä vastaamaan vapaamuotoisesti alla oleviin aihealueisiin.

1) Kehittämistyön prosessin kulku ja yhteistyö

Miten kuvailisit yhteistyötä kehittämissä aikana? Esimerkiksi, etenikö kehittämissä loogisessa järjestyksessä ja huomioitiinko toimeksiantajan toiveet ja ideat prosessin aikana?

- Toimeksiantajan toiveet ohuina ideoina aiheen suunnittelussa
- Ideoita tuli pääosin opiskelijoilta. Ne ideat, jotka toimeksiantaja kattoi, toteutettiin pääosin.
- Kehittämissä eteni loogisessa järjestyksessä (1. Tutustuminen, 2. Toteutus)
- Opinnäytetyön aikana pidettiin kokouksia ja toteutus perustettiin

2) Pedagogisten suunnitelmien suunnittelu ja toteutus

Miten kuvailisit pedagogisten suunnitelmien ja kerhojen toteutusta, niin opiskelijoiden kuin työntekijöiden näkökulmasta? Esimerkiksi, toimivatko pedagogiset suunnitelmat kerhojen toteutuksessa?

- Pedagogiset suunnitelmat eivät toimineet kaikilla osin; opiskelijat eivät itse osanneet kaikkia suunnittelemissaan lauluja. Jatkossa kannattaa huomioida, että ohjaaja on itse hallittava laulut ja leikit, jotka hän on pedagogiseen suunnitelmaan laittanut
- Pedagogisten suunnitelmien toteutuksessa olisi pitänyt perehtyä huomioida laulukirjan tarvittavat materiaalit (esim. lattian suojaus maalauksilla)

3) Lapsen osallisuuden tukeminen

Puuttuiko kehittämissä oleellisia menetelmiä lapsen osallisuuden tukemiseen? Esimerkiksi, miten koet kehittämissä tukeneen lapsen osallisuutta seurakunnan varhaiskasvatustyössä?

- Lapsen saivat esittää toiveita toimintakertojen toteutukseen
- Lapsen osallisuus ^{huomioitiin} myös toteutuksessa

4) Kehittämistyön hyödyllisyys

Opitko jotain uutta kehittämisprosessin aikana? Esimerkiksi, Aiotko hyödyntää pedagogisia suunnitelmia ja niiden kautta saamiasi ajatuksia omassa työssäsi jatkossa.

- Henkilöstö ei kokenut vierasta oppineensa uusia pedagogisia menetelmiä.
- Kehittämistyön rikkautena henkilöstö koki, sen, että aina on rikkautta, että erilaiset aikuiset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa

5) Mahdolliset kehittämisideat

Esimerkiksi, onko kehittämistyötä mahdollista jatkaa toisessa opinnäytetyössä?

- Henkilöstö ei näe, että kehittämistyötä voisi suhtautua jatkossa uudessa opinnäytetyössä
- Tähän liittyen uutena opinnäytetyön aiheena voisi olla lapsen ja aikuisen osallisuuden tukeminen sekä aikuisiän kehittäminen (esim. paketti jatkuvasti jatkuvan kehokunnan jälkeen)

5) Vapaamuotoista palautetta kehittämistyön kulusta tai muita huomioita

- Kirjalliset, pedagogiset suunnitelmat olivat tehty huolella ja olivat selkeitä.
- Toteutusien kohdalla olisi hyvä ollut olla ns. "vara-suunnitelma" tilanteiden muuttamisen varalle
- Opiskelijoiden asenne oli positiivinen ja he suhtautuivat kivälle tavalle sekä lapsiin että aikuisiin
- Suunnittelu ja toteutusajankulut pitivät hyvin paikkansa